

ДАВАР

ГОДИНА 2003.

БРОЈ 26

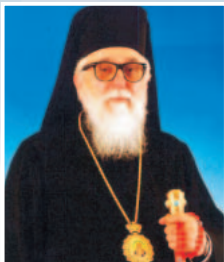
ЕПАРХИЈА ДАБРОБОСАНСКА - БИЛТЕН МАНАСТИРА ДОБРУНА

МИЛОСРЂЕ

Никаква служба није тако угодна Богу, као милосрђе, зато што је оно најсродније Богу...

Праведни Наградавац ни за шта тако не награђује својим човекољубљем, као за човекољубље. Зато, саобразно заповести, која налаже да се радујемо са радоснима и плачемо са онима који плачу (Рим. 12,15), дужни смо да отварамо срце милосрђа свима невољницима и онима који због било чега страдају (Григорије Богослов).

СЛУЖБЕНИ ДЕО

КАНОНСКЕ ПОСЈЕТЕ И СЛУЖЕЊА ЊЕГОВОГ ВИСОКОПРЕОСВЕШТЕНСТВА МИТРОПОЛИТА ДАБРОБОСАНСКОГ ГОСПОДИНА НИКОЛАЈА

НОВЕМБАР

3. Служио Св. Литургију у храму Св. Николаја у Србињу и рукоположио у чин презвитера ђакон Далибора Стакића
4. У Сарајеву примио у посјету амбасадора Вадима Кузњова, замјеника и вишег савјетника Високог представника у БиХ
- 6.-12. Посјетио манастир Хиландар, а затим и градове Солун и Атину, у Грчкој
17. Служио у храму Вознесења Господњег у Подграбу код Пала, парохија прачанска, гдје је поставио новог пароха, јереја Далибора Стакића
- У Народном позоришту у Сарајеву, присуствовао свечаном концерту и пријему, који је у част доласка Генералног секретара УН-а, г. Кофија Анана, приредила Мисија УН-а у БиХ
20. У Сарајеву примио у посјету пук. Росија, одлазећег, и пук. Белачика, долазећег команданта италијанског батаљона СФОР-а и батаљонског свештеника дон Сандра Капрара
- У Сарајеву, посјете г. Андреја

- Јефимова, вишег политичког савјетника у Мисији УН у БиХ
21. На Сабор Св. Арханђела Михаила, поводом храмовне славе служио у Старој цркви у Сарајеву и рукоположио г. Драгишу Симића у чин ђакон
26. На дан Св. Јована Златоустог, присуствовао слави Богословије у Крагујевцу
28. У Старој цркви у Сарајеву, заједно са амбасадором Жак-Пол Клајном, шефом Мисије УН у БиХ, открио плочу са именима донатора за обнову Музеја Старе цркве
29. Поздравио присутне на отварању форума „Учимо једни од других - цивилно друштво, дијалог заједница и религија“, који су организовали Вијеће Европе и Центар за промоцију цивилног друштва

ДЕЦЕМБАР

1. Служио Св. Литургију у Манастиру Добрун и рукоположио у чин презвитера ђакон Драгишу Симића
2. У Земаљском музеју у Сарајеву, присуствовао отварању собе у којој су смјештени „Сарајевска Хагада“ и вриједни експонати Православне и Католичке цркве и Исламске заједнице
4. Служио Св. Литургију у капели Академије и Богословије у Србињу и причестио студенте и ученике Богословије
5. Примио у посјету Њ.Е. г. Александра Гришченка, амбасадора Руске Федерације у БиХ
11. У кампу СФОР-а на Бутмиру, присуствовао свечаном ручку, који је у част Међурелигијског вијећа приредио командант СФОР-а ген.-пук. Вилијам Ворд
13. У Краљевском двору у Београду, на позив Његовог краљевског вичанства престолонаследника Александра Карађорђевића, присуствовао Крсној слави Краљевског дома

15. У Сарајеву примио у посјету замјеника Министра националне одбране Републике грчке г. Ла-

- зароса Лотидеса и Њ.Е. г. Михаила Кукакиса, амбасадора Републике Грчке у БиХ
18. У Сарајеву, учествовао у раду сједнице Међурелигијског вијећа БиХ
19. На Сокоцу, прославио Крсну славу, Св. Николаја Мирликијског Чудотворца
20. У Сарајеву, прославио други дан Крсне славе, Св. Николаја Чудотворца
24. Посјетио грчки батаљон СФОР-а у Високом и честитао наступајуће Божићне празнике
26. У Сарајеву, присуствовао Божићном пријему који је приредио Надбискуп врхбосански Винко кардинал Пуљић
28. У Сарајеву, учествовао у раду ванрене сједнице Међурелигијског вијећа

ЈАНУАР

2. У Требињу, на дан Св. Игњатија Богоносца, присуствовао Крсној слави Његовог преосвештства

Епископа захумско-херцеговачког г. Григорија

3. У Сарајеву, преко средстава јавног информисања, упутио Божићну честитку православним вјерницима у Митрополији дабробосанској и цијелој БиХ
6. У храму Св. пророка Илије на Сокоцу, на Бадње вече присуствовао празничном вечерњем богослужењу и налагању Бадњака
7. У Саборној цркви у Сарајеву, служио празничну Божићну Литургију уз саслужење свештеника и ђакона. Св. Литургију је директно преносило неколико радио и телевизијских кућа
8. У храму Св. пророка Илије на Сокоцу, на Сабор Пресвете Богородице служио Св. Литургију - у Митрополији у Сарајеву, поздравио госте на Божићном пријему којем је присуствовао велики број страних дипломата, представника међународних организација, представника домаћих власти итд.
9. У храму Рођења Пресвете Богородице на Палама, на дан Св. првомученика и архиђакона Стефана служио Св. Литургију - у Народном позоришту у Сарајеву, присуствовао свечаном Божићном концерту, који је организовала Сарајевска филхармонија
10. У Сарајеву, примио у посјету пречасног Филипа Ворнера, англиканског свештеника у Београду и изасланика Кантерберијског надбискупа - у центру Скендерија у Сарајеву, присуствовао Божићном пријему који је организовало Српско просвјетно и културно друштво „Просвјета“ из Сарајева
14. У храму Св. Тројице у Рогатици, на празник Обрезања Господа Исуса Христа служио Св. Литургију
18. У храму Св. пророка Илије на Сокоцу, на Крстовдан служио Св. Литургију и осветио Крстовданску водицу
19. У храму Св. Василија Острошког на Вељинама, на празник Богојављења служио Св. Литур-

гију и осветио Богојављенску водицу

20. У храму Рођења Пресвете Богородице на Палама, присуствовао Св. Литургији
27. У Митрополији у Сарајеву, поздравио госте на Светосавском пријему којем је присуствовао велики број страних дипломата, представника међународних организација, представника домаћих власти итд.

29. У Сарајеву, примио у опроштајну посјету Амбасадора Жака Клајна, Шефа Мисије УН-а у БиХ

ФЕБРУАР

9. Служио Св. Литургију у Саборној цркви у Сарајеву - у Саборној цркви у Сарајеву, присуствовао концерту грчког византијског хора Ликургоса Ангелопулоса из Атине, организованог у оквиру фестивала „Сарајевска зима“. Послије концерта Његово високопреосвештенство се захвалио гостима из Атине и уручио им пригодне поклоне
26. У Сарајеву, примио у посјету г. Уда Јанца, Шефа мисије УН-ХЦР-а у БиХ - у Сарајеву, примио у посјету амбасадора Виктора Ткаченка,

замјеника Шефа мисије ОСЦЕ-а у БиХ

МАРТ

3. У Сарајеву, примио у посјету г. Федора Климука, Шефа канцеларије УН-а у БиХ
7. У Сарајеву, примио у посјету г-ђу Емили Кофман-Крунић, Шефа канцеларије Свјетске конференције религија за мир у БиХ - у Сарајеву, примио у посјету делегацију Одбора пројекта „Босна и Херцеговина - Могућност и перспективе развоја“
9. Присуствовао Св. Литургији у храму Успења Пресвете Богородице на Палама
11. У Сарајеву, заједно са осталима члановима Међурелигијског вијећа, примио у посјету специјалну делегацију из Ватикана, предвођену папским нунцијем у БиХ надбискупом Ђузепеом Леанцом
12. У капели Богословије и Академије у Србињу, служио Св. Литургију пређеосвешћених дарова
14. У капели Богословије и Академије у Србињу, служио Св. Литургију пређеосвешћених дарова
15. У капели Богословије и Академије у Србињу, служио св. Литургију и причестио студенте Академије и ученике Богословије
25. У хотелу Холидеј Ин у Сарајеву, присуствовао пријему, који је поводом националног празника упутичила Амбасада Републике Грчке
26. Заједно са осталим члановима Међурелигијског вијећа примио Амбасадора Роберта Бикрофта, Шефа мисије ОСЦЕ-а у БиХ
28. У Сарајеву, примио у посјету кардинала Теодора МекКарика, надбискупа вашингтонског - у Сарајеву, примио у посјету делегацију удружења „Млади против СИДЕ“
30. У недељу Крстопоклону, у храму Светог Саве у Завидовићима, служио Св. Литургију - присуствовао Духовној академији у храму Св. Преображења у Сарајеву, на којој је пјевао хор Богословије из Србиња, а проповиједао протојереј Рајко Цвјетковић из Вишеграда.

Еванђеље по Св. Јовану почиње са мистеријом Сина Којега назива *Λογος*. Превести то име са *Реч* или *Глагол* значи осиромашити смисао тога израза на грчком који је, уствари, бескрајно богатији. **ДАБАР** - јеврејска реч - је по смислу блиска појму Мудрости, $\square$ ивога Присуства $\square$ јег и које избија у Прологу четвртога Еванђеља као Светлост и $\square$ ивот.

Гласник СПЦ (бр. 11, новембар 1970.)

ХРИСТОС ВАСКРСЕ!

Драга браћо и сестре,

Много је векова прошло када се чуо божански поздрав: ХРИСТОС ВАСКРСЕ и отпоздрав: ВАИСТИНУ ВАСКРСЕ! Тада су и они који су тражили смрт Богочовека на Крсту за један час занемели, а затим проговорили јавности: УКРАЛИ СУ ГА ИЗ ГРОБА.

На против, са голготског крста потекле су нове мисли у свет, које су из основа промениле поредак у људском друштву. До тада се знало да је наш Спаситељ по телу произашао из племена Давидова, али од оног јутра када је Анђео са одваљене гробне плоче објавио Васкрсење Христово, наш Спаситељ се показао Божанским духом кроз тродневно васкрсење, да је заиста Син Божји, који је требао да буде предат ради наших грехова и да васкрсне ради наших оправдања. Зато се Васкрс Његов назива и Празник над празницима.

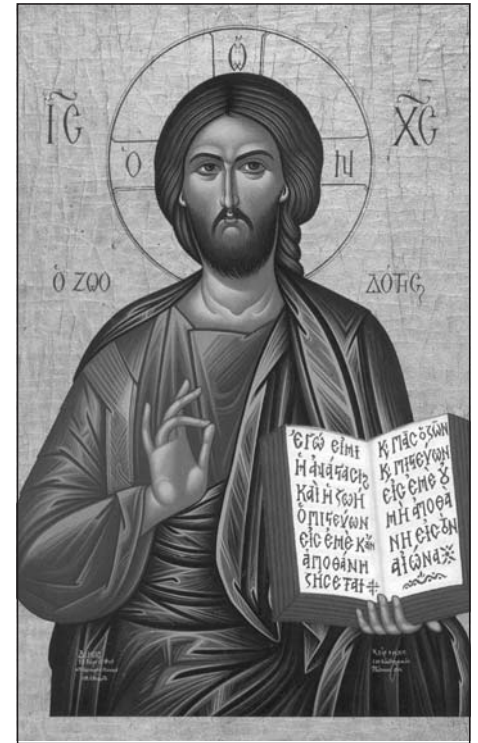
Многа царства су давно порушена. Панонско море давно исушено. Све што је човек створио пролазно је. Вечна сила мења лице земље и изглед васионе. Само наш Спаситељ и Његова божанска наука влада и данас целим просвећеним светом, а они

који у Њега сумњају нека не затварају очи пред многобројним величанственим храмовима подигнутим у име Његово и на њима крст постављен као знак силе Божје.

Ово је празник љубави и праштања. Да васкрсењем сви свима све опростимо! И ове године је тренутак да делом покажемо, јесмо ли и колико следбеници Бога љубави. Да покажемо колико у нама има љубави Његове према онима који пате. Васкрсли Господ хоће да се сви посветимо миру, раду, добрим људским односима, добру и моралном напретку. Последња, несретна ратна драма на нашим просторима је поодавно завршена. Рат који је свим народима донео велике несреће и пустош, престао је благодарећи милости Божјој. Сада треба да се сви враћамо мирном и заједничком раду, да би залечили ране моралне кризе и кризе ауторитета. За све нас који живимо у Босни и Херцеговини многоструки су задаци и посла има за све. Рад је најпреча дужност која нам се намеће у ово време, ако не желимо да доживимо друга разочарења и друга зла. Обнова је могућа кроз рад који је прожет божанском идејом, да је рад молитва своје врсте. Нека нико не избегава рад, било физички, било духовни, онако како је ко способан и позван. Државници нека се старају о држави и раде на консолидацији мира и добро воље међу људима, учећи народе да љубав покрива сваки грех.

Свештеници и верски радници нека проповедају љубав, братство и мир међу свим народима, јер без тога нема среће човечанству. Наставници нека васпитавају децу нашу и омладину у оним идеалима који су достојни човека и вере у којој живе. Жене и мајке нека уливају деци својој љубав према човеку а не мржњу, јер је мржња највећи демант њиховог материнства. Земљорадници који обрађују земљу, радници који раде неки други посао, нека удвоструче своју

снагу, јер је посла много. Тако ће се једино доћи до наше трајне духовне и материјалне обнове, до трјаног мира и рада, да би нас и други народи оценили пролазном оценом.

Верујмо у ово што поручих, па ће нам Бог још више помоћи. Ми смо деца ове земље у којој нас је прво сунце огрејало, први ваздух удахнули, први свет око нас угледали. Сви народи ове земље имају своје празнике, које свечано прослављају и поздравом празника поздрављају. Тако и ми Срби имамо своје празнике које са радошћу, постом и молитвом, дочекујемо и поздрављамо, као и овог нашег Празника над празницима, па ми дозволите да Вас све у име наших тела и органа, наших професора, студената и ученика Богословије, свештенства, монаштва и у своје лично име поздравим дрвеним и сверадосним поздравом:

ХРИСТОС ВАСКРСЕ!

*Миширојолић
дабробосански
Николај*

О НАЈМОЋНИЈЕМ ДОКАЗУ

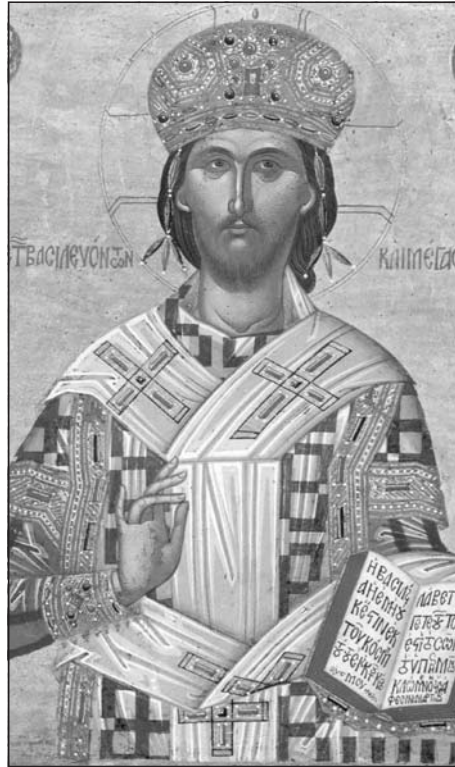
*Христос воскрес из мерѿвих,
смерѿију смерѿи ѿправ, и
сушим во гробјех
живоѿи даровав*

Васкрсење Христа Спаситеља, које је било у његовој власти, најбољи је доказ да је он Бог. Он је извршио једно превечно решење, понизио се до грешне људске природе, да би је подигао до божанског савршенства. Моралном чистотом и непорочношћу у земаљском животу, премудрошћу и разумом за време проповедничког рада, милосрђем и чудотворном моћи која се показала ради помоћи и утехе несрећнима и онима који страдају, он је извршио своју врховну мисију у свету. Својим васкрсењем из гроба он је доказао да је та мисија завршена, да су грех и смрт побеђени и да су љубав, правда и братство за увек учињени бесмртним.

И сада нико више нема разлога да сумња да је Христос Бог силе и живота. Многи од великих праведника моћном молитвом пред Богом васкрсавали су мртве. Али нико од тих праведника није могао сам себе да васкрсне. Нико од васкрслих није знао да ће се то с њим догодити. Али је Христос знао и претсказао своје васкрсење. Много пута је говорио да ће бити предан, да ће га грешни људи убити, да ће бити погребен и да ће трећег дана устати (Мт. 16,21). И ево, он је својом сопственом моћи испунио пророчанство. Двадесет векова већ људски дух и људска срца живо осећају и потврђују ову истину. Дух и срца нарочито убедљиво говоре о њој у ове пасхалне дане, кад их силно обузима нека неземаљска љубав и радост.

И тако, Христос васкрсе! Тај велики догађај, извршен од нашег Спаситеља, залогом је нашег спасења и среће. Верна чеда цркве, ходите да се поклонимо васкрсењу Христовом.

Ходите да се радујемо и веселимо! Зло света хтеде да погребе Христа Господа са свима његовим божанским начелима слободе, братства, мира и правде. Али Исус Христос васкрсе! Он победи зло, учини бесмртним та велика начела и учини их вечним извором људске среће.

Ми сада знамо коме верујемо (2 Тим. 1,12). Васкрсење Христово просветило је наш разум. Оно нам доказује да је Творац наше вере господар и над животом и над смрћу. Ми сада знамо да је он, пошто је распет на крст и погребен као човек, васкрсао славно као Бог. Сада свако може да буде уверен, да као што се он унизио примивши људску природу, да би је очистио и поново одухотворио, да ће тако и нас уздићи до божанственог духовног савршенства, да би смо били припремљени за вечни живот, када нас буде васкрсао у одређени дан.

Дакле, ходите да хвалимо и благосиљамо нашег Божанског Спаситеља. Безгранична је његова љубав према нама. Дајмо израза радости која царује данас у душама и срцима нашим. Ништа не сме да помућује наша осећања. Врата духовног весеља широко су отворена. Уђите сви без сумње! Победоносни дух васкрслога Спаситеља лебди над нама! Радујте сја о Господје и паки реку радујтесја. Јер ваистину воскресе Исус от гроба јакоже прорече и нам дарова живот вјечни. Сеј ден, јакоже прорече и нам дарова живот вјечни. Сеј ден, јекоже сотвори Господ, возрадујемсја и возвеселимсја воњ.

*Митрополиѿ
Неофиѿ*

Причао је авва Јован из Келија како је у Египту била некаква врло лепа и врло богата блудница. И властела је долазила ка њој. Једнога дана, дакле, нађе се она пред црквом и хтеде да уђе унутра. А ипођакон, који стајаше на улазу, не пусти је унутра рекавши:

- Ниси достојна да уђеш у дом Божији, јер си нечиста.

И док су се они препирали, епископ зачује буку и изађе. Вели му, дакле, блудница:

- Не пушта ме да уђем у цркву.

А епископ јој каже:

- Зар се не стидиш да уђеш, будући да си нечиста.

Она му, ганута, одговори:

- Нећу више блудничити.

Епископ јој каже:

- Ако донесеш овде свој новац, знаћу да нећеш више блудничити.

И она како га донесе, узме га и спали на ватри. Па уђе у цркву, плачући и говорећи:

- Ако се овде са мном овако збило, шта ми се тамо може десити?

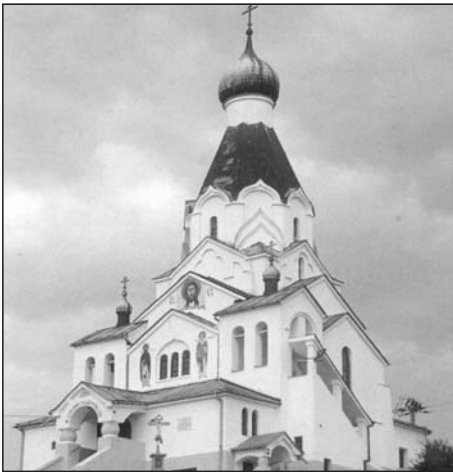
И покаје се и постане сасуд милосрђа.

МИЛОСРЂЕ, МИЛОСТ, МИЛОСТИЊА

Милосрђе је - Божја особина

Бог је милостив и праведан (Псал. 116, 5). Према томе, ко је милостив, тај је украшен Божјим својством.

Милост је расположење испуњено љубављу према патнику са жалошћу... Милост на неки начин произилази из љубави и ову има као почетак. И ако би неко хтео да испита карактерно својство милости, наћи ће да је то појачано расположење испуњено љубављу, удружено са осећањем жалости. Сви се подједнако старају да имају заједницу у добру, и непријатељи и пријатељи; али желети учествовати у жалости својствено је само онима који имају љубав. Од свих веза у овом животу за најмоћнију се сматра љубав, а милост је појачана љубав. Блажен је онај чија је душа у таквом расположењу, као онога који је достигао сам врх добродетељи (Григорије Ниски).

Милосрђе је урођено човеку

Милосрђе је у све усађено од природе, чак и у грубе и сурове. Ми се и на звери смилујемо. У таквом изобиљу милосрђе је усађено у нас... (Златоуст).

Наређено у Старом Завету према животињама

У Старом завету било је наређено (2 Мојс. 23, 4, 5; 5 Мојс. 22, 4) да се животиња упала у јаму извади и залута-

ла врати њеном господару. У томе се види намера Законодавца - Бога да људе од милосрђа према животињама одведе милосрђу према људима. У самој ствари ако смо ми обавезни да будемо милостиви према неразумним животињама, колика онда треба да буде наша љубав и милосрђе према онима који су с наме истог рода и достојанства?... (Григорије Богослов).

Бог се много брине о милосрђу

Бог се много брине о указивању милосрђа не само са Његове стране нама него и са наше стране сличним нама. Он и у Старом и у Новом завету даје мноштво закона о томе, заповедајући да људи у свему буду милосрдни - и речима, и новцем, и делима. Мојсеј о томе веома често говори о својим уредбама; пророци у име Божије вапију: „Милости хоћу, а не жртве“ (Осија 6,6), и сви апостоли сагласно са њима и чине и говоре. Да не будемо лењи у овом делу, зато што њиме ми доприносимо највећу корист не сиромасима већ себи, више примамо него што дајемо (Златоуст).

Милосрђе и саосећање уподобљавају Богу

Милосрђе и саосећање - то је оно чиме ми можемо да се уподобимо Богу; а кад ово немамо онда ништа немамо. Господ није рекао: Ако будете постили, бићете подобни Оцу вашем; није рекао: Ако будете сачували девичанство, или: ако се будете молили, бићете слични Оцу вашем. Све ово не односи се на Бога, и Бог ништа од овога не чини. Него шта? „Будите милосрдни, као што је милосрдан Отац ваш небесни“. Ово је дело Божје. Ако ти немаш овога, то шта имаш?... (Златоуст).

Милосрђе - највећа добродетел

Никаква добродетел не цени се као милосрђе... У причи о страшном суду Господ не говори ни о каквој

другој добродетељи (на пример: целомудрију или непорочности, девичанству и тако даље) него о милостињи зато што су оне добродетељи ниже од милосрђа... Велике су добродетељи девичанство и пост, али су мање од милосрђа. Пет лудих девојака из Спаситељеве приче сачувале су девичанство, али пошто нису имале милосрђа, остале су ван брачног двorca (Златоуст).

Милосрђе треба указивати свима

Ти си здрав и богат? Онда утешити болесника и сиромаша. Ти ниси доживео пад? Онда подигни онога који је пао и разбио се. Ти си весео? Онда ободри тужнога. Ти си срећан? Онда олакшај судбину унесрећеног.

Дај што било Богу као захвалност што не припадаш броју оних који имају потребу у добротинствима, него броју оних који могу да укажу добротинства, што не гледаш у туђе руке, него други у твоје. Обогати себе не само имовином него и побожношћу, не само златом него и добродетељима, или боље, само њима... Буди за несрећног бог, подражавај милосрђу Божјем. Јер ништа толико не уподобљава човека Богу, као добротинство; мада Бог несравњено више добра чини, а човек мање, према својим моћима...

Ако не можеш да укажеш велика добротинства, укажи мања. Помози

му, пружи храну, одећу, лек, први ране, обавести се о његовом јадном положају, поразговарај о трепљењу; осмели се, дођи. Тиме нећеш унизити себе...

Сагласно заповести која нам налаже да отварамо своје срце свима сиromасима и који страдају из било којих разлога. Треба, као људи, да људима плаћамо порез добротинства, ма каква их нужда приморавала да траже помоћ, било то удовица, или сироче, или изгнаник из отаџбине, или... покраћен, или бродоломник. Јер сви они имају подједнако право на сажалење, и исто тако гледају у наше руке као ми у руке божје кад нешто просимо... (Григорије Богослов)

Зашто треба чинити

Сваки морепловац близу је бродолома и утолико ближи уколико плови са већом одважношћу. Тако и сваки обучен у тело близу је телесним невољама, и утолико ближи уколико неустрашивије иде подигнуте главе, негледајући шта се пред њим налази. Док пловиш по повољном ветру, пружај руку оном који је доживио бродолом. Док се наслађујеш здрављем и богатством, помози ономе који је пострадао. Не чекај да из соп-

ственог искуства дознаш колико је велико зло нечовечност, и колико је велико добро срце отворено за оне који трпе невоље. Не жели да дочекаш да Бог подигне руку своју (Псал. 73, 3, 4) на оне који подижу врат свој и пренебрегавају убоге. Уразуми се туђим невољама. Дај невољнику макар најмање: И то неће бити најмање за онога ко у свему оскудева, а и за самога Бога, ако твоја помоћ буде према твојим могућностима. Уместо великог поклона, принеси усрђе. Ништа немаш? Утеши сузом. Велики је лек ономе који трпи зло, када се неко из душе сажали на њега; несрећа се много олакшава искреним саосећањем...

Ако смо дужни да будемо милостиви и према животињама, то колико наша љубав треба да буде према онима који су с нама истог рода и достојанства? Тако нас уче и разум и Закон Божји и правичнији људи, који сматрају да је боље чинити добро другоме, него примити добро од других, да је милост скупља од користи (Григорије Богослов).

Милосрђе према људима јесте према Христу и зајам Богу

Ако сте слуге, и браћа, и санаследници Христови, докле је још време послужимо Христу... милосрђем према бедницима, који се сад вуку по земљи, да би нас они, кад одемо одавде, примили у вечне куће (Лука 16, 9)...

Дај у зајам Богу милосрђе. Нико се није кајао од оних који је ма шта принео Богу. Он је штедар у давању, нарочито будућим добрима. Он награђује оне који су Му овде ма шта принели и дали у зајам. А понекад да би нас уверио у будућа блага, Он награђује и овдашњим добрима. Још мало и свет ће проћи. Искористимо време и искупимо пролазним вечно... Свакоме је боље да овде указује милост, него да тамо даје одговор... (Григорије Богослов).

Извињавамо се чийаоцима што овај број „Дабра“ касни. Узрок кашњења је шехничке ѿприроде.

О ПОШТОВАЊУ СТАРИЈИХ

Пред лицем седога устани и поштуј лице старијега; Ја Господ Бог ваш (Лев. 19, 32). Међу многим заповестима, које су биле дате још древним Израјљцима, а које подједнако важе и за Хришћане, јесте заповест о поштовању старијих узрастом. Пред лицем седога устани и поштуј лице старијега. И ову заповест је изрекао Сам велики и праведни Бог наш. Ја, говори, Господ Бог ваш.

Шта тражи од нас Бог, када нам заповеда да поштујемо старије од себе? Тражи од младих да указују старијима високо уважавање и част, у свему да им дају предност и да им чине услуге. Старица не карај, него га савјетуј као оца (1 Тим. 5,1), говори Апостол Павле. Тражи од младих да се чак повинују старијима и да им буду послушни у свему. Ви млади покоровајте се старјешинама (1 Петр. 5,5), говори Апостол Петар.

Када чујете заповест о поштовању старијих од себе, не сматрајте је мало важном обавезом. Истина, не живимо у свему онако како су живели наши преци; нажалост, има много самољубивих и гордих људи, који траже само своју част и спремни су да потцењују старије и достојније од себе. Али, не треба заборавити да је поштовање старијих заповест Самога Бога. А ко може, без греха и осуде, одбацивати вољу Божију? Или ко има смелости да мисли да нам Бог заповеда нешто некорисно и бесмислено? Свака заповест Божија је света и праведна и добра (Рим. 7, 12). О поштовању старијих нам проповеда наша света вера. Јер, ако смо дужни да будемо смирени у свим нашим поступањима и мислима; ако смо дужни да будемо кротки и пуни поштовања према свима, *чашћу једни друге већим чинећи* (Рим. 12,10), како каже Апостол - *нисмо ли онда дужни и да поштујемо старије од себе?* Поштовање старијих налази се у самој нашој природи људској. Јер, прво је старијима, па онда млађима Творац благоизволео да подари живот и стојање и, када млађих још није ни било, старији су већ били створења Божија, већ су служили Творцу и прослављали Га. Поштовање старијих од нас захтева и само достојанство и савршенство старијих. Јер старији, као не сумњиво искуснији од млађих, и који су боље изучили тешку животну науку, умногоме могу бити наши наставници, могу нас уразумљивати, опомињати, сачувати. На поштовању старијих утврђује се породична срећа и благостање. Замислите само каква узајамна љубав, узајамна сагласност, какав ред, тишина и срећа су тамо где млади поштују старије и послушни су им! Шта би било, ако у породици млади не би поштовали старије? Ништа друго до неслога, раздор, мржња, подела, надметање...

Страшно је и погубно не поштовати старије и не уважавати њихове савете и поуке. Ко не поштује старије, тај преступа заповест Божију и прети му суд и казна. *Ја Господ Бог ваш*. Ко не поштује старије, тај није стекао дух хришћанске кротости и смирености, већ је руковођен духом овога света и размисљањем по телу, а не по духу. Ко не поштује старије, тај нарушава природни закон и противи се наредбама Творца. Ко не поштује старије, тај не жели да буде благоразуман, неће да живи у миру, слози и љубави и устаје против сопственог благостања.

Бежимо од самољубља и гордост, који су узрок наше умилешности и презирања старијих. Сачувајмо заповест Божију, која налаже да се поштују старији. Покажимо се као истински Хришћани, који су дужни да буду кротки, смиреноумни, сложни, пуни љубави и уважавања према свима. Будите једнодушни, једномишлени: *Ништа не чинише из ѿркоса, ништа за ѿразну славу, него смирењем смирјаше један другога већим од себе* (Флп. 2, 2,3). *И који год буду живјели по овоме ѿправилу, мир на њих и милост* (Гал. 6,16). Амин.

О ПУНОЈ СВЕТЛОСТИ У ЖИВОТУ

Ко иде за мном, неће ходити по тамима, него ће имати видело живота

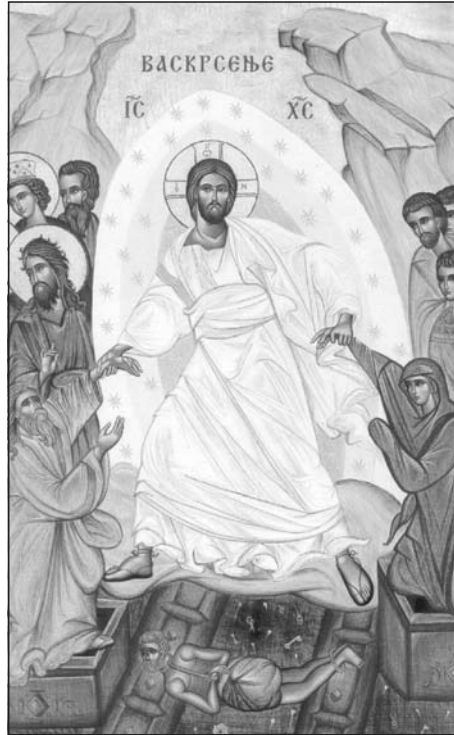
(Јн. 8,12)

За чим жуди и чему тежи бесмртни човеков дух? Какава је светлост потребна нашој души и где се та светлост налази? Добрим хришћанима је јасан одговор на та питања. Бесмртни човеков дух жуди и тежи великом Духу Божанском. Јер је од Њега саздан, у Њему живи и креће се. Нашој души потребна је пуна и њој приступачна светлост. Таква светлост је Христос Спаситељ. *Он је видело светлости* (Јн. 9,5), а његов дар је светлост живота. Он је зрачење Бога, *који је извор светлости и у коме нема таме* (Јн. 1,5).

Само она просвета може да задовољи бесмртни човеков дух која из тога извора допуњује и појачава своју светлост. И само они могу да виде сјај истинске светлости који слично двојници слепаца иду за Христом и приступају Му. Кад његово учење допре до њиховог срца и осветли њихов разум, њихове се духовне очи отварају, и они лако разумеју онда свет и човечанство са његовим сумњама и бедама, врлинама и гресима. При сјају Христове светлости циљ живота постаје јасан, и правилно се оцртава пут који води томе циљу...

И тако, упоредо са књишком, научном светлосћу, за човеков дух је неопходна још и духовна светлост. Без те светлости, ма и образован, човек је слеп. Душа која није просвећена Речју Божјом личи на човека са везаним очима. Он жели, али не може да види потпуну светлост. Његов просвећени ум, лишен њенога сјаја, води га често тамо куда он не жели, и гони га да чини дела којих се његов дух гнуша. Духовно слеп је онај који не зна ништа о Богу, о његовој свуда-

присутности, његовом праведном суду, који ће осудити зле и наградити добре. Духовно слеп биће свако ако не зна ништа о Христу Спаситељу, који је свету донео вечну светлост правде и братољубља.

На истом степену духовнога слепаца налазе се и они који знају Божје заповести, али живе порочним животом. Једни се од њих заслепљују гневом, други - пијанством, трећи - похотљивошћу, четврти - грамзивошћу... Сви они живе у мраку тих својих преступних страсти и чине дела убијачна за њихову душу. Ти људи су много несрећнији од телесно слепих. Заслепљени, безумно срљају у бездан вечног мрака. Тешко њима, ако не увиде своје слепило и не почну кајући се вапити: Помилуј нас, Сине Давидов!

* * *

Нашем унутрашњем животу - души, срцу, осећањима - потребна је

пуна и благотворна светлост. Та се светлост налази у Христу Спаситељу. Чим се просветимо начелима његовог учења, циљ живота постаће нам јасан. Он није ни у чем другом, већ у томе да се морално усавршавамо и да се приближавамо Њему. А то ћемо постићи живећи по његовим заповестима у правди и светлости истине; ако се уздамо у Божју милост; ако постанемо смирени и будемо снисходљиви према другима, и не само ако им не чинимо оно што нама не желимо да чине, него ако смо и готови да се жртвујемо за своје ближње. Јер највиша срећа у животу је живети у мислима о свемогућности Божјој и угађати Богу делима својим. Само тада можемо да будемо сигурни да испуњавамо његову вољу и да идемо путем живота који је обасјан његовом благотворном светлосћу. Јер сам Он каже: *Ко иде за мном, неће ходити по тамима, него ће имати видело живота.*

*Митрополит
Неофит*

Једном је исти авва Зион, путујући Палестином и уморивши се, сео покрај повртњака да нешто поједе, а помисао му каже:

- Узми један краставац и поједи, шта он вреди?

А он одговори својим помислима:

- Крадљивци иду у пакао. Искушај, дакле, себе још овде, да ли си у стању да трпиш у паклу.

Он, дакле, устане и престроји пет дана на припечи, па пошто изгори од сунца, рече:

- Не могу да поднесем муке.

Па рече својим помислима:

- Ако не можеш, немој да крадеш и да једеш.

СПОМЕН ПРЕПОДОБНОГ ОЦА НАШЕГ АГАПИТА ЕПИСКОПА СИНАДСКОГ

Свети Агапит живљаше у вријеме цара Диоклецијана.

Бјеше родом из Кападокије, син хришћанских родитеља. Још као млад оде у један тамошњи манастир у горама Синадским, у коме је било око хиљаду монаха. Сакупивши од њих различите врлине, као што пчела скупља мед са различитих цвјетова, он постаде искусан извршилац заповјести Господњих. А тјело своје изнури постом, бдјењем и великим уздржањем. Тако, једном се читавих осамдесет дана хранио само кором од дрвета. Па и спавање побједи, уколико је то могуће човјеку. Он је био од користи и потребе свој братији манастирској; све је монахе сматрао као своје господаре, и називао их својим господарима. Због свега тога би удостојен те доби од Бога благодат чудотворства.

И он молитвом умртли једног дракона, и излијечи једну дјевојку од тешке болести. Стога га сви вољаху, и дивљаху му се.

Када цар Ликиније сазнаде за овог светитеља да је јунак тјелом, узе га, иако светитељ није хтјео, и уврсти међу своје војнике. Али светитељ ни тамо не умањи своје подвиге, него и војничке дужности безпрјекорно вршаше, и уобичајене подвиге обављаше. И овај блажени исцјељиваше не само људе од не излијечивих и смртносних болести, него и коње и волове и све остале животиње. И то их исцјељиваше самом својом појавом и присуством.

Пошто свети Агапит виде у оно вријеме како силно бише мучени за вјеру Христову добропобједни мученици Христови (Викторин, Доротеј, Теодул и Агрипа), зажеле и он да им се придружи. Када овима главе отсјекоше, и они примише вјенце мучени-

штва, тада овај блажени Агапит би ударен копљем, али остаде не поврјеђен ради спасења многих.

Када Ликиније умрје, и Костантин Велики постаде цар римскога царства, догоди се ово. Неки веома ваљан царев службеник полуде од нечистог духа, и стаде викати и изговарати име овог светог Агапита. Стога цар позва у двор светог Агапита; и чим се он помоли Богу, побјеже демон, и службеник постаде здрав.

И светитељ никакав дар не хтједо од цара, осим да га ослободи војне дужности, како би он могао отићи у своју љубљену самоћу. Цар га одмах ослободи војне дужности, и он се врати у своју самоћу.

После неког времена епископ Фригиског града Синаде, узео ка себи светог Агапита, и рукоположи га за свештеника, иако овај то није хтјео. А пошто се послѣје кратког вријемена епископ упокоји, свети Агапит би посвећен за епископа Синадског, из-

бором Божијим и свештенства и васцјелог народа.

Чим постаде архијереј, он учини превелика чудеса; а би и удостојен и пророчког дара. Као јасан доказ тога треба да наведемо нека пророчтва и чудеса светитељева. Једна жена чу за овог светитеља, и желећи да добије благослов од њега, дође к њему. Када је он видје, рече јој све што је она учинила од дјетињства, посавјетова је и отпусти са великом духовном коришћу. И једног ђакона из Ираклије тракиске, који дође ка њему ради благослова, светитељ изобличи што је упропастио једну дјевојку. И многа друга чуда учини светитељ. Он је самим додиром своје руке, и самом сјенком свога тијела, и самом ријечју својом, исцјељивао од неизлијечивих болести.

Пошто је тако красно и богољубиво поживео, и дубоку старост доживео, свети Агапит се упокоји у Господу, у четвртом столећу.

Посети једном приликом авва Исак Тивејски једну монашку заједницу и угледа једнога од браће у некаквом сагрешењу, па га осуди. Међутим, када је изашао у пустињу, дође анђео Господњи и стане пред врата од његове келије, рекавши:

- Нећу те пустити да уђеш.

А он га стаде молити:

- О чему се ради?

Одговарајући му, анђео рече:

- Бог ме је послао рекавши: „Упитај га, где заповеда да поставим грешнога брата којег је осудио?“

Овај се сместа покаја, па рече:

- Сагресио сам, опрости ми.

А анђео рече:

- Устани, Бог ти је опростио. Чувај се, пак, убудуће да не осуђујеш никога пре него што га Бог осуди.

О БОГАТИМ ЉУДИМА

*Лакше је камили проћи кроз
изглене уши, неголи богаџио
ући у царство Божје*
(Лк. 18,25)

Из речи Христа Спаситеља може се извести закључак да нису сви богати људи подједнако привезани за своје имање, те да неће свима бити тешко или немогуће да наследе вечни живот. Али је очигледно да је то једнима могуће, другима - тешко али могуће, а трећима - сасвим лако и сигурно. Значи, може се говорити о трима врстама богатих људи.

1. У прву врсту, без сумње, спадају они који толико воле богатство да је оно постало циљ њиховог живота. Та страст за новцем је подјармила њихову душу. У њиховим срцима угасила су се чиста осећања љубави и сажаљења према ближњима. Бога су они заборавили, и уздају се само у своје богатство. Скупљају богатства са ненаситом грамзивошћу. У томе се служе најнижим средствима: преваром, крађом, отимањем, безбожним зеленаштвом, фалсификатима... Богатство је за њих идол, коме на жртву приносе своју веру, своју част, своју савест, своје име, част и срећу своју ближњих. О спасењу своје душе и чињењу добра нити говоре нити мисле. Ето, управо о тим богатшима Спаситељ је рекао да је лакше камили проћи кроз иглене уши, неголи богато ући у царство Божје. То је немогуће, јер су они већ постали мртви за то царство...

2. У другу врсту богатих људи спадају они који, ако и нису толико страшно заљубљени у своје богатство, ипак силно жуде за тим да га имају. Ти се људи с времена на време сећају Бога, моле Му се, одвајају понешто од свога богатства ради добрих дела,

али то чине стегнута срца, као велике тврдице. И они дрхте над новцем и често се једе, ако су издали већу суму на добра дела... Данашње јеванђеље нам, очевидно, говори о богатом човеку ове врсте. Он је волео Бога, био је морално - религиозан човек, поштовао је и волео своје родитеље, уопште испуњавао је Закон од своје младости. Али када му је Исус рекао да разда своје имање сиромасима да би имао богатства у вечном животу, он је постао жалостан. Тако му је драго било богатство. При свем том, он је имао жељу да наследи вечни живот. И заиста ако се напрегне да ослаби страст за својим богатством, моћи ће да учини добра дела која ће му отворити пут ка царству Божјем. О таквим је људима Спаситељ рекао да је тешко ући у то царство онима који имају богатство. И зацело, то је тешко, али није и немогуће. То зависи од тога колико ће у њих ојачати осећања љубави према Богу и саучешћа према ближњима. А они имају такву могућност за јачање тих осећања, ма да је то тешко...

3. У трећу врсту имућних људи спадају они који богатство не воле прекомерно. То су они добри хришћани који су добро схватили да је имање дар Божји, и да им се тај дар даје привремено, да би вршили добра, хумана и за народ корисна дела. И они, стварно, задовољивши своје породичне потребе, употребљавају своје богатство на такве добре и узвишене циљеве. То је за њих више задовољство, кад помажу своје ближње. У њиховом дому налазе помоћи и потпоре убоги, несрећни, као и сирочад. Они помажу да се подижу болнице, склоништа, сиротишта и школе за сиромашну децу, и издржавају њихове кујне. На тај начин они свакодневно преносе своје богатство са земље на небо. Али се оно и овде на земљи не умањује, јер је благословено. Ако се пак умањи, чак и ако га сасвим изгубе, они се не жалосте. Го-

спод дао, Господ узео, - кажу они; како је било Богу угодно, тако се догодило. Такав је велики број богатих хришћана. Они ће чути како ће их Бог милостиво позвати: Верна децо и добротвори, уђите у царство Божје, у царство вечног живота и радности.

Те имућне људе и добротворе увек воли и поштује и село и град, цео народ. Њихова имена уписују се у историју и украшавају зграде које су они подигли као добротвори и друге хумане заводе. Они су блажени и овде на земљи и тамо на небу.

То су те три врсте на које се, по речи Божјој, деле богати у људским друштвима. У коју од ових категорија могу да се уброје наши имућни ближњи; уопште, у коју спада и сваки од нас, који овде слушамо речи јеванђеља, - остаје да сваки сам одреди и сам себи одговори.

Али добри и Господу верни хришћани треба једно да запамте, наиме: да богатство, и ако га имају, није њихова вечна својина. Они су привремени власници, управници скупљених земаљских добара. Сутра или прекосутра они ће их оставити другоме. И - да тиме што су привремено власници свога имања имају право и могућност да чињењем добрих и милосрдних дела скупе себи блага на небу. Јер ће само тако моћи да отворе себи врата која воде у вечно царство живота и радости.

И обрнуто - да ће се на ономе који до безумља заволи привремено земаљско богатство и претвори се у грамзивог тврдицу; који увећава своје имање свима допуштеним и недопуштеним средствима, без икаквог благородног циља, и који гради своју срећу на таквој основи, - да ће се на њему управо испунити речи Христа Спаситеља: Лакше је камили проћи кроз иглене уши, неголи богато ући у царство Божје.

*Митрополић
Неофит*

ДОСИТЕЈ ОБРАДОВИЋ (1742 - 1811)

Димитрије, у калуђерству наречен Доситеј, родио се у Чакову у Банату, по свој прилици 1742 године. Отац, ћурчија по занату, као и мајка му, рано помрјеше и оставише четворо мало дјеце. Малог Димитрија узео себи тетак и поче да се стара о његовом васпитању. Основну школу завршио је Димитрије у мјесту рођења и у раном дјетинству, заволе књигу. Тетак хтједе да га спреми за свештеника, али он, читајући житија светих, пође са калуђером Дечанцем у Србију, са намјером да се посвети. Његов тетак, Никола Парчанин, спрјечи тај одлазак и одведе га у Темишвар на занат. Ту је мало остао. Његова љубав за књигом и за монашким животом одведошега у манастир Хопово. У Хопову га узео за свог ђака игуман Теодор Милутиновић, родом Ваљевац. Димитрије настави читање житија светих и под њиховим утицајем одаде се испосничком животу. Ускоро се замонаши и доби име Доситеј.

Својим испосничким животом прочује се по цјелој околини и многи болесници долазе да им он чита молитве.

После смрти Теодора Милутиновића, он дође у сукоб са неким калуђерима и побјеже из Хопова. Преко Славонје дође у Загреб, гдје је почео да учи латински језик, а одатле оде у Сјеверну Далмацију, са намјером да учитељујући заштеди новаца па да иде у Русију на школовање. Пошто је уштедео новаца, после три године крену на Свету Гору. На путу се разболи те се задржи у манастиру Маинама у Боки Которској, гдје га владика Василије рукоположи за свештеника. Вративши се поново у Сјеверну Далмацију, као учитељ, он последи је изврсног времена преко Крфа оде

у Свету Гору, а одатле у Смирну, гдје се уписа у школу Јеротија Дендрина, „Новога Сократа“, како га је назвао Доситеј. Ту је провео три године и научио је добро грчки, па се опет, преко Албаније, врати у Далмацију. Ту је наставио учитељски рад, упознао народни живот и почео да пише своје прве радове на народном јези-

ку. Немирног духа, Доситеј опет крену на пут. Преко Млетака, Задра и Трста дође у Беч, гдје се задржи шест година учећи њемачки, француски и латински језик, а живећи од учитељског рада. Из Беча опет крену на пут: преко Трста на грчко острво Хиос, одатле у Цариград, па преко Молдавије у Њемачку. Свуда на путу бјеше учитељ италијанског језика. Дошавши у Њемачку отпоче студирање филозофије на Халском Универзитету. Ту је, под утицајем западне културе, а видећи „како се више од хиљеде младих људу уче, како непрестано из једног у други колегијум трче“, и како се „просвештавају и у многообразним знанијам раширавају“ ту је, дакле, Доситеј осјетио прво страхопоштовање пред науком и отада па до краја живота остао њен

најоданији приврженик. Из Халеа је прешао у Лајпциг, гдје је студирао физику и природне науке. Долазак у Лајпциг је врло важан за његов књижевни рад. Ту штампа своје прво дјело: „Живот и прикљученија“... 1783 године. Међутим, његов пут не престаје. Путује у Париз, Лондон, иде опет у Беч. Живећи у тешким материјалним приликама, на позив Срба оде у Трст, гдје су му обећали годишњу помоћ. Ту га је задесила вијест о српском устанку 1804 године. Да би се одужио Србији скупља прилоге од српских трноваца у Трсту, а од своје биједне плате одваја 400 форинта као помоћ Србији и њеној борби.

Да би још више помогао устанцима, 1806 године долази у Земун, гдје је радио као њихова повјерљива личност, а 1807 године пређе тајно у Србију и стави јој у службу све своје снаге. Одмах идуће године постане директор свих школа у Србији, Карађорђевићев секретар и савјетник и васпитач његовог сина. Године 1808 оснива Велику школу, а 1810 године Богословију и тиме доживео да види остварен свој вјековни сан: школе у Србији. Но на овоме није стао. Године 1810. постаје члан Правитељствујућег совјета, а 1811. године први „попечитељ просвешченија“ (министар просвете). Оваквим својим радом навучао је мржњу Аустрије, јер је реметио њене планове, чија је влада наредила да га убију ако пређе границу. Међутим, он је задње године провео мирно и задовољно помажући „слободној и милој матери нашој Србији“, да је културно и просветно подигне на висину до које су је подигле мишице храбрих устаника. На том послу је и умро, после краће болести, крајем марта 1811. године. у Београду и на надгробној плочи урезан му је овај скромни епитаф који је он сам оставио у Писму љубезном Харалампију: „Овде леже његове српске кости. Он је љубио свој род. Вјечна му памјат“!

О ЗАВИСТИ КОЈА РАЂА ПРЕСТУП

Завидљивац је сам себи непријатељ. Јер је завист отров, који постепено трује оне који га носе. Завидљив човек је увек узнемирен и неспокојан. Макар имао и све, он ипак налази на чему ће да завиди свом ближњем. Тако му отровни црв стално нагриза срце. Ма изгледао и најсрећнији, и онда се он мучи, јер жели све и завиди на свему што види код својих ближњих. Зато и библијски мудрац каже: *Као ишћо је за ићврдицу боґасћиво без користићи, ићако је и завидљивцу имање излишно. Јер он завиди и збоґ хлеба ишћо једе и на својој ићрпези ићрпчи оскудицу* (Сир. 14,10).

И заиста, завидљиви људи су тврдице, а имућне тврдице увек живе оскудно и муче тиме своје породице. И тако, завист лишавач човека здравог смисла, руши здравље, суши тело, чини лице грубим, очи - злобним и похлепним, савест - мрачном, душу - јадном; она руши добре односе између најближих сродника и пријатеља.

Завист је мракна, слепа, груба и неразумна; она је дубок извор појединачних и општих несрећа. Завидљивац не може да поступи друкчије, него да клевета и срамоти оне којима

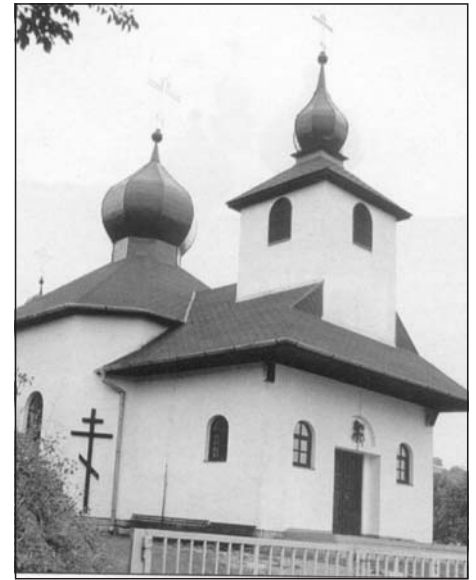
завиди. Њихово имање и њихове добре стране драже га. Зато он увек говори о имућнима да им је богатство незаконито, поштене људе назива непоштеним, умне и просвећене - неуким, мудре - глупима, добре - рђавима, дарежљиве - тврдицама. А на тај начин он губи пријатеље, прогони љубав својих рођака, гази правду, ствара раздоре, свађе и преступе. *Јер где је завистићи и свађа, онде је неслоґа и свака зла ствар* (Јак. 3,16).

Ето зашто добри хришћани треба да знају све то и да се чувају заразе тога порока. И заиста, зар имамо зашто да завидимо ближњему, ако је његово имање и благостање стечено поштеним радом и истрајношћу? Напротив, он треба да нам служи као добар пример за углед. Ако је пак он стекао своје богатство незаконитим путем, још мање има на чему да се завиди. Не да му завидимо, већ треба у таквом случају да га жалимо. Каква је корист од незаслужене среће? Библијски мудрац каже: *Пући ґрешиника је ићријатићан и раван, али ґа он води у ићакао* (Сир. 21,12). И често он гори у паклу још овде, за живота...

Најбоље средство да сачувамо своја срца од тога убитачног порока састоји се у томе да увек будемо задовољни благостањем којим нас је Бог благословио. А да бисмо могли такви да будемо, потребно је да се и у животу и у делима руководимо заповестима Речи Божје. Главна од тих заповести у овом случају је десета. Она нас учи да избегавамо рђаве мисли и жеље, да би се срце очувало у светости и чистоти. Јер само срце заражено тим рђавим мислима и жељама постаје извор неправди, насиља, убистава, прелюба, крађа, лажних сведочанстава, хула на Бога, уопште извор сваког зла (Мт. 15,19).

Сви ми, најзад, треба да се убедимо да завист и злоба чине живот те-

шким и мучним. Треба да схватимо да нам наш општи интрес - земаљски и небески - налаже не да завидимо и пакостимо једни другима, већ да се заволимо, да узајамно пружимо руку једни другима, да би смо лакше поднели терет наше заједничке судбине. Удружена борба против незгода у свету и узајамна братска помоћ олакшавају живот и чине га пријатним. При узајамном помагању може да се испуњава закон правде. Речено је: *Носићте бремена један другоґа, и ићако ће ићте испунићти закон Христићов* (Гал. 6,2).

Истина је да је - докле зло царује у свету - тешко човеку да се сачува греха, дакле и жаоке зависти. Али нама се даје благодатна помоћ да се боримо. Блаженство је намењено милостивим и чистим срцима. Због тога, трудимо се да очувамо ту чистоту и да се припремимо да предамо Богу наша срца чиста, скрушена и смирена, и Он нас неће унизити (Пс. 51,17). Распаљујмо у себи искру братске хришћанске љубави, јер само она не завиди и не мисли о злу (1 Кор. 13,4-5).

ИСТИНСКА СЛУЖБА

... Црквена кућа на два ката, којој се они довезоше, бејаше из нова обојена жућкастом бојом. Близу ње, на великој пијаци, ограђеној гвозденим оградом, била је црква, зграда велика, али незграпна и ћошката. Они платише кочијашу, уђоше у авлију, и примише се на горњи бој. Отац Гаврило Фортификантов имао је врло леп и простран стан у црквеној кући. По чину, он је био трећи свештеник, и како су становници овога губеринског града били људи побожни, то је и у њега приход био добар. Гости узиху уз узане дрвене стубе, прођу кроз пространи стаклени ходник, и ступе у собе оца Гаврила Фортификантова. Још из предсобља се могло осетити да у сали има нека журба, али журба уредна, без икаквога продометања. На прагу их срете сам отац Гаврило, и најпре Ђирила благослови руком, па га онда загрли и три пута пољуби. У тај мах дође пуначка попадија Ана Николајевна, у отворено плавом капуту, и она се пољуби са Ђирилом. У тој кући њему су говорили ти, и држали су га као сина. Још од другог богословског разреда он је сматран као младожења Марије Гавриловне. Толика пажња према сину сиромашког сеоског ђакона, могла се разумети само по особитом Ђириловом напредовању у наукама. Већ се и тада поздравом знало да ће он ићи у академију.

Седоше. Разговор се врзао око путних ситуација, и неких градских новина. Дође једанаест часова, и попадија позва све на доручак.

- А где је Мура? упита Ђирило: - Марија Гавриловна? поправи се он, сетивши се да је никад није тако називао пред родитељима.

- Области се, одговори мајка, али је Мура била обучена. Мајка је није нарочито пуштала да изађе, држећи да се не пристоји девојци да трчи у сретане момку. Истина он јесте њезин младожења, али се они нису видели читаве две године. Много се штошта за то време могло променити.

- Кад ли ће отац Гаврило почети њега питати, са страхом мишљаше

ђакон. Он је много држао на та питања, а сам се није усуђивао да их почне. Он се управо прибојавао свога сина, признајући своје ђаконско ништавило пред његовим магистранством.

У трпезарију уђе Марија Гавриловна. Она се поздрави са Ђирилом пријатељски, али онако како је у реду и како пристоји. Ђирило нађе да се је она већ подевојчила, и да се испунила. У ње беше доста обично округло лице с руменим, пуначким обрима, и живим кестењастим

очима. Густа, црна коса, марљиво очешљана, спуштала јој се је испод појаса. Њено држање све по неком типару, опажало се да је усиљено. Сва се била зажарила, и од потреса је ћутала. Хтела би прибити се уза свога драгана, кога је чекала тако нестрпљиво, и кога је сада налазила да је врло леп.

- И тако си ти, Ђирило Игњатовићу, први магистрант духовне академије, са златном медаљом! Алал ти вера! проговори отац Гаврило, нешто тоном свечаним, а нешто мало и шалјивим.

У ђакона срце заигра. „Сад ће се све објаснити,“ мишљаше он, и зато што бејаше потресен, навали јести с увећаним апетитом. Мура је живо погледала у госта, и са своје стране помислила „он мора бити да је сада врло учен.“

- Да, важна ствар! - шалећи се одговори Ђирило.

- Па Богме и јесте важна. Теби се отвара сада најбољи изглед.

- Ето, ето се почиње, мишљаше ђакон!

Ђирило на то оћута. Али отац Гаврило беше наумио да то питање исцрпе до дна. Зато настави:

- Па како ћеш ти без службе? Мањ ако не намераваш нешто особито?

- Не намеравам ништа, оче Гаврило. Ето сам сав пред вама!

- Ха, ха, то оно и јесте! Чудне ствари, чудне! мишљаше ђакон и, бојећи се да син не прочита те мисли на његову лицу, само гледаше преда се у тањир.

- То је одиста чудно! Први пут сад чујем, да човек добије златну медаљу - па тако без ништа. Чак ништа нису ни нудили. Веома чудно

- Како нису нудили? Задржавали су ме при академији, а ја нисам хтео!

После тих речи сви у један мах, и отац Гаврило, и попадија, и Мура, и чак ђакон, оставише виљушке и ножеве на сто.

- Ето сад! прогунђа ђакон, али се одмах уплаши. Можда није требало ни то рећи; може бити да то није по вољи Ђирилу, и да га вређа.

- При духовној академији... И ти си то одбио? Па ти си права будала! викну отац Гаврило.

- Одиста - будала, потврди попадија. Мура не рече ништа. У ње се згрчи срце од жалости. „Не бисмо ми овде живели!“ сину јој кроз главу. За њу је живот у великој вароши био жеља нада све жеље.

- Шта ћу да чиним, кад волим вас све, волим свој топли југ, волим село у ком сам порастао, волим сељака који је одржао и мене и све моје! озбиљно рече Ђирило. Ето зато сам вам и дошао. Волите и ви мене, ако сам вам мио! додаде он на завршетку.

Сви се загледаше, а отац Гаврило рече: - То је похвално. Љубав према својој постојбини и према ближњима ствар је прекрасна. Али зашто би човек одбијао оно што је стекао својим трудом и својим даром? Ти би могао доћи к нама, видети се са свима, и вратити се опет. Могао би видети и село и друго. Али одрицати се професорства, и још где? У духовној академији - то је право злочинство!

- Злочинство! понови с највећим изразом попадија. Није друго него злочинство!

- И шта ће ти село? продужава отац Гаврило. Ваљда ти нећеш живети у селу?

- Ја хоћу да живим у селу! Одсечно и мирно рече Ђирило: - Ја хоћу да будем сеоски попа!

Те речи престравише све као гром. У први мах нико и не вероваше. „Шали се,“ сваком сину у памети, и погледаше сви у Ђирила. А Ђирило седи на свом месту обичан, прибран у се, и блед у лицу. У очима му сијаше тврда воља и непроменљива одлука. Сви разумеше да то није шала.

Отац Гаврило поцрвене и, ђипивши од стола заједно са столицом, проговори готово срдито:

- Ти тераш шегу с нама!

- Ја? С вама? С дубоком и истинском тугом у гласу упита Ђирило.

Попадија журно уста с места и, ставши као човек који је увређен у најбољим својим осећањима, рече: - Моја кћи није за село! За тим, обрнувши се к Марији Гавриловној, додаде заповеднички:

- Марија! у своју собу!

И Ђирило се диже и, пришавши к прозору, стаде потресен и узбуђен. Он испод трепавица мотраше на своју драгану, да види шта ће она радити. Марија послуша матер. Она је осећала да јој сузе тек што нису удариле на очи, и, држећи да је то за њу срамота, брже се обрнула к вратима, и неравним корацима изишла из собе. Мајка изиђе за њом. Отац Гаврило сеђаше с лицем црвеним и обрвама узмахнутим. Рад беше казати нешто громовитом, али место свега тога само што салветом обриса своје брке, устаде, прекрсти се, и, не погледавши на Ђирила и на ђакона, оде за женом и кћерју.

Ђакон је све седео погнувши главу и пустивши руке да висе. Он никако није могао разумети шта то би пред њим? У његовој глави бркале су се испрекидане реченице: Отац Гаврило се врло наљутио! И попадија! Први магистрант! Златна медаља! Сеоски попа! Господе Створитељу! И не хтедијаше дићи главе да се не би срео с погледом сина свога.

Ђирило постоја неколико минута пред прозором, па онда оштро поче ходати по соби закачајући дугачким својим ногама за столице које се дешаваху пред њим. Прошавши неколико пута тамо и амо, и као уверивши се да та шетња није баш угодна, он се устави иза леђа свога оца и задркталим гласом рече:

- Па шта ћемо, оцо, да узмемо наш ковчежић и да се чистимо.

Ђакон се стресе.

- Како? Куда? Како ће то бити? Па зар је све пропало?

- Тако се мора мислити, с горким осмејком рече Ђирило.

- И зар теби... теби... Ђиро, није жао? страшљивим и меким гласом упита ђакон.

- Како мо ми не би било жао? Само ме срце боле; али ето видиш да нас одбише.

- Одбише! гробним шапатам понови старац. А колико је разбијених његових нада било у тој једној речи? У животу његову беху две радости над радостима: Прва - што је ово његов син, који је кроза све школе био

први, одликовао се и у духовној академији, и златну медаљу добио. А друга - срођење са породицом оца Гаврила Фортификантова. Је ли смео он, сеоски ђакон, сиромашни, незнани, остарели у незнани, и мислити о таком сродству? А то тек што бејаше свршено; њега би примали у протиној кући као пријатеља, као свога човека - и на један мах!...

Он се диже, закопча дугме под грлом од своје већ вете мантије, и с очајничком покорношћу рече:

- Хајдемо, синко!

Изиђоше. Ђирило је корачао чврсто. Срце му је лупало да искочи, али је он знао да се друго не може ништа. Ђакон је страшљиво и тихо тапкао за њим. Врата на свим собама беху затворена. Иза њих се није чуло ни разговора, ни каква кретања. Кад беху у стакленом ходнику, ђакон ће шапатам упитати:

- Ама како ово? Зар и без с Богом остајте?

- Па кад неће! глуво одговори Ђирило и, узевши ковчежић, поче слазити низа степенце. Ђакон се задржа. Тихо, тихо оштрину врата на кујни, мрдну прстом куварици и рече:

- Ањута! Ако би запитали... ми смо у московској гостионици!

Ањута га погледа с чуђењем, и закључа за њим врата кад он сиђе низа степенце.

Ђакон ћутећи упрегне своје коњичке у таљиге, покупи сено које је попадало на земљу црквене куће; ћутећи оба седоше и изидоше на улицу. Московска гостионица бејаше на крају града. Приближавајући се к њој, Ђирило се могао сећати како су се пре десет - петнаест година они увек овде устављали и одседали, кад је њега отац после вакације доводио у семинарију. На пространој авлији устављале су се њихове таљиге које су биле јасле за старо њихово кљусе. Широка, доста прљава, без икаква намештаја „соба“ била је онака као и пре петнаест година. Али и Ђирилу не бејаше до сећања. Ушавши у собу, и сместивши свој ковчежић, он узе ходати с једнога краја собе на други. Он је ишао тако оштро, да је ђакон нашао да ће бити боље да се удаљи к старом познанику, гостионичару, и

ту му стане казивати све што му се било купило на души.

- Знате шта, оче ђаконе! рекне гостионичар, човек крепка састава и утврђених правила: - Немојте се срдити што ћу вам рећи: ваш син нема једне даске у глави! Верујте, да је тако!

Ђакону би криво: - Е, опростите. Мој син има таку главу да Бог да и вашему такву! рече он с мало жучности.

- Мој ће син бити гостионичар; њему и не треба така глава! А ваш је син - преучио. У њега је петак претекао суботу. Бадава, немојте се срдити, оче ђаконе; ја говорим што ми је жао.

Ђакон остави гостионичара сав потресен, уђе у собу к сину, и упита:

- А хоћеш ли сутра ићи владици?

Ђирило седе на оветшалу столицу, погледа у оца као у свога друга и рече:

- Седите, тата, да се разговорамо. Ја се с вама још нисам ни разговарао, рече он са свим мирним гласом.

Ђакон брзо седе на кревет који узекрцкати под њим.

- Рашта ћу сад ићи владици? Ко се жели попити - треба најпре да се ожени. Ја других девојака не знам, осем Марије Гавриловне. С њом сам се познао и свикао, а и она са мном. Сад су ми се мисли побркале.

- Побркале! управо побркале!... као неки одјек понови ђакон.

Ђирило се осмехну. - Није оно што ви мислите. Ви држите да сам ја шенуо... знам ја.

- Није ми ни на памет дошло то - Бог с тобом! брзо рече ђакон. - То ја никад нисам мислио.

- А ја само хоћу да мој живот има каквога год смисла. То је све. Ви, тата, нисте човек неразуман, само вас је убила сиромаштина. Ако нико не разуме, ви морате разумети. Од када за се знам, ја сам живео у селу. Село наше Устимевка сиромашно је. Ја сам гледао како се сељак мучи и живи. Он је у незнању са своје сиромаштине, а сиромашан је са свога незнања. Једно је за друго закачено. За његову сиромаштину ја сам га заволео још у детињству, али је то вољење спавало у мени, зато што сам ја

живео не знајући ни сам како, ишао сам куда ме је гонио ветар, јер у мене није било ништа моје. А учио сам се много и марљиво; с књижевном мударошћу познао сам се, с паметним људима разговарао сам - и тако се мој разум развио. И ја сам видео да

- Е, тата, одобравате ли ви то, или не одобравате?

Ђакон га загрли обема рукама, и прислонивши главу уз њега проромори:

- Ти си човек прав... Са свим по јеванђељу; са свим по јеванђељу!...

живети бленући није пристојно људском разуму. У мене се створило овако правило: Кад се твој разум просветио, онда ти просвети и разум ближњему својему. И тада ће живот твој оставити траг за собом. А кога треба просвећивати ако не простога човека сељака? Светлости треба онде, тата, где је тамно. А колико је у селу тамно, ви сами знате. И ето зато, драги мој оцо, ја сам презрео каријеру, лепу службу, и наурио сам бити сељачки попа. Сад ми кажите, оцо, да ли сам шенуо, или нисам?

Ђакон је седео с погнутом главом. Најпосле је дочекао да чује што син мисли, и свака реч његова падала му је у само срце. Није потпунице ни схватио оно што син говори, али је осећао да у речима његовим има нешто добро, нешто честито. И мило му бејаше што син његов тако лепо мисли, и жао му бејаше растати се с мишљу о узвишењу њиховога рода, и стид га бејаше зато што је посумњао да је Ђирило померио памету. Сва га осећања беху се испреметала у његову срцу, и он само ћуташе. Ђирило устаде и приђе к њему ближе.

Ђирило га пољуби у седу главу његову, и лице му сину радосним осмејком. - Ето то је лепо, тата, што ви мене разумете! Човеку је на свету лакше живети кад има кога које га разуме. Ја знам да ће мати, и сви наши, скочити на мене. А ја сам се у вас увек уздао.

***

Овде он заста породички савет, ком су претходиле важне прилике.

Мура, изишавши из трпезарије, седела је у својој соби са страхом очекујући шта ће из тога изаћи. Кад је к њој ушла мајка и казала да су Ђирило и отац му отишли, и да је све прекинуто, она је бризнула плакати, и казала да се низакога другога неће удати.

- Је ли ти луда? Зар да идеш у село да живиш, рекне јој на то мати.

- Мени је све једно; ја њега волим, и живећу онде где живи он. И ви све што радите - узалуд вам је. Ја ћу правце утећи к њему!... Начинићу вам нечувену бруку.

(наставак на 44. страни)

О ХРИШЋАНСКОЈ МИЛОСТИ

Ко шкрїто сије, шкрїто ће и жњети, а ко са благословима сије, са благословима ће и жњети
(2 Кор. 9,6)

Верни који су сачињавали Христову Цркву првога времена, најусрдније су се старали за убоге, несрећне и сирочад. Делом милосрђа тада су управљали сами апостоли. Они су лично скупљали милостињу и предавали тамо где је било потребно. После апостола то су вршили епископи. Милостињом скупљаном на тај начин св. Василије Велики и други црквени оци издржавали су гостионице, сиротишта, болнице и склоништа за престареле сиромаше. Љубав и милосрђе су били одлика првих хришћана. Усрдност у чињењу добра никад није недостајала у Христовој цркви. Наше опште добро захтева да се оно и данас развија.

Кроз сва времена до Христа људи су, ма и нејасно, осећали, да се са земаљским животом не свршава све, и да иза гроба постоји још нешто. Значи, осећали су бесмртност душе. Најзад, Христово учење је открило вернима истину да после телесне смрти овде на земљи, почиње нов живот на небу. Но какав ће бити тај живот, да ли бољи од земаљскога, или пак, препун патњи и несрећа? И ово питање тачно је објашњено у Јеванђељу. Апостол Павле је допунио ово објашњење. Телесним пребивањем овде на земљи људима се даје време да се припреме за живот на небу. Земаљски је живот сетва семена, чија ће се жетва извршити у будућем животу. Каквоћа и количина посејаног семена одређује какав ће бити тај живот. Има доброд и рђавог семена; оно се може посејати у великој и малој количини; добро семе јесу добра дела, и обрнуто. Ко има добро срце, живи праведним животом, помаже ближње, радо даје милостињу за болесне, за сиромаше, за сирочад и несрећне, - сеје добро семе. У будућем животу он ће сабрати обилне плодове. А који живи порочним животом, који преваром пљачка своје ближње, а тврдичи кад треба да да помоћ за добро дело, - сеје семе трња. Трње ће и пожњети у будућем животу.

Неки људи још овде на земљи почињу да жању оно што су посејали, добијају награду за своја добра или рђава дела. Али већина добрих људи не искуси овде на земљи наладу због учињених добрих дела, јер та добра дела нису сазрела за жетву. Њихови ће се плодови брати у будућем животу. Ништа Бог неће оставити без награде. Не само добра дела, него и добру реч казану ради утехе несрећноме, Он неће заборавити.

Кад све то имамо пред очима, лако можемо одредити какав ће бити наш живот после телесне смрти. Биће онакав како смо га припремили. Тамо ћемо скупљати плодове онога што смо овде посејали. Зато Црква и не престаје да нас позива на побожност и чињење добра; не престаје да нас потсећа на своју несрећну децу: сиромаше, болесне, сирочад, - којима је потребно наше саосећање и наша материјална помоћ, пошто су лишени заштите и старања од стране својих рођених. Реч Божја не престаје да нам говори да су они најплодоносније земљиште на коме бисмо могли да сејемо семе добра и милосрђа. Али како се ми одазивамо то-

ме позиву? Како изражавамо своје саосећање према браћи која страдају? Каквог удела имамо у помагању сирочади и заштити понижених и увређених? Уопште, да ли сејемо семе из кога ће нам нићи радост и блаженство у будућем животу. На та питања сваки нека сам себи одговори...

Ко шкрто сије, шкрто ће и жњети, а ко са благословима сије, са благословима ће и жњети. Наше духовно благо изискује да увек памтимо речи великога апостола и да се управљамо по њима. Осим тога, кад оцењујемо наша добротина, тј. кад дајемо милостињу сиромашима, болеснима, рањенима, сирочићима и несрећнима, или - за одржавање цркава, болница и сиротишта, - не треба да обраћамо пажњу само на количину коју дајемо. Треба памтити да је милостиња плодносна, ако је она израз љубави према Христу и његовој малој браћи ако је *од чистиња срца и добре савести и вере нелицемерне* (1 Тим. 1,5). Она је драгоцен, ако је добровољни дар срца и благодатни глас савести; ако се чини из чистих побуда да се испуни Божји Закон - из дубоког сазнања да се оно што је дато као помоћ несрећнима, даје у зајам Богу, који изричито каже: *Кад учинишће једноме од ове моје најмање браће, мени учинишће*. Само под тим условима и најмања милостиња овде на земљи може да порасте горе као горушичино семе и да донесе обилну жетву...

Према томе, земаљска дела одређују какав ће бити живот после смрти. Ко са чистим срцем и мирном савешћу посеје што више семена добра и правде; ко живи у миру и љубави са ближњима; ко је узимао ближег учешћа у патњама понижених и пострадалих; ко је више суза утро са очију сирочади и незбринутих, - тај ће жњети обилнију жетву радости и блаженства. И обрнуто, ко је овде провео живот у грубом егоизму и пороцима; ко је пљачкао ближње и био виновник њихове патње, ко је изазвао плач, сузе и страдања оних које је судба унесрећила, - и сам ће тамо патити и страдати. Шта је који успео да посеје овде, то ће тамо пожњети.

М. Н.

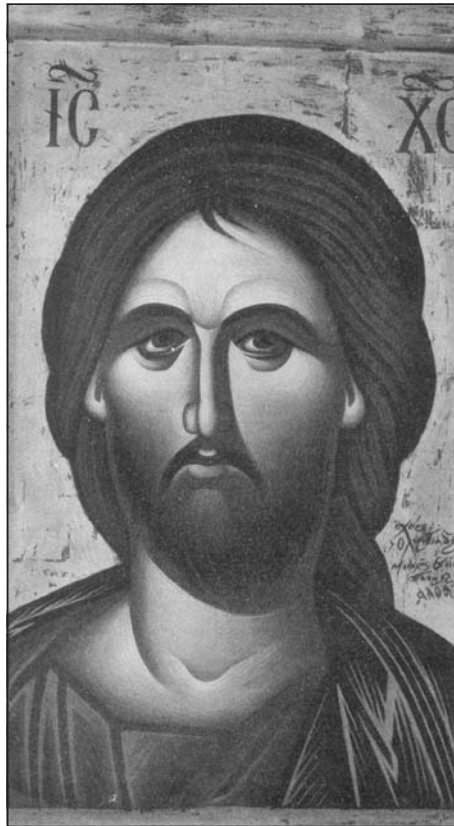
О ВЕРИ

Истински просвећени људи знају да су путеви Божји недостижни за људски ум. Сам Бог кроз уста пророка каже: *Колико су небеса више од земље, толико су њујеве моји виши од ваших њујева и мисли моје од ваших мисли* (Ис. 55,9). За смртне је разлика између Божанског и људског ума неизмерна. Има тајни у које анђели желе завирити (1 Петр. 1,12), али не могу. Још мање могу то да учине људи. Због тога, истински просвећени, као и прстодушни људи, скидају капу и падају на колена пред моћи и величином Божјом...

Сасвим обрнуто поступају они који су своје срце окужили пороком. Поквареност срца ће заразити и разум. И најпростији винар зна из искуства да ће се вино наливено у нечисту бачву покварити. Исто то бива и с вером у порочном срцу. Само порочни људи отпадају од вере и говоре да су истине које је Бог открио лажне, јер је *пошамнело неразумно срце њихово* (Рим. 1,21-25). Они не могу да чувају истине вере, јер не желе да живе чистим и честитим животом.

На пример, Реч Божја нам каже да постоји вечни живот, праведни суд, блаженство за праведне и вечне муке за грешнике који се нису покајали. Зар је пријатно да верује у то онај који има развратно срце, кад зна да ће неизоставно бити осуђен? И да би оправдао своје преступе и свој развратни живот, мучи се да увери и себе и друге да нема Бога, да нема ни другог живота. То исто су казали људи још пре више хиљада година. *Рече безумник у срцу својем: Нема Бога* (Пс. 14,1). Дакле, узрок безверја је порочно срце које хоће да живи развратно, да стиче блага незаконитим путем. Зато безверници немају духовне везе с Богом, јер су се потчињили греху и пороку...

Истина, то је привремена заблуда. Јер, ма како човек да уреди свој живот, без вере у Бога он не може бити спокојан и срећан. Тело ће се истрошити и изнемоћи ће, а дух је бодар и бесмртан. Он ће се неизоставно окренути Богу, чим се страсти стишају. Али док не наступи тај тренутак, безверје доноси велике несреће и самим безверницима, и породици и друштву. У породици где нема вере у Бога, нема верности и искренности.

Она не може бити леп кутак радости и среће, чим у њој царује лаж, лицемерство и сумња. Деца из такве породице груба су, немају поштовања ни према својима ни према туђима. Од раног детињства у њима се отупљује савест. А где нема савести, тамо расте преступ. Тешко је живети у

друштву где нема светог осећања вере и побожности...

И тако, порочно срце квари порочком разум, слаби веру, прекида духовну везу с Богом и ствара патње и несреће у животу. И обрнуто, у чистом срцу разум је светао, вера чврста, веза с Богом јака и молитва постојана.

Вера је моћно оруђе добрих људи за стицање небеских блага (молитвом). Она је чудотворна сила. Ако имате вере колико зрно горушично, чим кажете гори овој да пређе одавде тамо, прећи ће, - говорио је Христос апостолима. Таквом вером, којој се придружила истрајна молитва, Хананејка је измолила здравље за своју бесну кћер.

За нас је поука јасна. Треба да чувамо своја срца да буду чиста, да би нам мисли и осећања била таква. Само ћемо тада имати чврсту веру и јаку везу с Богом. И само ће тада наше молитве неизоставно чути и услишити Дародавац свих блага, коме нека је част и слава кроз све векове.

М. Н.

Једном приликом кад се авва Јован Колов, заједно са другом браћом, успињао из Скита, догоди се да њихов водич залута јер беше ноћ. И браћа веле авви Јовану:

- Шта да радимо, авво, пошто је брат изгубио пут, да не бисмо лутајући нашли смрт.

Старац им рече:

- Ако му то кажемо, ожалоштиће се и посрамити. Ја ћу се начинити болестан и рећи ћу му: Не могу да ходам, и остаћу овде до јутра.

Тако и учини. А други рекоше:

- Нећемо ни ми ићи даље, већ ћемо остати крај тебе.

И остадоше до јутра и не саблазнише брата.

ПО СУДУ ГОСПОДА

На периферији Босанског Грахова, југозападно на ободу Пашића поља, простире се село Уграци, у којем, по величини и броју становника доминира засеок Билбије. То племе Билбија је чувено племе у том крају, па и шире, као племе поштених и побожних људи, веома радних, паметних, бистрих и принципијелних. Има их сада у расејању, такорећи, по читавом свијету и сви су примљени у новим срединама, углавном, као што су цијењени и поштовани у звичају. Из овог племена потичу многа чувена имена од раније па и сада, као што је прота Илија Билбија један од организатора чувене Црнопоточке буне против Турака 1875. године, у којој је учествовао и Петар Мркоњић (касније краљ Петар), и који је као свештеник крстио Гаврила Принципа атентатора на аустроугарског престолонаследника Франца Фердинанда, и дао му име Гаврило јер је рођен 13. (26.) јула 1894. године (Сабор Светог Архангела Гаврила). Када је Гаврило извршио атентат 28. јуна 1914. године, имао је мање 28 дана од навршених 20 година живота, тако да га аустројске окупаторске власти нису могле осудити на казну смрти из разлога што није био пунољетан (према аустројском кривичном закону пунољетство се стицало са навршених 20 година живота). Тада су аустројске власти вршиле притисак на проту Илију да у књизи рођених изврши преправку датума рођења, али Прота није пристао. Тада су га одвели у Ливно и ударили на муке, али он опет није пристао. Од последња мучења у Ливну је и умро.

Житељи Билбија као и сви други житељи овог краја (среза, општине, како је кад било), до послје Другог свјетског рата, живјели су од пољопривреде и сточарства. Овај крај је веома погодан за сточарство и прича

се да су раније неке од породичних задруга држале и до 1000 оваца. Вишак стоке би се у јесен преко планине Динаре одгонио у оближњи Книн, који је био трговински центар, и продавао, а за тај новац су се куповале све кућне потрепштине за наредну годину.

Билбије су имале, поред главног грунта у Пашића пољу и неке ливаде удаљене од села десетак километара које се и данас зову Билбине ливаде и у народу и у топографским картама. Од тих ливада наставља се пашњак према Динари на хиљаде хектара. Раније су Билбије имале на овим ливадама штале (колибе) у којима су држали стоку преко прољећа, љета и јесени, а зими је повлачили у село.

Раније, не баш давно, један од ових домаћина је био неки Ватрен Билбија, веома побожан, паметан, праведан и вриједан човјек. Предњачио је у своме добротинству према људима. То је била велика породична задруга у којој је домаћин водио главну ри-

јеч. Морало се знати сваки дан шта ко од чланова ради и колико ради, а то је одређивао домаћин. Знало се, кад у кућу долази путник-намјерник, да ће бити примљен и угошћен, као и они сиромашни који су тражили милостињу да ће им бити удељено. Недељом и празником се ишло у цркву, а осталим данима се вјерски обред свршавао у кући, тако да је његова кућа била црква у малом. Он је у овим ливадама изградио велику шталу, па и кућу за становање, тако да зими није ни тјерао стоку у село као остали, него је зимовао у овим објектима а повремено је одлазио кући у Билбије. Држао је, између осталог, до 500 оваца. Овај број пет стотина му је значао границу и кад би у јесен избројао стадо, обично је бивало вишка преко 500, па би он тај вишак одстранио од куће и штале и одрекао га се за напредак свога стада, а вишак би узео онај ко му први дође и нађе га. Обично би то били неки сиромашни људи - сиротиња.

Једне године је била јака и оштра зима као никад и залихе хране за овце овога доброг домаћина су биле при крају. Недалеко од његове куће и штале на удаљености од једно четри километра, у засеоку Марковача, живјела је породица Гашић, чији домаћин се углавном бавио препродајом стоке (шверцом) и од тога су углавном живјели. Он би по околним селима од сељака куповао појефтино стоку, а онда преко планине одгонио за Книн и продавао по знатно већим цијенама. Он је ове критичне зиме имао неколико пластова сијена јер преко зиме није држао стоку.

Одлучи се Ватрен Билбија да оде код Гашића и купи или позајми сијена да исхрани овце до краја зиме, па једног дана узме зобницу (ткана торба), у њу ракију и остале милоште, како је обичај у овом крају, штап у

СМРТ, ВАСКРСЕЊЕ И СУД

руку па код Гашића. Послије поздрава и међусобног распитивања о здрављу и осталом, Ватрен му рече због чега је дошао. Каже му да је вољан да купи један пласт (толико му је довољно), или за новац, или да му на љето врати толико па и више сијена.

Гашић на ово питање одговори: Пристајем да ти дам али под једним условом, да дотјераш све твоје овце и да их пустимо на тај један пласт да једу, па колико их се у почетку построји и стане уз пласт, то су твоје, а остало су све моје.

Кад је ове услове саслушао Ватрен, знајући да око пласта непомредно пореданих оваца може стати највише до педесет, што значи да би Гашићу припало преко четресто, он је одговорио: Не пристајем на такву уцјену па шта им Бог даде. Дигао се и отишао својој кући изненађен оваквом уцјеном, а забринут за судбину оваца. Навече је легао да спава, али му сан није хтио на очи. Ноћу је дунуо јак вјетар (југо) и дувао цијелу ноћ. Једном је јако и загрмило. Кад је Ватрен изјутра изашао из куће имао је шта да види. Цијела сусједна, тзв. Попова главица, која се и дан данас тако зове, је била окопнила. Ватрен је одмах пустио овце у копно (а у овом крају кажу: пусти овцу у копно а циганку у село па се не бој за њих). Чувајући овце по главици, Ватрен је примјетио да код куће Гашића куља густ дим. Ноћу кад је јако загрмило, гром је ударио у Гашићево сијено па су му сви пластови сијена изгорели. Послије тога није више падао снијег и убрзо је наступило прољеће, па Ватрен није имао никаквих потешкоћа око исхране оваца.

Овај догађај је био истинит догађај и то не баш давно, па га је народ препричавао а и данас га препричава у овом крају, те је он увјек био савјет и поука, како у овим и сличним случајевима треба поступати.

Бранко Грцић
Бос. Грахово - Добрун

Ето шта очекује све нас. Каква ће бити пресуда? То зависи од наших добрих или рђавих дела на земљи. Глас Сина Божјега, преко Јеванђеља, и сада нас позива добру. Он нас саветује да ојачамо слободно и драговољно у вери и правди, моралу и чињењу добра. Он нам говори да нам се овим земаљским животом даје времена да дођемо до добротe и моралног савршенства и да се удостојимо живота после васкрсења. Али, заједно са животом, свакоме је дата и слободна воља. Сваки може и да послуша и да не послуша, сваки може да бира између добра и зла. И ми видимо да многи бирају грех и порок, а не слушају глас Сина Божјег, не руководе се у свом животу његовим заповестима о вери, правди и братољубљу.

Али после смрти неће бити тако. Тада ће сваки чути глас Сина Божјега. Мртви, чим чују тај глас, оживеће и изаћи ће пред небески суд. Свет је видео и историја нам сведочи како су се мртви потчињавали гласу Сина Божјега и како су оживљавали. Лазар је четири дана лежао у гробу. Тело му се већ распадало. И Христос долази, наређује да дигну камен с гроба и узвикује: *Лазаре, изиђи напоље!* Лазар је чуо глас Сина Божјег и оживео је. Исто тако и умрломе младићу, јединцу удовице из Наина, Исус гласно виче: *Момче, њеби говорим, устани!* И младић устаје, на радост своје болом сломљене мајке... Све нам то говори о божанској моћи Спаситеља, о томе да Он има власт да господари смрћу и животом и да суди и живима и мртвима.

И тако, сви ће људи умрети, али се смрћу тела не свршава све. Живот на земљи је привремен. Он ће се прекинути на земљи, али се неће завршити. Доћи ће час кад ће сви чути лично глас Сина Божјег да васкрсну за живот или осуду. Не знамо само када ће кукнути тај час, када ће зазвучати тај божански глас. Али нам Јеванђеље говори да то време није далеко. За нас је, међутим, једна ствар сигур-

на - да ће тај глас Небеског Судије бити веома пријатан за оне који су овде слушали Божје заповести написане у Јеванђељу, за честите људе, који су живели по Богу с вером и правдом. Речима се не може изразити оно блаженство што ће га осећати праведник кад чује глас Сина Божјег! Не може се описати радост и срећа оних који ће своју пресуду чути у слатким речима Сина Божјег: *Ходише, блаџословени Оца мојега, њримише царство које вам је њриврањено од њосијанка века.*

Али је још теже описати ужас који ће обухватити оне што су живели идући за својим ниским страстима, без вере у небеско правосуђе и вечни живот. Једно се само може рећи: Тешко, тешко немилостивима и варалицама, који су умрли без покајања, тешко богохулницима и онима што кваре народ! Кад буду чули глас Сина Божјег, оживеће, али, ужаснути, рећи ће планинама: *Паднише на нас,* и бреговима: *Заклонише нас од лица Онога који суди са њресшола.*

Где ћемо ми бити? То зависи од нашег земаљског живота и од наших дела; зависи од тога колико сада слушамо глас Сина Божјег, који нам говори преко свога Јеванђеља; колико живимо по божанским заповестима у њему. Ето зашто, док имамо још времена и могућности, треба да се потрудимо да победимо злу вољу која нас вуче у грех и преступ, и да постанемо истински следбеници Христа Спаситеља, верни извршиоци његових заповести о вери, правди, љубави братској и чињењу добра. Пожуримо да чинимо добро, јер се приближава небеско правосуђе. Иде час, и брзо ће се глас Сина Божјег разлићи над земљом. Припремимо се за васкрсење ради живота, а не за осуду.

Мийројолић
Неофит

ЧЕМУ СЕ ТРЕБА ПРИВОЛЕТИ

Људи су створени по слици и прилици Божјој; обдарени су разумом и слободном вољом; одређени су за морално савршенство и највиши духовни, вечни живот. И они су веома јадни и несрећни кад злоупотребе да-ту им слободну вољу, кад усвоје грешност и изневере свој највиши задатак. Јер тада постају пребивалишта рђавих мисли, ниских страсти и жеља, губе здрав смисао и отпочињу да раде штетно и по себе и по друге. До таквог је стања било дошло човечанство пре доласка Христовог. Зли дух мучио је људе. Они су били узајамни непријатељи. Недостајао им је здрав смисао. Ропство и потпуно морално расуло владало је у управи, друштву и породици. Свему и свима силни је наметао своју злочиначку вољу...

Из милости и саосећања према тим разумним бићима Христос се јавио у свету. Он дође да исцели наше ране и болести наше да понесе; да ослободи и препороди срца и душе у добру, да просвети разум истином. И Он је испунио своју највишу мисију. Учењем својим, својом божанском чудотворном силом, срушио је злог духа овога света. Јеванђелска светлост обасја људе; ропство ишчезе; дух слободе и правде зацари се. Настаде ново време вере и морала, милосрђа и човечности. Људи се умирише. Дух добра овлада њима. Крст Христов и његово учење постадоше основа живота. У породици изби радост и срећа; у друштву - поштење и благородност; у држави - право, ред и добро уређење. Уопште, човечанство полази путем прогреса, моралног усавршавања, ка своме правом циљу...

Али, за велику нашу несрећу, дух зла није ишчезао. Христос га је срушио, али га није уништио. Он не престаје да се бори да би заузео место у људским срцима. Зли дуси се и сада

свим силама труде да овладају људском душом и разумом. И они често успевају да то учине. Непријатељство и раздори међу људима, ниске и гнусне страсти, груб егоизам, грамзивост и превара, бездушност и безверје, - све је то дело демонско. Дух зла, пошто је заузео место у срцима

једних, гони их да живе у покварености и безакоњу; а друге, осим тога, гони да вичу против вере и Јеванђеља. Ти људи, исто тако као Гадаринци, желе да истерају Христа из људских друштава. Они не желе да знају ни за блага која је Он донео, ни за морал, права и слободу, које његов дух развија и чува за људе и народе. Ти људи, очевидно, пре свега другог воле мрачно безверје, ниске страсти, убитачне пороке, који воде страшним болестима и мукама, душевном и телесном ропству и - смрти.

И ето, пред нама сада стоји усправљен Христос, са својим Јеванђељем, са својим светлим духом који лечи и препорађа; Он ломи ропске

вериге и ствара права и слободу, радост и срећу. Према Њему се оцртава мрачна фигура демонског духа, духа зла, који дражи ниске страсти, намеће безверје, сеје моралну поквареност, разара породице, руши друштва, кује ропске вериге људима и народима. Да ли треба да се колебамо у избору коме да се приволимо. Христос и његов благи дух носи нам толико блага и радости - земаљских и вечних! Отворимо Му широм врата својих срдаца и душа. Где је Христос, зли дуси не могу успевати.

Благи Христов дух ће уразумити и савремене безвернике. Гадарински становници не примише Христа Спаситеља, али их Он није одбацио. Он напушта њихов крај, али им оставља излечена човека. Врати се кући својој и казуј шта ти учини Бог. Тај човек био је живи споменик Божје моћи, који је постепено имао да позове Гадаринце да приступе вери и покајању. То исто се може десити и с нашим безверницима, који су истерали Христа из својих срдаца. Пред њиховим су очима толики споменици Његове благости, Његовог божанског учења. Најзад ће се и они убедити да рушилачки дух, чији су они војници, не може да створи истинску слободу, братство и једнакост, и да је само онде где је Христос, где је дух Господњи - истинска слобода. Тада ће поверовати и покајаће се.

Дакле, немојмо ни ми престати да казујемо шта нам је учинио Бог - нама лично и нашем народу. Молимо се да дух Христов што пре уразуми поколебане у вери. Помозимо и ми у томе, живећи у сагласности са законом Божјим, са вером и правдом, у милосрђу и чињењу добра. Јер ће се тако створити опште трајно благостање и срећа на земљи.

М. Н.

О МИЛОСРЂУ И ПОКАЈАЊУ

(види Лк. 19,1-10)

Ево где је кључ којим се отварају врата Царства Божјег. У покајању и милосрђу. У Закхеју се врши преврат. Његовог срца се дотакла благодат. Христос је близу њега, у његовом дому. И он већ зна какво је блаженство бити близу Божанства. Зато и хита да се сасвим ослободи греха. Што је скупио на грешан начин, враћа четвороструко. Штавише, он с радошћу жртвује сиромасима и половину онога што је његово властито. На тај начин осигурава себи улазак у Царство живота. Исус Христос то само потврђује кад каже: *Данас дође сјасење кући овој...*

Ово је начин којим богати људи могу себи утрти пут у Царство живота. Уопште, сви ми треба да се угледамо на Закхеја. Он се попео на високо дрво да би видео Господа Исуса. Попнимо се и ми високо лествицама врлина; вером и љубављу, умом и срцем уздигнимо се к Богу, и Он ће се неизоставно уселити у душе наше (Еф. 3,17).

Ако хоћемо, и ми можемо као Закхеј да примимо Господа у свој дом. Колико је међу нама несрећника, богаља и сирочади - браће Христове! Дајмо им склоништа. Што њима дамо, сам Господ прима. Сам Он каже: *Кад учинишће једноме од ове моје најмање браће, мени учинишће* (Мт. 25,40).

Као што је Закхеј, кад је примио Исуса у свој дом, показао милосрђе своје душе, тако и ми можемо чинити. Не тражи се да неизоставно поделимо половину свога имања. Милосрђе се и мањим даром може изразити. Али оно што је неправедно узето, треба вратити, оштећенима треба дати накнаду.

Богате тврдице, тврда срца и ледених осећања, који су равнодушни према несрећницима и према сваком добром делу, не треба да нас збуњују. За њих остаје да важи оно што је речено: *Лакше је камили проћи кроз иглене уши, него ли богаћо-*

ме ући у царство Божје. И пророк Исаја говори о њима: *Одебљало је срце њихово и уши су им отијеле* (Ис. 6,10). Таква је био јеванђелски богаташ, који је имао очи, али није видео. Сиромашни Лазар је лежао болестан пред његовим вратима, но он није чуо уздахе тога несрећника; имао је руке, но није их пружио да помогне гладноме који је умирао пред његовим очима. Сам Бог нека сачува своју верну децу од такве бездушности.

И тако, Закхеј нам даје пример како се утире пут ка Царству Божјем. Угледајмо се на њега. Што је незаконито стечено, нека се врати или бар нека се употреби као помоћ сирочићима и сиротињи. Бог прима ту милостињу као покајање. Сам Он саветује: Ако си скупио на рђав начин, неправедно, потроши га добро, тј. раздај га сиромасима. А после тога више никоме да не наносиш штете, да чиниш добро, да би ти се примила милостиња и покајање.

Старајмо се да послушамо овај савет, да би дошао дан нашег општег спасења.

Милосрђе хришћанских светитеља

Ава Агатон поверио је: „Ако би било могуће, ја бих са насладом узео тело неког губавца и дао му у замену своје“.

Причали су о ави Агатону како је једном отишао у град, да тамо прода своје рукотворине. У граду наиђе на неког болесног странца, који је лежао на улици, и нико се о њему није бринуо. Старац од добиеног новца за своје производе закупи колибу, смести болесника у њу и пуна четири месеца неговао га, све до оздрављења.

Другом приликом ава Агатон на путу за град, опет ради продаје својих производа, наиђе на губавца непокретног, који га замоли да га пренесе у град. Старац га натовари на своја леђа и понесе. Кад су стигли у град губавац га замоли да га положи тамо, гдје он буде продавао своје производе. Старац му учини по вољи. Кад је ава продао једну своју котарицу, губавац га замоли да му за добивени новац купи хлеба, а ава му то учини. Кад је продао и другу котарицу, он га замоли да му купи још хлеба, а ава му и ту молбу испуни. Кад је ава распродао све своје поризводе и спремао се да се врати у своје пребивалиште, губавац га замоли да га пренесе и врати на место где га је нашао. Старац га опет узме на леђа и понесе. Кад су дошли до оног места, он спусти губавца и окрене се да пође даље својим путем. Тада му губавац рекне: „Благословен си ти, Агатоне, од Господа на небу и на земљи!“ Рекавши то њега нестане. То је био анђеолово божије послат да искуша милосрђе старца.

О БОГУ

Са сѝарим се снаге млађе
Сукобиле чак до свађе,
Наишћо с бакѝак око шћога:
Има Бога - нема Бога!?
Наишћо о шћом зборишћ жучно?
Бог је неишћо недокучно.
Он не може да се схваши,
Њега шћреба осећаишћ.

Одувек је вера она сила била,
Шћио је људском духу шћојамила крила
Да шћолейшћ увек баш у часу шћада,
И живошћне шћаишће шћако све савлада.
Ко с дубоком вером у живошћ се креће
На своме гѝа шћушћу нашћушћишћи неће,
ма колико био немоћан и мали,
Нишћ ће каква сила моћи да гѝа свали.

Ми шћражимо Бога кад су шћешћки дани
Да нам шћружи шћомоћ кад нас очај дави.
Ако Бога шћражишћ, не шћражи гѝа вани,
Ако је у шћеби - он ће да се јави.

О БЛИЖЊЕМ

За свакога радосћ шћријаишћнија бива
Кад се с ближњим заједно ужива,
Ишћио шћако шћаишћа ишћио нам душћу цвели
Подноси се лакше кад се с другом дели.

О БОГАТСТВУ

Ишћиина је сѝара, шћознашћа и шћросћи:
Није шћо богаишћсћиво - имаишћ блага досћи.
Но се онај цени ко богаишћи шћрави
Који има срце и има у гѝави.

Кад богаишћи шћрули шћосле шћешћка раишћа
Нове дворе зида,
Народ вели: има гѝаишћа ко блаишћа
Само нема сћишћа.

О МРЖЊИ

Дани су среће и журни и брзи
А љубав цвеишћак који краишћко шћраје
Ал онај који мрзи
Не зна ни срећа, ни љубав ишћија је.

О СВАЂИ

Када неко сћиално гѝрди, врећа,
Или кавгѝу, ма са киме шћражи
Народ вели: гѝаво иза лећа
Њега гѝура, и на расћиру дражи.

О СРЕЂИ

Не очекуј да се чудо деси,
Да шћи срећа закуца на враишћа.
Ако раден и исћраван јеси -
Доћи ће шћи, ко заслужена шћлашћа.

О ВЛАСТИ

Власћи и слава - чудна су вам шћића
Оишћјају многа људска бића
И шћомушће многе гѝлаве здраве
Па од људи чудовишћишћа шћраве
На свейћу је врло мало људи
Власћи и новац које не залуди.

Ово су сћишћови нашег сћиарог
шћесника и шћаишћриошће Милорада
Павловића званог Миле Крѝа (1865 -
1957)

Прилог
Урош Јечменица
Ужице

Света Синклитикија

Говорила је: Много је замки гѝавољих. Није се душа глађу покренула? Тада он богатство нуди као мамац, Није успео уз помоћ увреда и погрда? Упућује хвалу и славу. Ако је побеђен здрављем, он разболева тело. А пошто не беше у стању да обмане човека уживањима, покушава да га одврати невољним страдањима. И намеће којекакве тешке болести, не би ли тако помрачио љубав према Богу у оних који због њих постану малодушни. Али и тело бива растрзано снажним грозницама и трпи неподносиву жеђ.

Ако све то подносишћ јер си грешан, сети се и будућих мука и вечнога огња и казни и немој бити немаран према будућности. Радуј се што је Бог погледао на тебе и имај на својим уснама ону чувену изреку: „Карајући покара ме Господ, али ме смрти не даде“. Био си железо, али си се огњем од рђе избавио.

Ако си праведан па допаднешћ болести, напредујешћ од великих ствари ка још већима. Јеси ли зато? Па кроз огањ ћеш бити још вреднији. Даде ли се твоме телу сатански дух? Веселим се; погледај коме си постао сличан, јер си удостојен Павловог дела. Мучи те грозница? Патиш се због студени? Али Писмо вели: „Уђосмо у огањ и воду, али си нас извео до одмора“ Успео си у првоме? Причекај и друго. Чинећи добродетељи узвикуј речисветитељево, јер каже: „Ја сам ништ и болан“. Постаћеш савршен са ове две невоље, јер каже: „Невољом си ме обдарио“. Подвизавајмо се у својим душама таквим трудовима; јер имамо непријатеља пред својим очима.

О ЧУДИМА ХРИСТОВИМ

Спаситељ је чинио чуда да свет види његову божанску моћ: да људи поверују да је Он истина, пут и живот, те да усвоје закон правде, љубави и милосрђа. Али тај циљ ни до данас није потпуно постигнут. Има много милиона људи који још нису утврђени у вери Христовој и који не познају спасоносна начела јеванђелског закона. Према томе, чуда ни данас нису престала бити средство да се позна Бог. С друге стране, приликом страшних недаћа, које се често у животу дешавају, верни ће увек молити за помоћ Свеблагога, који никада неће одбацити молбу изабраних. Према томе, кад има људи непросвећених речју Божјом, докле год постоји благост Божја (а она је вечна) и док има изабраника са чврстом вером и моћном молитвом (а њих никада неће нестати), - биће и чуда.

Али зашто се чуда сада веома ретко виђају, или се никако не виђају? Зато што је неопходно да гледамо духовним оком. Човек који одиста верује и сада се задовољава чудима на тај начин што се светим крштењем пере од првородног греха, што се светим причешћем сједињује са Господом Спаситељем, што се светим јелеосвећењем исцељују његове душевне, а често и телесне слабости. Тражити пак очигледнија чуда, а немати потребну моћ вере и молитве, значи кушати Бога као што је то чинио и ђаво у пустињи.

Мала вера и неверовање су главни узрок што чуда данас ретко бивају и што се не виде. У критичним тренуцима *све је могуће оное који чврсто верује* (Мк. 9,23). Али маловерник или неверник у таквим случајевима је савршено немоћан. Апостоли нису могли да истерају нечистог духа из младића и питају Спаситеља: *Зашто га ми не моћосмо изгнајути? А Исус им каже: За неверство ваше. Јер вам кажем заиста: ако имате вере колико зрно горушичино, рећи ћете гори овој: Пређи одавде тамо, и пређи ће. И*

ништа неће вам бити немогуће (Мт. 17,19-20).

Наше време и наше друштво очевидно се не одликују снажном вером. Напротив, она никада није била толико слаба, као сада. Исто тако, слаба је и молитва. Правда је погажена, морал - нагрђен, обичаји - уништени; веза с Богом је готово прекинута. А када је све то тако, можемо ли захтевати, да се чуда дешавају

пред нама? Поред свега тога, она се збивају. Људи који верују могу да их виде и увек их виде, и користе се њима. Само сунце, које свима светли, чудесни је дар Божји. Али могу ли га слепци видети? Неверници су слепи и не могу да виде чуда Господа Промислитеља.

Апостол Павле корећи коринтске хришћане што су се недостојно причешћивали телом и крвљу Христовим, каже: *Зашто су међу вама многи слаби и болесни, и многи умиру* (1 Кор. 11,30). И сада многи без покајања за учињене грехе, без исповести, прилазе олтару и примају причешће. Ако их Божје милосрђе не ка-

жњава одмах за то недостојно примање светиње, то није ништа мање од чуда.

* * *

Увек је било чуда и увек ће их бити. Благодат Божја и милосрђе према људима бескрајни су; а и људи јаким вером и молитвом никада неће нестати. Ако и ми желимо да разумемо и видимо чуда, потребно је да се удостојимо тога својом вером и својим животом. Треба у делима својим да примењујемо Божје заповести; да погледамо чешће на небо и да молимо Господа да нам ојача веру (Лк. 17,5). Не треба да заборавимо да јака вера и усрдна молитва чине истинска чуда нама потребна. Њима ће се умилостивити благост Божја да нам да живот и крепко здравље; њима ће нам се благодатно помоћи да успеју наши домаћи и пољски послови, и осигураће нам се угодан земаљски живот и небеско спасење. Ојачавши у хришћанском моралном животу, ускликнимо тада заједно са пророком Давидом Божанском Чудотворцу: *Господе, учини са мном чудо доброће. Нека виде који ме ненавиде, и њосице се, што си ми, Господе, помогао и уицешо ме* (Пс. 86,17).

Причали су о томе како је авва Јован Колов, када се упутио ка некаквом тивејском старцу у Скиту, остао у пустињи. А авва узевши његов суви штап, посади га и рече:

- Заливај га свакога дана једном посудом воде, док не донесе плода.

А вода је била толико далеко од њих, да је одлазио увече а враћао се ујутро. И тако, после три године, штап оживи и даде плода. А старац, узевши његов плод, донесе га у цркву, рекавши браћији:

- Узмите, једите плод послушања.

О ПОЉУЉАНОЈ ВЕРИ

Сви смо ми ученици Христа Спаситеља. Свима нама је наређено да пловимо лађом Цркве преко мора овог света ка тихом пристаништу живота. Али и за време нашег пловљења појављује се противан ветар, дешавају се буре. Таласи греха и несрећа често заплускују нашу лађу и сметају нам да и идемо напред. Авет саблазни и искушења често нас плаши и мучи. Уопште, живот нам је за време пловидбе пун разноврсних доживљаја, искушења, патњи и страдања.

Да би се свему томе одолело, неопходна је чврста и жива вера; неопходно је да будемо дубоко убеђени да тамо на висинама небеским седи Спаситељ и будно прати нашу пловидбу, и да је у критичним тренуцима спреман да се одазове нашем дозивању у помоћ. Нису ретки случајеви, да код неких, кад виде тешка искушења, губитак милих и драгих, кад их заплусну таласи страсти и неправде, да код њих вера почне да се колеба, сумња да јача и да се смањује способност и храброст да се боре са злом и неправдом која их окружује. Једино средство да не потонемо у понор греха, јесте да сачувамо као апостол Петар дух вере и да се на време обраћамо Спаситељу молитвеним позивом: Господе, помагај! Пропадам под тежином греха и искушења! И милостиви Бог неће пропустити да помогне и утеша.

И тако, сви смо ми на путу живота изложени искушењима и недаћама. Оне су или заслужена казна за учињене грехе и преступе, или нам их стварају непријатељи, или нам их Бог шаље, да би проверио нашу преданост Њему. Али у свима тим случајевима њих Бог допушта у сасвим благој намери - да се душа очисти од греха покајањем, и да се срце утврди у вери. Ето зашто, ма колико да су тешка искушења,

која нас понекад сналазе, ма колико да је противан ветар у нашој пловидби животној, - држимо се са вером чврстом за моћну руку Спаситељу, а у молитви чешће дозивајмо: Господе помагај! Он неће пустити на нас искушење које ми не можемо поднети... При том, нека нас теши истина да ће с певањем жети онај који са сузама сеје (Пс. 126,5).

О авви Илариону

Дође једном авва Иларион из Палестине у гору да посети авву Антонија. И вели му авва Антоније:

- Добро дошао, звездо јутарња која јутром излазиш.

А авва Иларион му одговара:

- Мир ти, светлосни стубе који обасјаваш васељену.

О МАЛОЈ ВЕРИ

Некада је Мојсије послао уходе да прегледају обећану земљу. Кад су се вратили, једни су од њих говорили о плодности и великим богатствима у тој земљи. Доиста тече у њој млеко и мед, хајде да идемо да је узмемо. Она је нама обећана од Бога. Али је међу њима било и страшљивих људи, који

су говорили супротно. Страшна је земља у коју хоће да нас воде, - говорили су они - она прождире своје становнике (Бр. 13,28;31;33). И народ је више веровао противницима Божјег обећања и бојао се да брзо заузме земљу.

Исто се то збива и у наше доба са обећањем вере. Кад нам се говори о томе колико нам правде, љубави, мира и светлости обећава Јеванђеље, колико блага и чуда, - подижу се гласови који говоре супротно. Ти негативни гласови застрашују говорећи да је Реч Божја заглупљивала људе и да их је водила у мрак. И, по несрећи, више се слушају безверници - околност која смета да у народу ојача вера. Људи се колебају и живе и даље у немоћном малOVERју, услед чега им молитве Богу не наилазе на одзив.

Шта је вера учинила за наш народ? Чуда! О томе сведочи историја. Вера је извела наш народ из мрака многобоштва на јеванђелску светлост истине и слободе. Вера је ојачала његову државну самосталност. Она га је очувала за време петвековног ropства. Она је очувала његова национална осећања, врлине и традиције. Она га је препородила, просветила и задахнула новим силама да се бори за слободу и независност. И сада опет она, и само она, зрачи љубав, правду и братство, и уноси их у срца. И сада она, усред многих разорних фактора, гради истинску културу и просвету; она једина твори и чудотвори...

А шта је учинила мала вера? Ништа више до народне несреће и невоље. Она је донела секташтво и безверје... Она разједини и оштети народну снагу, разори народно благостање... Она и сада руши моралне снаге народа. Она и сада ствара безверје, које је узрок недостатку правде, братољубља и мира. Јер је безверје извор егоизма, грамзивости, мржње, зависти и раздора...

И тако, неверје је немоћно. Оно води моралном паду и пропасти. Ве-

ра је, напротив, благотворна и чудотворна сила. За нас и народ наш она је учинила чуда... И ми заједно са ап. Павлом можемо рећи: Наш народ је вером *побеђивао царства, чинио правду, добијао обећања, избегавао оштрицу мача, јачао од немоћи, побеђивао и расијеривао војске шкује* (Јевр. 11,33-34). А кад је имао малу веру, заражавао се безверјем, упадао у моралну посувраћеност, која му је доносила катастрофе и невоље...

Дакле, кад се има у виду све ово, чувајмо свим силама искру вере у својим срцима и усрдно се молимо Богу да у нама увећа тај благотворни дар. Угледајмо се у вери и врлинама на наше славне претке, који својом вером сачуваше наше племе од пропасти. Запамтимо сами и учимо младе нараштаје да безверје води немоћи и пропасти, и да је само вером, чак и ако је она колико горущино зрно, могуће чинити велика дела - планине премештати. У вери је истински напредак и култура. Она је сила која је стварала, ствара и која ће стварати кроз све векове.

Као што се широко физичко море може пребродити на чврсто изграђеној лађи, тако се исто и бурно светско море, као што је овај земаљски живот, може пребродити на чврстој духовној лађи Цркве. Као што морске лађе задржавају и бију противни ветрови и морске буре, тако и лађу Цркве често снажно заплускују таласи одрицања и моралне покварености. Разлика је у томе што морске лађе могу да буду не само гуране у сасвим супротном правцу, него и потпуно разорене од морских бура или ледених планина. Лађа Цркве, међутим, ма колико снажно била заплускивана, не може бити оштећена ни од какве природне стихије, ни од каквих запенушених таласа јеретика, секташа и безверја. Речено је: И врата паклена неће је надвладати.

У ту црквену лађу установљену од Бога, зове Христос Спаситељ оне који су створени по слици и прилици Божјој. Ништа не може да заустави ход те спасоносне лађе. Нико не може променити њен одређени правац. Срећни ће бити они који са вером плове на њој; а тешко ономе који отпадне од ње, јер ће га уништити противни ветрови и буре овога света и живота.

Свесрдно чувајмо наша места у лађи Цркве. Наоружани овде силом вере, можемо се успешно борити са противним ветровима у животу, са искушењима и бедама. Потпуно се предајмо мудрости и искуству божанског Крманоша. Будимо уверени да ће нам Он помоћи да одолимо бурним таласима искушења у свету, и да ће нам пружити руку да нас изведе на жељену обалу, у светлост живота и радости, где ће сви, побожно гледајући, његову славу као Сина Божјег, клањати Му се и певати Му песме славе сада и кроз све векове.

О АВВИ ИСХИРИОНУ

Свети оци су пророковали о последњем нараштају. Па рекоше:

- Шта смо ми чинили?

А авва Исхирион, један од тих великих, одговори:

- Ми смо извршавали заповести Господње.

Они опет рекоше:

- А они после нас, дакле, шта ће чинити?

А он рече:

- Они ће доспети до половине наших дела.

Рекоше:

- А шта ће они после њих?

Рече:

- Људи тога нараштаја неће уопште имати дела; доћи ће искушење на њих, и који се нађу спремни у то време, наћи ће се да су већи и од нас и од наших отаца.

Чудо на сѣтаром Аѣйону у Руском манастиру

21. августа 1903. г. у време поделе милостиње сиромашним монасима инок Гаврил је анправио фотографију, на којој се, на велико удивљење, појавио лик Богоматере, како смирено прима парче хлеба. Мало после тога, неколико искушеника су приметили међу монасима Дивну Жену и хтели су о томе рећи осталима, иако је у време фотографисања нико није приметио.

О, дивнога чуда! Мати Божија је показала обресе Свога Светог Лика на утјеху и потврду Свога старања о нама грешнима, слично Сину Њеном који је показао свој лик на Нерукотвореному Образу, Едеском кнезу Авгару

БОРБА ПРОТИВ УГАЂАЊА СТОМАКУ

Саставни део духовног живота чини борба против угађања стомаку. Тај порок у садашње време толико је распрострањен у друштву да га чак не узимају за грех, веж се сматра као здрава храна неопходна за тело. Међутим угађање стомаку или страст пресижености штетно утичу не само на наш дух, већ и на наше тело.

Веома су чести у медицини случајеви обољења од преједања у пијанства, зато што организам није у стању да преради онај вишак пића и хране и он као машина престаје правилно да функционише.

Са духовне стране пресиженост или неуздржање од прекомерне употребе хране и пића толико ослабљује наше духовне способности да ми нисмо у стању да се развијамо у том правцу.

Из животне праксе свима нам је познато, да пресиженост нарочито месном храном а такође претерана употреба алкохолних пића изазива телесну похотљивост. „И не опијајте се вином у коме је блуд“, вели апостол Павле у својој посланици (Еф. 5,18).

Услед очигледне силе разорног дејства угађања стомаку на наш дух, треба да водимо рачуна о својој исхрани да не би пали у духовну обамрлост, изгубивши способност духовног просвеживања.

Ево зашто пост као мера уздржљивост толико се цени у духовном хришћанском животу и без њега духовни развитак у смислу испуњења Христовог завета је немогућ. Као доказ овоме може да служи то да се ми одричемо послушности Христу Спаситељу, Који је сам пре изласка у јавни рад постио 40 дана и 40 ноћи (Мт. 4,2). И више пута је наглашавао да се греси и разна искушења савладају постом и молитвом (Мт. 17,21). Ако се ми одричемо тога, онда ступамо на пут своје воље и на тај начин ли-

шавамо се помоћи духовног озарења и просвежења, без којих ми властитим снагама нисмо у стању да савладамо у себи греховне наклоности и да дођемо до тог духовног препорода, о коме Христос вели „Ако се ко не роди водом и Духом не може ући у царство Божије“ (Јн. 3,5).

Као што је познато у садашње време веома многи од нас имају такве животне услове да не могу постити, у смислу уздржавања од млечне и месне хране: имамо у виду лица која живе као самци која немају своја домаћинства и зато морају се задовољити оним што добијају у друштвеним мензама и ресторанима, где посне хране уопште нема. У датом случају игра улогу чисто идеолошко решење питања поста од самог друштва и позитивни резултат може да буде тек тада, када Јеванђеље буде узето као основ живота.

У исто време треба да знамо да уздржљивост у храни, или пост не мо-

же бити примењено на свакога у истој мери, већ чисто индивидуално, према степену телесне снаге и здравља организма, али сви, пак, морају да теже једином циљу да не падају у пресиженост. На душу ослабљујуће делује не само квалитет већ и количина хране. У овом случају свети оци, као меру уздржљивости у храни, препоричивали су да треба прекинути узимање хране тада, када још има воље да се једе и оваква мера увек оздрављујуће делује не само на наш дух, већ и на тело.

Угађање стомаку испољава се у три облика: узимање хране у време које није за то одређено, насићивање и препуњавање стомака свакојаким храном и задовољавање само најпријатнијим и најодабранијим јелима. Храна мора да буде обична и једноставна и никако не сме да делује узбудљиво на наше тело.

У исто време треба да знамо да су крајности, тј. прекомереност поста и презасићеност стомака, једнако штетни. Познати су случајеви, када неки нису били погођени страшћу угађања стомаку, већ сувишним постом, упали су у исту страст угађања стомаку збо слабости која је дошла од прекомерног поста. Због тога ми морамо да будемо тако пажљиви у ствари примене поста као мере уздржљивости, да би нам послужио као средство обнављања и препорода нашег духа, а не за распадање и ослабљење наше духовне способности.

Но осим телесног поста постоји и духовни пост који се састоји у борби не са спољним непријатељем већ са непријатељем који се налази у нама самима, а са којим морамо водити непрестану унутрашњу борбу. Ако ми ту дођемо до победе, онда све спољашње борбе постаће ништавне и све ће нам бити покорно.

О СВАДБЕНОМ РУХУ

*Пријатељу, како си дошао
амо без свадбеног руха?*

А он оћуџа

(Мтџ. 22,12)

Сви знамо за велико дело Спаситеља. Он дође да сједини Божанство са човеком - да обнови људе у истини и братољубљу и да их позове у царство живота и радости. Преко своје Цркве Он их и данас просвећује својим учењем, умива их својом крвљу и освећује својим духом. Јер они који су позвани на то вечно славље треба да су достојни њега: треба да се појаве обучени у хаљину праведности, чистоте и невиности. У противном случају, они не могу да буду учесници у његовој слави.

Чистота хаљине са којом ће душа ући у вечно славље живота, може се очувати, ако се избегава грех и порок. Да ли ми то чинимо? Врло мало. Сви осећају и знају да је неправда, лаж, превара, крађа, уопште присвајање онога што је туђе, тежак грех. Али многи не само што не престају да чине то, већ се просто муче да га оправдају. Указују на своју трговину, на свој занат, на околности уопште које су их тобож без њихове воље вукле у те грехе. Посао нам је такав - кажу они - без тога не може бити. Али они лажу људе, лажу и себе. Не постоји трговина, занимање или посао уопште који би гонио човека да чини преступе. Сваки је позив Богом благословен. Од човека он захтева само рад. А поштен рад и усрдан рад може уродити плодовима који задовољавају све потребе живота. Радљивост је молитва. Поштен радник врши свештенодејство својим радом. Његова је савест чиста и душа му увек има готову свадбену хаљину. Он

с достојанством може да седне за велику трпезу живота и радости.

Због тога, трудимо се и ми да свој позив вршимо поштено и савесно. Ми смо позвани да дођемо на вечно небеско славље. За њега треба да се припремимо онако као што нас учи Реч Божја. У противном случају чека нас осуда. Неће моћи да се брани онај који на себи носи материјални доказ својих преступа. Он ће бити осуђен на муке. То исто ће бити и са душом која се у вечности појави у подртој и нечистој хаљини греха и порока. За њу неће бити оправдања. Она ће ћутати и саслушати пресуду: да буде свезана и бачена у таму најкрајњу, на муке и испаштања.

М. Н.

АВВА ЈОВАН

Причао је неко од отаца о томе како авва Јован Персијанац од велике благодати беше доспео до најдубље незлобivosti. А живео је у области званој Арабија у Египту. Позајми он једном приликом један златник од свога сабрата и купи конопље како би могао да ради. И дође један брат ка њему молећи га:

- Поклони ми, авво, мало конопље да на чиним себи огртач.

Овај му са радошћу даде. Дође исто тако и други молећи га:

- Дај ми мало конопље да начиним прегачу.

Он даде и њему. А и другима који су тражили, са радошћу је давао. Дође затим и власник онога златника, тражећи га назад.

Старац му рече:

- Поћи ћу да ти га донесем.

И немајући одакле да му врати, он устане да пође ка авви Јовану, економу, да га замоли да му даде новчић како би га вратио брату. И идући тамо, наиђе на златник који лежаше на земљи и не дотакне га. Па помоливши се, врати се у своју келију. И дође опет онај брат и стане га узнемиравати због златника. А старац му вели:

- Ја се, свакако, старам о томе.

И поново отишавши, нађе златник на земљи, тамо где је и био; па помоливши се Богу, врати се у своју келију. А она брат опет дође да га узнемирава. А старац вели:

- Овога пута ћу га свакако донети.

Те он, поново уставши, пође до онога места, и нађе га на земљи. Па помоливши се Богу, узме га. И дође до авве Јакова и каже му:

- Авво, долазећи ка теби, нашао сам на путу овај новчић; учини ми услугу и објави то у парохији, можда га је неко изгубио; а ако се нађе његов власник, подај му.

Отишавши, дакле, старац је три дана разглашавао и не нађе се нико ко је изгубио златник. Тада старац вели авви Јакову:

- Ако га, дакле, нико није изгубио, дај га томе брату, јер му дугујем; а долазећи ка теби да добијем милостињу да бих вратио дуг, ја сам га пронашао.

А старац се задиви како овај, иако је дуговао и пронашао златник, није га одмах узео и дао. А код њега је било чудесно и то што, када би неко дошао да позајми нешто од њега, није му то сам давао, већ је говорио брату:

- Пођи, узми шта ти треба.

А када би овај то вратио, говорио би му:

- Стави то опет на његово место.

А опет, ако онај који је нешто узео не би то и вратио, старац му ништа није говорио.

О ГРЕХУ ГОРДОСТИ И ОСУЂИВАЊА БЛИЖЊЕГА

Духовне поуке оца Константина
Островског из књиге
„Спасење је у нашим рукама“

Немојмо изједати браћу у клеветатама

Преподобни Иперехије је говорио: „Добро је јести месо и пити вино и брата свога не изједати у клеветатама“. Наравно, пост је потребан, али ако човјек пости, а притом се предаје оговарању и клеветанју, такав му пост не доноси корист. То не значи да не треба постити, него да не треба клеветати и оговарати. Чувај своје овце, а не туђе јарце - не осуђуј ближњег, јер ће ти иначе сви спољашњи подвизи бити на штету.

Подвизи са осуђивањем нису угодни Богу

Свети Теофан Затворник пише: „Иако је демона много, и сав ваздух врви од њих, они ништа не могу да учине ономе ко се ограђује молитвом и постом“. Али многи на то могу да примете како они и посте и моле се, а опет осећају да су у власти злих сила. Ствар је у томе што, док се предајемо осуђивању ближњих, никакви наши духовни подвизи нису угодни Богу, и још Га више побуђује да нас смирује невољама, болестима, великим и малим падовима у гријех, а понекад - и поседнутошћу.

Осуђивање ближњих је манија величине

Осуђивање ближњих је рак рана. Ако се од ње сасвим не избавимо, неминовна је вјечна мучна смрт.

Ко сам ја? Цар Небески? Зар ја себе стварно сматрам достојним тога да сједим на пријестолу Страшног Судије и одлучујем о вјечној судбини твари која дрхти преда мном? Какво безумље! А како се онда усуђујемо да осуђујемо своје ближње? Ако неко уобрази да је Наполеон, такав се лијечи на психијатрији. А ми, стално једни друге осуђујући, разоткривамо тиме своју потајну манију величине, али нас нико не лећи, иако смо социјално опасни. Разлог је очигледан: нас, боле-

сних, много је више него здравих. А њима, здравима, остаје само да се моле за нас; Бог нам пак по њиховим молитвама шаље као лек невоље, болести и немоћи. Ако их прихватимо, наравно - оздравићемо, јер наш Љекар је свемогућ, свезнајућ и свемилостив.

Ако пак болесник одбија лијек, неће му помоћи ни најбољи љекар. Исто бива са нама ако одбацујемо благу вољу Божију само зато што нам се лијек не допада.

Не вреди тражити правду

У Царству Небеском има много оних који су другима наносили увреде па се покајали, али нема ниједног увријеђеног. Када нас неко неправедно вријеђа, клевете, ми смо незадовољни и тражимо правду. Али онда треба тражити правду у целини. А колико свако од нас има на савијести, ако не кривичних а оно злих дијела или нечистих помисли и прохтијева, за које људи нису ни сазнали и за које нисмо добили никакву одмазду? Немамо онда због чега да се вријеђамо, нити због клевете нити због неправедне осуде.

Уопште, ако би нам се судило по правди, онда би већ овога часа сви требало да се нађемо на дну преисподње. „И сва је наша правда као нечиста хаљина“ (Ис. 64,6). Не треба тражити правду, него милост Божију и опроштај гријехова.

Не хули и не хвали

Христос није само рекао да не осуђујемо, него и да „не судимо“ (Лк. 6,37). Ми не само да добра дијела прихватамо као зла него и зла - као добра. Човјек може да спасава дављеника а да то чини из сујете, лажног стида пред људима. Он ризикује свој живот, чак можда и гине спасавајући другог човјека; сви га хвале и дивему се, а Бог за њега и незна. Гледај напријед а не назад. Ако, осврнувши се на свој протекли живот, уочимо како постајемо све бољи и бољи, како данас побјеђујемо страсти које су јуче побјеђивале нас, не треба да се радујемо, него да се ужаснемо, скренули смо с правога пута. Човјек који је на правом путу све дубље спознаје своју гријеховност, истовремено,

но, милост Божију. Све треба спознавати дубље, а упоређивати (осврћући се на протекли живот, да би смо се гордили својим напредовањем) не треба, као што је писао апостол Павле: „Браћо ја за себе не мислим још да сам то достигао; једно пак чиним: што је замном заборављам, а стремим за оним што је преданом. И трчим према циљу ради награде небеског призивања Божијег у Христу Исусу“ (Флп. 3,13-14). Гордост је пијанство просјака. Као што просјак по читав дан убира милостињу, а затим га, сиромаша, неко опљачка и узме му, пијанцу, све што је сакупио, тако и нас горде помисли које на своју саблазан прихватамо, лишавају благодати коју од Бога добијамо трпећи невоље, подвизавајући се у уздржању и чињење добрих дијела. Зашто је Богу мрско самохвалисање.

Ми се све вријеме хвалимо у души пред Богом својим чешче умишљеним, али, дешава се, и у истину добрим делима, и толико смо на то навикли да већ и не примјећујемо то готово непрестано самохвалисање. Али, браћо и сестре, хвалећи се пред Богом, замислимо како би нам било да слушамо човјека који нам стално прича о својим заслугама пред нама. „Ето, ја сам ти учинио ово, па сам ти учинио оно. Види како сам ти само помогао, шта сам све жртвовао због тебе. И како ми је сада тешко, гдје је та твоја захвалност? Зашто ми не одговараш? Има ли те уопште?“ Од такве напасти од човјека пожелиш да побјегнеш главом без обзира! И не требају ти никаква његова добра дјела и услуге! А то је типичан монолог горде душе пред Богом. Ако још узмемо у обзир да наше заслуге постоје у великој мјери само у нашој машти, а да је преостали мали дио оскврњен грубим страстима, онда збиља треба да се чудимо Божијој дуготрпељивости и љубави према људском роду.

Ми смо одвећ лаки

Валтазару, злочастивом цару Вавилонском, пророк Данило је пренијео ријеч осуде од Господа: „Измјерен си на мјерила, и нашао си се лак“ (Дан. 5,27). Тако смо и ми лаки попут праха који расипа вјетар (Пс 1,4), лакомислени, и зато нам Бог не повјерава добра дијела. Дао просјаку дванаест копејки умјесто десет, као обично, и готово! Већ се погордио: ја сам добротвор, милостивац има просјак

да се моли за мене годину дана. У вријеме Великог поста није јео месо, него је само пио млијеко - и већ светац! Није одвратио злост на злу ријеч, само је у души затајио злобу - ни Серафим Саровски није му раван! Ако тако чинимо мала добра дјела, ко ће нам повјерити велика? Бог нам и шаље невоље умјесто подвига, само да их без роптања трпимо. Правим невољама човјек не може да се горди, а сама неропотљивост није тако мала ствар пред Богом, то је показатељ доброг расположења у срцу - бити с Богом и по цјелу невоља и болести, а једино то, благодушност, Бог и цјени.

Он је лош, зато што сам ја добар. Тешко ми је да заволим ближњег као самог себе, јер њега сматрам лошим, а себе - добрим. Када нас нека страст не узнемирава, ми лако осуђујемо ближње које та страст мучи. Осуђујемо, зато што не познајемо себе. Када бисмо знали у каквом смо стању, не би нам пало на памет да судимо, јер свака нечистота, ма каква била, постоји и у нама, само није увијек примјетна. А кад бисмо били свети, били бисмо потпуно слободни од осуђивања. Трудим се да избјегнем гријех, и немам снаге да га избјегнем. Зар много времена треба демонима да овладају мојом душом, пробуdivши у њој не уздржљиве прохтијева? Само ме Бог велики чува од смртних гријехова, допуштајући моје мале падове да бих се смирио. Због чега бих онда било кога осуђивао? Ту је умјесно сјетити изреке: „Говор је сребро, а ћутање злато“.

Мрзост опушћења у срцу

„Тешко вама књижевници и фарисеји, лицејери, што сте као окречени гробови, који се споља виде лијепи, а унутра су пуни костију мртвачки и сваке нечистоте“ (Мт. 23,27)

Тако и ја спољашњом благочастивошћу украшавам гроб своје душе, умјесто да завири унутра и видим на светом мјесту мрзост опушћења. Јер из Јеванђеља је јасно (в. Мт. 24,14-30): када на светом мјесту, тј. у својем срцу будемо видели мрзост опушћења, тада је већ близу Христов долазак.

Опусти нам, као што и ми опраштамо

По неколико пута на дан сваки хришћанин изриче над собом суд када изгова-

ра молитву „Оче наш“: „И опрости нам дугове наше, као што и ми опраштамо дужницима својим“. Дакле, ако ја опраштам, онда и ти мени опрости, ако пак не опраштам, немој опростити ни ти мени. Закључак неочекиван, али потпуно исправан: ко нам смета да опростимо онима који су нас увриједили? Свако од нас има пред собом чашу благослова (ако хоће да опрости) и чашу проклетства (ако неће да опрашта) - и може да бира који хоће.

Немој да бијеш себе, него непријатеља

Ако се придржавамо строгог поста, уздржавамо од штетних утисака и ревностно се молимо, једном ријечи, ако све чинимо исправно, али при том примамо горде помисли, онда с нама бива као са топом у кога је стављена муниција велике моћи, која је у стању да нанесе велике губитке непријатељу, али је неко сипао у цијев мало пијеска, и муниција је експлодирала у самој цијеви. Тако бива и у духовном дијелању. Ако не очистимо душу од пијеска гордости, сви ће нам подвизи само нашкодити - експлозија ће се догодити у нашем сопственом табору, а не у табору непријатеља.

Ништа нечисто тамо не улази

Када се молимо Светоме Духу: „Царе Небески... очисти нас од сваке нечистоте“, желимо ли одиста да се очистимо од нечистоте, то јест од страсти? Не испада ли да ми, напротив, свим силама настојимо да у себи задржимо оно против чега се молимо?

Бог зна како да нас спасе, али ми смо дужни да пристанемо и да одлучимо да се спасавамо. А ми као да немамо ништа против тога да се уселимо у Царство небеско, али притом желимо да сачувамо своју гордост и све своје световно благодатање. У томе је воља наша, али у Царство небеско такви нећемо моћи да уђемо, ништа нечисто тамо не улази.

Дај да би стекао

Испуњење свих наших прохтијева не може да донесе мир срца, зато што жеље расту по мјери њиховог испуњења, и та је трка безнадежна. На крају крајева, све задобијајући, човјек пада у очајање. А одрицање од свега Христа ради доноси мир, спокојство и утеху - и привремено, и вјечно.

Страсти су извор страдања

Ријеч „страст“ је сродна ријечи „страдања“. Шта значи имати страст за храном? Ако нам не дају храну коју волимо, ми страдамо и настојимо да ту храну, иако је икако могуће, добијемо. Или, ако жена воли човјека, она страда када је вољени далеко од ње. Човјек страшно воли самог себе, подигао је од своје самозалаjublјености идола у свом срцу, зато када тог идола неко не поштује, он се вријеђа и страда.

И док човјек уз Божију помоћ не побиједи своје страсти, он, природно, не може имати мира и спокоја у срцу. Бог би могао одједном да нас избави од свих страсти, али је зато потребно наше смирење, иначе ће само слобода од страсти постати за нас неподношљиво искушење. Господ се читаваго нашег живота труди да нас очисти од гордости, али се ми томе противимо.

Преузношење је узрок падања

Немој плакати због пада у гријех, него због преузношења (прво је последица другога). Падајући у гријехе, ми често тражимо узрок око себе: неко нас је саблазнио, околности су се некако стекле - уопште, нешто споља је било узрок нашег пада у гријех. Али то само изгледа као истина, у суштини, то је увијек - лаж. Извор нашег гријеха је само један, и то унутарњи - гордост.

Колико је Богу мрско наше преузношење због сопствених врлина, умишљених или чак истинских, лако се да видјети на једном примјеру из живота. Замислите како пред младожењу сјела невјеста и почиње озбиљно, а не у шали да се хвали како је она, тобоже, добра и кротка. Паметан младожења ће схватити каква је она у ствари, и одустаће од брака с таквом самозалаjublјеном дјевојком. Тако је и Богу мрско наша гордост, и када друга средства смирења више не помажу, Бог допушта да човјек падне у какав тежак гријех како би се бар од тога уразумио, дошао к себи и престао да пребројава у уму своје, како он мисли, добре поступке и особине.

*Архимандрит Амвросије
(Јурасов)*

*С руског: Александра
Павловић*

ДЕЦА СУ ДАР БОЖЈИ

Трбух је за јело и јело за трбух, како вели апостол Павле (1 Кор. 6,13). Свртање са овог пута на пут злоупотребе и греха човек чини онда када храни прилази као средству за уживање, ради насладе, кад једе ради саме пријатности, без обзира на накнаду изгубљене енергије и онога што Бог тиме хоће. Тада човек из центра ствари избацује Бога и Његову вољу, а себе, своје уживање ставља у центар. Врлина је увек теоцентрична, порок је увек егоцентричан. Гурман од хране, која је средство, ствара идола чији роб постаје, он „живи да једе, а не једе да живи“. Као што сваки грех човека поробљава, чини неслободним, по речи Господњој: сваки који чини грех роб је греху (Јн. 8,34), тако је и са овим. Тиме човек промаши циљ који му је Бог поставио. Ако применио исти поступак и на односе у браку, (који су сами по себи по вољи Божјој, то јест у себи немају ништа грешно јер су зачеће и рађање у браку сагласни са намером Божјом) схватићемо да грешност овде настаје онда кад човек у тим односима одбаци оно што је Бог хтео и приступа им као средству за уживање. Тада муж жени не прилази као брачном другу, као личности, него као ствари, средству за насладу. Исто тако жена мужу. Као што је чинио старозаветни Авнан, избегавајући да дође до зачећа (1 Мојс. 38,9-10), у сличан грех упадају муж и жена, заборављајући казну коју је Авнан заслужио. Свети Атанасије Велики упоређује са блудницама брачнике који у браку не мисле на рађање, него траже насладу: „Блажен је ко носи слободни јарам у младости својој и служи се природом за рађање деце. Ако ли ради похоте, примиће плату за блуднике и прељубочинце“. Блажени Августин овакве односе карактерише још тежим речима велећи: „Ова разблудна округност и округна разблуда иде каткад тако далеко те прибавља отрове за бесплодност... Ако су обоје такви, онда то нису никакви супру-

зи; а ако су у почетку такви, онда се нису здружили брачном везом него блудом; ако пак нису обоје такви, усуђујем се рећи: или је она на неки начин блудница свога мужа, или је он прељубник своје жене“. Свети Кирило Јерусалимски такође осуђује оне брачнике који се браком служе за уживање, велећи: „Али похвалу имају и они који се браком законито користе... који ради рађања деце, а не уживања прилазе браку“. У браку несумњиво има места радости, али не страсти,

не уживању. Сав живот хришћана је у знаку ношења крста (Мт. 16,24), у љубави готовој на страдање. Ту састрадалну љубав, због које је Господ пошао на крст ради Цркве, у чину венчања, напомиње брачницима тропар: Свјати мученици... О спречавању зачећа и рођења у браку, проф. Тројицки каже: „...нема никакве могућности, са гледишта хришћанског учења о браку, изаћи у сусрет модерним погледима односно слободе вољног побачаја и превентивних мера против зачећа“ (Сергије Тројицки, Хришћанска филозофија брака, Београд 1934.год.). Још одређеније заступа он ово гледиште на

другом месту: „Негативан одговор морамо дати на питање о дозвољености превентивних мера против трудноће. То следује пре свега из општег тежења хришћанске етике да се наша воља и свест не меша у генеративни живот. То следује и из друге истине да хришћанско учење о браку допушта полни сношај само са генеративним циљевима. То напослетку следује и из недоследности стерилизације“. Законодавство Српске православне цркве сасвим одређено стоји на становишту недовољности спречавања зачећа, прописујући да брачници „не могу један од другог захтевати нерађање деце“, а такође забрањујући хотимично и трајно спречавање зачећа. Иако се у овом члану говори о кривици жене која хотимично побаци, или спречава зачеће проф. В. Цисарж вели да је то стога што се она обично показује као извршилац овог престапа, али да исто тако и муж, ако изазове побачај физичком или психичком силом, „или сам спречава оплођење“, ствара „кривицу моралне покварености“. Јасно, уколико би то чинили обоје, да осуди „моралне покварености“ потпадају обоје. Развијајући учење Светог апостола Павла да је у хришћанству брак добар, а уздржање од брака боље (Који удаје своју девојку добро чини, али који је не удаје боље чини, 1 Кор. 7,38), Свети Атанасије Велики говори о браку и безбрачности као о два пута у животу, називајући први „умереним и животу прикладним“, а други „анђелским и најувизишенијим“. Ко је изабрао брак не добија прекор, али и не прима онолико благодати колико девичанство. Брак доноси рода по тридесет, девичанство по сто. Исто тако високо цени монахе „који у овом свету живе анђелским животом“. Свети Кирило Јерусалимски, упоређује њихов живот са златом, а живот у браку са сребром. Као апостол Павле, и он хвали уздржање велећи: „Добро је уздржање и дивно... Добро им је ако остану као и

ја, вели Апостол. А ако се не уздрже, нека се жене; боље је женити се него упаљивати се...“ Свети Григорије богослов пише похвалу девству и вели: „Колико је девство узвишеније од супруштва, толико је брак узвишенији од сумњивог девства“. Готово истим речима говори о девству, и подвлачи превасходство уздржавања, Свети Јован Златоусти: „Као што је девство боље од брака, тако је први брак бољи од другог“. Исти такав поглед на уздржање и брак има Свети Василије Велики и многи други Свети Оци. Према томе, хришћанство нити намеће брак, нити забрањује уздржавање од њега. Толко мистерије било је како људи и жена који су у монаштву, са заветом безбрачности, проживели цео век, тако и оних који су или обоје, или једно по пристанку другог, напуштали брак и монашили се, а тако и оних који су остајали у браку, али по узајамном договору „живели као брат и сестра“, било цео живот, било део живота (Свети мученици Јулијан и Василиса, Свети Конон Исавријски, Свети Хрисант и Дарија, Преподобни Амон, преподобна Меланија Римљанка, у новије време Свети Јован Кроштантски и други). На основу оваквог погледа на уздржање, од еванђелских времена до данас, кроз целу историју Цркве, можемо разумети да је уздржање једино морално дозвољено средство да се не рађа, како ван брака, у монаштву и целибату, тако и у браку. Од свију својих чланова у браку Црква тражи повремено уздржавање од брачних односа: ради поста и молитве, доба женине трудноће и др. У позним годинама брака поготово кад жена пређе климактеријум, то треба да је редован начин брачног живота свију искрено верујућих.

„Православни брак је света тајна по којој се два лица разног пола, на начин прописан Црквом, везују доживотном духовном и телесном везом, ради потпуне животне заједнице и рађања и васпитања деце“. (Брачна правила Српске православне цркве, Београд 1933. године).

Свакако да људи нису исто што и зечеви, који знају само да се коте. Тражити да се и они само множе, да буду „фабрика деце“, исто је тако крајност као и избегавање зачећа. Брак није брак само по томе што се у њему рађа, јер се рађа и у блуду. Али, с друге стране, брак није брак ни по томе ако се траже средства да се рађање спречи а задржи уживање. Страх од пренасељености је само изговор да се умири савест због избегавања рађања. Земља би могла да исхрани још неколико пута онолико становништва кад би се рационалније користила средства за производњу, људскије вршила расподела и

одговорније трошиле основне животне намирнице, по принципу апостола Павла: „Не другима да буде лакше, а ви да се оптеретите, него једнако: Ваш сувишак да буде сад за њихов недостатак, да би (други пут) и њихов сувишак био за ваш недостатак, да буде једнакост“ (2 Кор. 8,13-14). Међутим данас, док се на једној страни живи у претераном изобиљу, тера луксуз и разбацује (Колико се само код нас бацало свакодневно хлеба и јела?!), дотле се на другој умире од глади. А поготово кад би се зауставила безумна трка у наоружању.

Да оставимо по страни мишљење да речи апостола Павла: Не забрањујте се једно од другог, већ ако у договору за (кратко) време, да се молитве Богу, и опет да се састанете, да вас сатана не искуша вашим неузддржањем (1 Кор. 7,5), имају смисао заповести, те да не сме на дуже време да се (полни однос) искључи из живота брачних другова, нити једнострано, нити узајамним споразумом, иако апостол Павле сам каже, одмах у следећем стиху, да то говори „као допуштење а не као заповест“. Шта се и могло тражити од људи који су тек постали хришћани, и то у граду чије је име, у грчком свету, било синоним речи блудничити (коринтхиазин, коринтхиастис, коринтхиакорри, коринтхиапес) и у коме је био храм богиње Афродите са више од 1000 храмовних блудница. За једног Коринћанина, и сад је постао хришћанин, није значило нечим не бивалим да живи са својом маћехом (1 Кор. 5,1-5), што се, како примећује сам апостол Павле, није дешавало у другим незнабожачким местима. Апосто поставља хришћански принцип: Добро је не дохватати се жене... Ја бих хтео да сви људи буду као ја. Али због опасности од распрострањеног блуда, наставља: Свако да има своју жену и жена мужа... Не забрањујте се једно од другог. Другим уздржањем може вас сатана навести на блуд.

„Видишли благоразумније Павла - вели Свети Јован Златоуст - како он и показује превасходство уздржања, и не врши присиљавање ономе који се не може уздржати, бојећи се да не дође до пада“. То је смисао савета апостола Павла. Узети овај савет као наредбу за све и свагда, и не дозволити уздржање ни по узајамној сагласности, држим да се не би могло сложити са духом православних хришћанских схватања. Поред тога, кад би наведене речи имале смисао да се „не сме“ ни узајамним договором уздржавати од полних односа у браку, брачнике који по договору живе „као брат и сестра“ Црква би до сада свакако осудила. А то она никад није учинила. Свакако не-

ће ни учинити, јер Свети Јован Златоуст, излажући њен став вели: „Добро је рекао: Не лишавајте се. То што је овде назвао дугом, да покаже како је велика њихова зависност. Уздржавати се једном против воље другог значи лишавати, а кад је по вољи - онда не значи“. Ни у брачним правилима наше Цркве нема помена да се уздржање осуђује. Има пак таквих погледа који сматрају да брачни другови могу с правом да доживљују телесну љубав а да при том избегавају зачеће. Но из раније изложеног видели смо да полни однос у браку, при коме се користе средства да не дође до зачећа, у најмању руку значе узајамну онанију или блуд; муж постаје прељубник своје жене, а жена блудница свога мужа, као што вели блажени Августин. Тврдњу да је телесни однос у браку дозвољен у циљу срашћивања у „једно тело“ уз избегавање зачећа, могли би примити, али под условом да реч „тело“ значи исто што у словенском, а такође одговарајућа реч у грчком „сома“, али не „једна плот“ (саркс). Друго је постати „једно тело“ а друго „једна плот“ (саркс). По речима Адамовим, које наводи и сам Господ Исус Христос, у браку се постаје „једна плот“ (есонте и дио ис сарка миан). У блуду пак, постаје се „једно тело“. А ко се свеже с блудницом, једно је тело (ен сома естин) с њом (1 Кор. 6,16).

О уздржању у браку, и његовој моралној вредности, говори и Индијац Махатма Ганди: „Ако вреди споменути мој брачни живот, могао бих да кажем да смо моја жена и ја окусили право блаженство брачног живота када смо се одрекли полне везе, и то у цвету младости“ (Борба ненасиљем, Београд 1970). Навешћемо још неколико ванредних мисли из ове области које показују моралну висину њиховог схватања брака и односа у браку, несравњено виших од схватања многих хришћана: „Жена мора престати да себе сматра објектом мушкарчеве појуде... Да није мушкарац, у својој слепој себичности, скршио женину душу, и да она није подлегла уживањима, свету би пока-

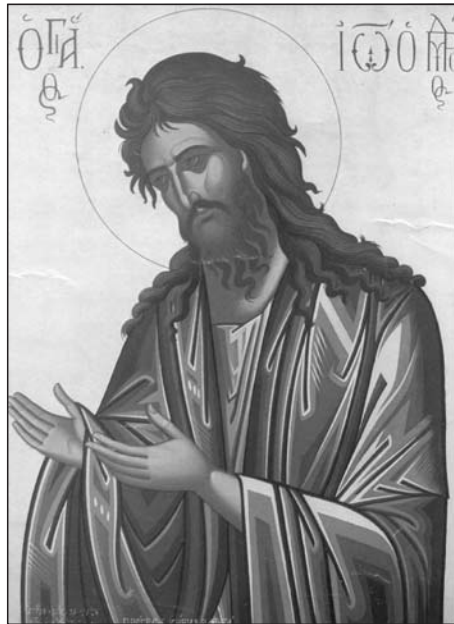
зала бескрајну снагу скривену у себи... Немојте се кинђурити, не употребљавајте мирисе од лаванде. Ако хоћете лепо да миришете, тај мирис мора излазити из ваше душе; тада ћете освојити не мушкарца него човечанство... По мом мишљењу, за лепши пол је увредљиво да се због њега подржава контрола рађања путем вештачких средстава. Мушкарац је већ довољно понизио жену својом појудом, а вештачки методи, без обзира на добронамерност њихових присталица, још више ће је понизити... Најмудрији међу протагонистима контрацепције мислим да је ограничавају на удате жене које хоће да задовоље сексуалне прохтеве мужа и своје, не желећи децу. Сматрам да је таква жеља неприродна људском роду, а задовољење те жеље штетно за духовни напредак људске природе... Има две врсте сексуалног васпитања - једно служи контроли и савлађивању сексуалног нагона, а друго га подстиче и храни. Оно које служи контроли и савлађивању сексуалног нагона треба да буде део дететовог образовања, а оно друго је штетно и опасно и зато га треба избегавати“. Као и у свим осталим суштинским моментима у животу појединца, тако се и у браку људи и жене морају одредити с обзиром на слободу, у овом случају, с обзиром на слободу својих телесних односа. Бог је људима и анђелима при стварању дао нижу слободу, „моћи не згрешити“, уз задатак да се уздигну до више слободе „не моћи згрешити“. Овакву слободу Бог има по природи, а Свети анђели и Свети људи достигнувши до ње својим трудом, уз помоћ благодати Божје (Свети анђели и сви Свети прешли су праг који дели нижу слободу од више, те не могу грешити. Зли пак, анђели, демони, прешли су праг ниже слободе у неслободу, толико се утврдили у злу да се више не могу покајати и хтети добро). Уместо достизања више слободе и Царства небеског, чобек грешећи не остаје ни на степену ниже, него пада у ропство греха и сатане.

„ДУХОВНИ ЖИВОТ“

Духовни живот који ми у себи осећамо не подлеже нашем истраживању због разноликости у својим варијацијама и манифестацијама, и никаква наука није у стању да га укључи у одређени систем, зато што се он развија по сопственим законма неприступачним за наше схватање. Пошто је дух којни је у нама божанског порекла, то је и познавање њега могуће уз помоћ Бога, и они који одбацују Њега због своје гордости никада неће моћи да уђу у тајне духовног живота, па ће само лутати у узалудним тражењима. Материјални и физички свет поседује одређене законе свога развитка, и човек уз извесне напоре и напрезања открива их, док он није творац ових закона већ обични посматрач и гледалац. Људи који су се посветили овим посматрањима и који су учинили открића закона природе сматрају се талентованим и генијалним. Међутим, у духовном животу нема ни генија ни талента с обзиром да он не подлеже истраживању, и испољава се само уз помоћ благодатних дарова Духа Светога, а степен поседовања тих дарова одређује расположење и карактер човека. Да би смо могли у себи развити област духовног живота и целокупно се посветити њему, неопходно је, пре свега, да се одрекнемо своје гордости, уображености, грандоманије и бити обичним извршиоцем тих завета који су нам предати кроз Свето писмо, стално га проучавати, узимајући га за руководно начело у овом животу. Треба признати да је Свето писмо камен темељац, и оно не подлеже било каквим променама, а као доказ за то служи што оно има снагу и активни утицај хиљадама година. Свето Јеванђеље Господа нашег Исуса Христа мора нам од свега бити најближе срцу зато што је оно дато нама од стране самог Спаситеља преко Његових апостола. Оно има у себи сву садржину духовног живота тако да о неком другом испољавању ма у којој било форми не може бити речи. Св. Јеванђеље служи као основ духовног живота, па

мора да буде као предмет науке у смислу његовог проучавања, а све остало треба сматрати за област људске фантазије која нема под собом стабилне основе. Једино Јеванђелско учење, прожето благодатним даровима, може изградити човека духовно расположивог који стоји изнад материјалних стремљења и који је увек искрено готов да стави себе у службу ближњем. На супрот томе искрсава питање: на какав начин може да се развије духовни живот који произилази из других побуда које су далеко од јеванђелских. Какав ће садржај примити и према чему ће бити управљен његов циљ. Он ће имати индивидуални карактер, увек ће бити подложен променама и углавном изгубиће искреност у људским узајамним односима који ће бити прожети ласкањем и лицемерством, као повољним начином за привлачење људи и њиховог искоришћавања за своје интересе. Такозвани друштвени морал у многоме се разликује од морала јеванђелског, како по својој садржини тако и по начину изражавања. Јеванђелски морал је увек исти и не допушта никакву промену. Међутим, друштвени морал често мења своју садржину. На пример оно што је било неморално пре 50 година, сада је потпуно морално и дозвољено. Ово произилази из тога што човек који се ослања и нада у своје снаге није у стању да испољи потребан духовни живот, зато што цело време се налази под утицајем зле силе која на њега делује. Без потребног руководства човек личи на залуталог путника који тражи начине за свој излаз. Људи који су утонули у материјалне интересе живота већином повезују дух са телом, и никако не могу да схвате и разумеју да наш дух може да постоји независно од тела са којим је само временски везан. То се може објаснити тиме да нама није дато да га схватимо својим разумом, и само будући просвећени божанском благодатном силом добијамо право уверење да ће наш дух живети и по свом ослобођењу од тела. А ово просвећење даје се према слугама онима, који иду јеванђелским путем не улазећи у критику и у самовољност. Као обрасци духовног живота пред нама

стоје свети угодници Божји који својим трудом и подвизима достигше висине овог живота. Црква их слави, ми им се молимо, а они су нам оставили поуке и путоказе како се треба постепено уздизати по степеницама духовног усавршавања, у чему се састоји духовни живот и шта је његова садржина. Ако им нећемо поверовати, већ будемо властитим средствима и силама тражили га (духовни живот), ослањајући се на развитак сопственог ума, ми ћемо бити слични јадним и несрећним уображеницима који су изгубили способност

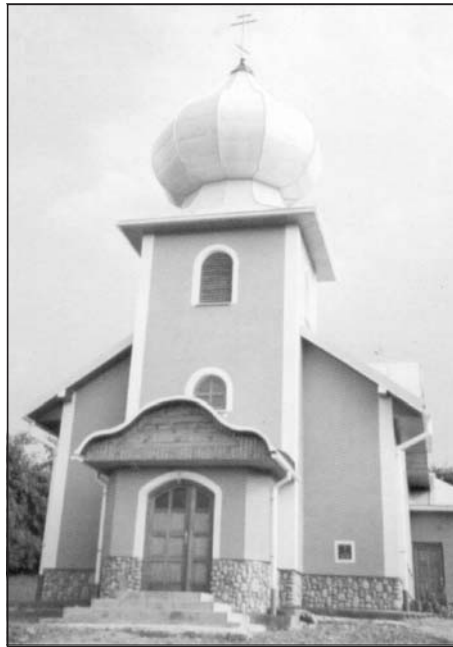
да виде и осећају Бога у себи. Могу ли научници помоћу гипкости и изоштрениости свога ума, мада су уложили много труда у области духовног живота, исправити човека који пати од било кога порока без Божје помоћи. Не, они нису у стању да то учине без обзира на сву разноликост својих подухвата. Међутим, у животу познати су многи случајеви поправљања и исцељења људских порока и немоћи благодатним даровима Духа Светога. Полазећи од овога треба признати сву бесплодност рада и тражења духовног живота ван Јеванђеља, зато што оно само доводи у пометњу и заблуду људске умове и помаже разједињености између људи који траже истину и не могу да је нађу. Ако бисмо се сви уједини-

ли у духовном животу јеванђелским Христовим учењем, стекли би моћну снагу, те би тим и материјални живот добио посве други правац. Ми бисмо престали тражити богаство, славу, почести и уживања као сујетне и сувишне у животу, а целокупно би смо се задовољили развитком сопственог духа, као што је о томе рекао Христос: „Царство је Божје унутра у вама“ (Лк. 17,21). Сва страдања човека произилазе углавном због тога, што као основ свога живота узима материјалну културу, а не духовну. Одушевљавајући се материјалним благом, он развија у себи завист и мржњу према ближњем. Заборављајући своје истинско назначење и признавање да служи ближњем према својој снази и могућности, показујући овим самим љубав, у име које смо и створени. Ми често чујемо о експлоатацији како појединих личности тако и целог слоја друштва, и овој појави не може доћи крај све док у нама материја доминира над духом. У даљем свом развоју ова доминација ће изазвати стални судар људи у облику ратова, буна и различитих других наредовања. Ово долази због тога, што ми никако не можемо разумети какав циљ имамо у прикупљању материјалних добара. Ако се ми овим самим бринемо о стварању услова неопходних за развитак духовног живота, онда је наша делатност потпуно оправдана и допуштена. У противном, прекомерна стицања материјалних добара воде нас у пропаст и служе као саблазан за околину. Човек треба да се задовољи само неопходним за свој живот, а сав непотребан раскош, весеље и задовољства делују негативно како на његово тело тако и на његову духовну структуру. Они ће га довести до разочарења и потпуног губитка смисла и значења живота у његовој свести. Напротив, полазећи из побуда чисто јеванђелских, стављајући себе у помоћ и служење ближњем, ми ћемо ценити свој живот као користан у пуном сазнању што ћемо ми испунити то што нам је рекао Христос: „Заиста вам кажем! Кад учините једноме од ове моје најмање браће, Мени учинисте“ (Мт. 25,40).

ДУХОВНИ ПАСТИР КАО ВАСПИТАЧ КОЈИ ДАЈЕ ПРАВАЦ, РАЗВИТКА ЖИВОТА НА НАЧЕЛИМА ЈЕВАНЂЕЛСКОГ ХРИСТОВОГ УЧЕЊА

Да би смо стекли одговарајуће расположење у смислу развитака живота у поменутом правцу, треба имати извесно васпитање и произвести духовни рад како у редовима друштва, тако и међу младим покољењем које представља залог будућег напретка живота. Као такви васпитачи и духовни руководиоци у животу морају на првом месту да се истакне црквена јерархија, којој су овде на земљи дати кључеви царства небеског - „што год свежете на земљи, биће свезано и на небу, и што год разрешите на земљи, биће разрешено и на небу“ (Мт. 18,18). У својој делатности духовни пастир треба да се придржава два циља који су тесно и неразрешиво повезани међу собом: подићу паству на ниво духовне висине служења ближњем, одрекавши се личних и егоистичких користи које нас духовно не обогаћују и развити у њој осећање стремљења ка свом спасењу, користећи сва поменута средства нашег кратког земаљског живота. Он је дужан, пре свега, да служи као образац својим личним понашањем у животу и узајамним односима са људима, зато што без овог неопходног услова не може имати утицај код пастве, у супротном његово семе ће падати на тло које не доноси плод. Духовни пастир може бити образован, поседовати ученост и велико богословско знање, али без примера личног понашања које се углавном испољава у служењу ближњем, сви ови дарови губе сваку вредност, и пастир постаје сличан гласу вапијућег у пустињи, пружајући тиме доказ немогућности усклађивања живота са јеванђелским Христовим учењем. Као што се више пута може посматрати савремени пастир у својој поуци или проповедима у више махова ограничава се препричавањем догађаја свештене историје, исто тако као

што он то чини у школи пред ученицима на часовима веронауке, заборављајући то да у цркви има сасвим друге слушаоце који теже одгонетнути смисао и значај живота и пронаћи утеху и олакшање у његовој тегобности које су за многе пре-

тешке. Проповед, пре свега, мора бити витална, поучна и прожета идејом спровођења Јеванђеља у живот. У противном она као досадна неће да привлачи слушаоце нити изазивати њихово интресовање. Пастир мора бити једнако беспристрасан како према богатим тако и сиромашним слојевима друштва, трудећи се да лечи њихове пороке и стално да наглашава духовна преимућства над материјалним. Неопходно је потребно показивати путеве и средства ка томе, како би на тај начин сваки могао да схвати узалудност материјалних добара, ако она не испуњава улогу служења своме ближњему.

ИЗУЧАВАЊЕ ЈЕВАНЂЕЉА КАО ОСНОВЕ ЖИВОТА

Зашто у наше време постоји тако мало интресовања за Јеванђеље и чак, како изгледа, знатна већина људи не чита га и апсолутно је неупозната са његовом садржином? Зато што према погрешном мишљењу Јеванђеље сматрају да не може бити примењено и остварено у животу и као такво не може изазвати интресовање за проучавање. Према висини свога идеала у смислу усавршавања ниједно учење које је изашло из људских уста не може да се супростави јеванђелском учењу, зато што ми у њему чујемо речи самога Бога који нам говори: „Ја сам пут, истина и живот“ (Јн. 14,6). Стварно, сваки пут, када су људи подстрекнути гордошћу и непослушањем, и својом вољом бирали за себе други пут живота, признајући другу истину, увек су претрпели неуспех, а често су долазили и до катастрофалног пада. Осим тога према својој унутрашњој конституцији они увек осећају незадовољство, настављајући да траже нове путеве који ће их, према њиховом мишљењу, довести бољем обновљеном животу. Али све то у ствари је неостварљива машта, и скретање у страну са божијих путева увек повлачи за собом неуспех, како у духовном тако и материјалном животу. По свом милосрђу Бог, више пута, не пресеца одједном овај неправилни пут живота, остављајући човеку потпуну слободу избора, а то чини ради тога да би сваки од нас путем опита дошао до сазнања својих грешака, и пошто би се покајао због њих, окренуо би свој правац пута на страну јеванђељског учења која нам је донео на земљу сам Христос. Веома често дешава се да чујемо да људи не показују никакав интрес за читање Јеванђеља, зато што оно није написано савременим језиком, и представља неку врсту архаизма који је далеко од живота, па је стога и изгубио свој значај.

Ова заблуда нестаје при првом додиру са Јеванђељем. Јеванђелско је учење, као што је већ било речено, непоколебљиво и никад не подлеже промени. Оно је написано у време Христових апостола оним језиком који је у оно доба владао, веома једноставним, приступачним за разумевање свима слојевима друштва. Ако би људи признали да нису творци у области духовног живота, и да су само прости његови извршиоци, ондас би наука о духовном животу кренула у једном правцу, па не би било места за различите теорије које ми посматрамо у данашње доба, и свакако се не би створио хаос у духовном свету који доводи до разбијености људи у најобичнијим схватањима животних појава. Сва тумачења, објашњења, истраживања и продубљивања јеванђелског учења примио би савремени филозофски језик који би потпуно задовољио људе који су се посветили науци, и за њих би се створило широко поље активности при спровођењу у живот и остваривању Христовог учења. Јеванђеље је једноставно за схватање и усвајање, но веома је тешко за извршење. Све ове потешкоће постепено би могле бити савладане, ако би било опште признато као идеологија која не подлеже нити критички нити промени. У противном ми сами себи стварамо препреке својом разједињеношћу и тражењем нових путева изван Јеванђеља, а тим самим живот постаје компликован зато што у њега уносимо читав низ саблазни, међу којима се ми крећемо у животу и које врше на нас своје уништавајуће дејство. Кад би се примила и усвојила јеванђелска истина, људи се не би никада путем експлоатације других бавили стицањем богатства, већ би свој рад и бригу управљали на сиромашан слој друштва, трудећи се да му помогну како у духовном тако и у материјалном погледу. Кроз то човек увек стиче духовно задовољство и онај мир који нам је обећао Христос Спаситељ у својој опроштајној беседи са ученицима: „Мир вам остављам, Свој мир дајем вам“ (Јн.14,27). Патње и тегобе живота људи

долазе у већини случајева због тога што они, скренувши са јеванђелског пута, било по свом незнању или немарности, предају се свемогућим пороцима који повлаче са собом оскудицу и сиромаштво у свему, и због тих тешкоћа на које се жале, покушавају да скину кривицу са себе и пребаце је на околину. Ево зашто, пре него што притекнемо у помоћ ближњем, треба да покушамо сазнати, каква је помоћ за њега кориснија, материјална или духовна, и према томе предузети мере или за његово духовно оздрављење или

за материјално обезбеђење. Сваки од нас мора да се труди да развија у себи, а такође и код других, љубав према раду који би испунио садржај нашег живота. У правилном коришћењу тога он би нам донео у исто време и одмор, пошто у празним и некорисним занимањима које бирамо за свој одмор више се замарамо физички и морално. Таква занимања која служе за одмор веома су разнолика и у већини случајева она доводе до моралног распада духовне човекове структуре. Наше тежње и старања неопходно је управити у правцу развитка живота у толиком степеноу да би сваки од нас могао да нађе примену свога рада и кроз то да стекне средства за свој опстанак као и могућност да буде користан члан друштва.

Само на тај начин ми ступамо на пут прогреса, како духовног тако и материјалног. За проповедање Јеванђеља треба ангажовати не само свештенство, већ и световњаке који одушевљени овом идејом, имају нарочито призивање и наклоност за спровођење у живот јеванђелског учења. Њихова ће проповед често бити још снажнија, ако су унутрашње прожети њоме и мају чврсто убеђење што говоре својим слушаоцима. Пошто су испуњени том идејом коју носе у свом срцу, њихова уста ће непосредно излити то осећање на спољни свет. Проповед, када буде усвојена од стране слушаоца, ствара испочетка унутрашње расположење, а затим постепено прелази у живот, изазивајући делатну борбу са свима пороцима и недостацима, којима смо подложни. Божјом помоћу просвећује нам се ум и ми ступамо у обновљени живот, ослобађајући се од ранијих порока. Својим снагама без Божје помоћи нисмо у стању ово учинити, као што је то посведочио сам Христос Спаситељ: „Без Мене не можете ништа чинити“ (Јн. 15,5). Као припремни процес за унутрашње освајање и примање јеванђелског учења служи читање и изучавање Светога писма. О томе нам сведочи апостол Павле у другој посланици Тимотеју: „Свако од Бога задахнуто писмо је уједно и корисно за поуку, за изобличавање, за поправљање, за проучавање у праведности“ (Тим. 3,16). Сам Исус Христос веома често нам је указивао на заблуде у вези незнања Светога писма: „Варате се, јер не знате Писма, ни силе Божје“ (Мт. 22,29), а на другом месту вели: „Зар нисте никада читали у Писму, камен који одбацише зидари, тај поста камен угаони“ (Мт. 21,42). Полазећи од ових основних поставки ми ћемо лако обарати сваку другу, макар и научну теорију која покушава да нам прикаже духовни живот у неком другом облику, јер она неће моћи да опстане под ударцима силе Истине, коју нам је истакнуто Христос Спаситељ. Већег идеала од духовног савршенства нема и не може бити, о чему је већ било речи.

Дјечија страна

КРСТИО СЕ РАДЕ

*Крстио се мој друџ Раде,
Цјело село славии сјаде
Свима драго сви весели
Свак му здравље срећу жели.*

*Крстио се мој друџ јуче,
Још радосно срце туче
Срећа моја и његова
Родила се душа нова.*

*Крстио се мој друџ Раде
И анђела сад имаде
Чувар анђел сад га њаји
Да не сирада да не њаји.*

*Крстио се друџ ми мио,
Са мном срећу њодели
Загрљени два смо друџа
Нека живи љубав дуџа.
С. Ј. Г.*

Уживао сам када је отац Јован читао књигу. Нисам видјео кума само сам осјетио његове топле руке на мојим раменима. Ја сам био срећан од милости. Када ми је отац Јован посуо воду на главу после ми је било хладно као да сам у замрзивачу. Али се нисам покајао и нисам чекао да се што прије заврши. После су ми сви честитали а ја сам био срећан и поносан са мојим кумом Радом.

*Радомир Трифковић
9 година, О.Ш. „Вук
Караџић“, Добрун*

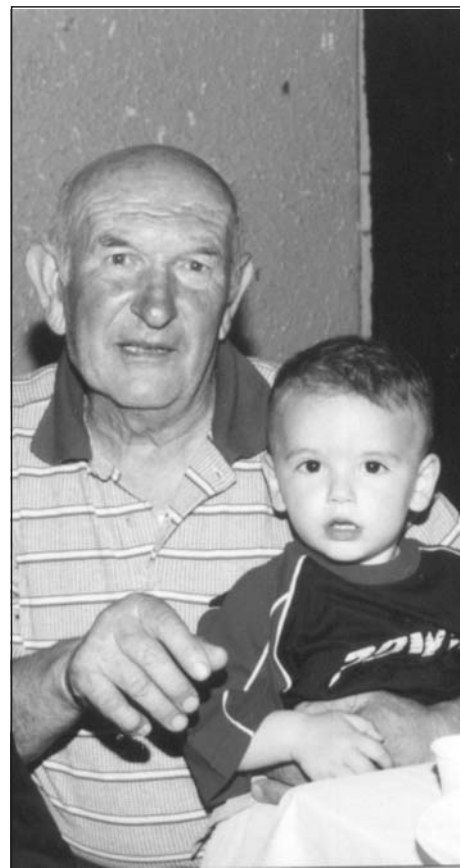

МОЈЕ КРШТЕЊЕ

Први пут кад сам пошао у школу у Добрун тамо сам упознао три друга Душана, Данка и Николу. Учитељица ме је питала да ли сам ја крштен. Ја сам одговорио да нисам крштен.

Учитељица ми је обећала да ћу се крстити. После тог разговора размисљао сам када ћу се крстити. Када сам се из школе пустио и дошао кући упитао сам дједа када ћу се крстити? Дјед ми је одговорио да ћу се крстити у суботу. У мојој души се повећавала срећа и једва сам чекао дан мог крштења.

Дошао је и тај дан. Док сам се спремао био сам узбуђен. Када сам ушао у манастир био сам срећан.

Пустите дјецу нека долазе мени, и не браните им

Дјечија страна

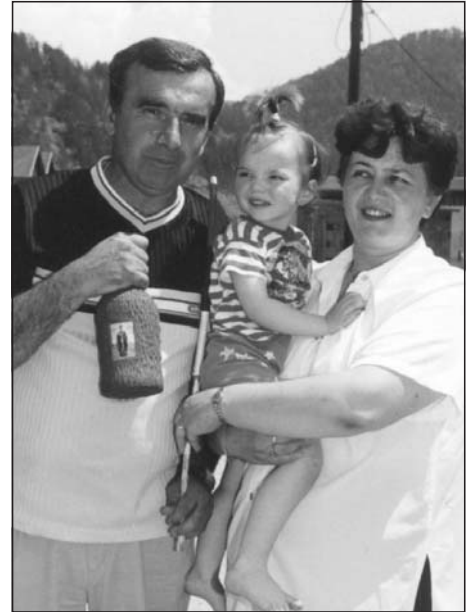

ПОШТУЈ ПРАЗНИКЕ

У једном левачком селу неки ма-
ловерни домаћин сазове мобу на
Ивањдан (дан рођена светога Јована
Претече, 24. јуна) да покоси ливаду.
Тај посао он је могао да обави са сво-
јим укућанима у радне дане, али је
хтео да то сврши за један дан. Мало
му је било што не поштује велики
празник него још нареди да се за ве-
черу спреме мрсна јела са печењем,
иако овај празник пада у току поста у
част светих апостола Петра и Павла.
Али само што су ставили судове на
ватру да се кува за вечеру, пукне
гром кроз оцак, удари у судове и по-

цепа их у комаде. Људи кад то виде-
ше уплашише се и разиђоше својим
кућама, одмахујући главама и гово-
рећи: Има Бога!

Свети Јован страдао је за праву ве-
ру, а ми је сада газимо и прљамо. Он
је пости целога века, ни хлеба није
јео него дивље биље по пустињи, а
гле како ми лако продајмо лепу веру
за вечеру! На крштењу дали смо за-
вет да Христу служимо, а гле како Га
се сада лако одричемо и на Крст Ње-
гов пљујемо, а врага присвојили и за
оца и учитеља узели. Кад памет пад-
не у мрак онда он не зна ни шта ми-
сли ни шта ради! Страшно!

МИЛОВ БРАТ

*Поскакује Миле чило,
Нешио дивно се десило,
И све њљешии ручицама,
Шайће шихо - хвала мама.*

*Поскакује Миле чило
Ал збоџ чеџа, шииа се збило
Па њо кући радосиј шири
И никако да се смири.*

*Поскакује Миле шико,
То разумје скоро свако
Родила му брајиа мама,
Зайио њљеска ручицама.*

*Поскакује, хвала, каже,
Добром Боџи шиио њомаже,
Хвала мама, хвала шайиа,
Сада имам своџа брајиа.*

*Поскакује Миле чило,
У мајчино скочи крило.
Па заџрли малоџ байу,
И њољуби маму, шайиу.*

С. Ј. Г.

јер је таквих Царство Божије.

Дјечија страна

ПОРЕД ГРОБА

*Поред гроба - сјоменика,
Сјоји маја - њед њом слика.
Драгољ лика- милољ њаје,
Чија љубав не ѡресѡаје.*

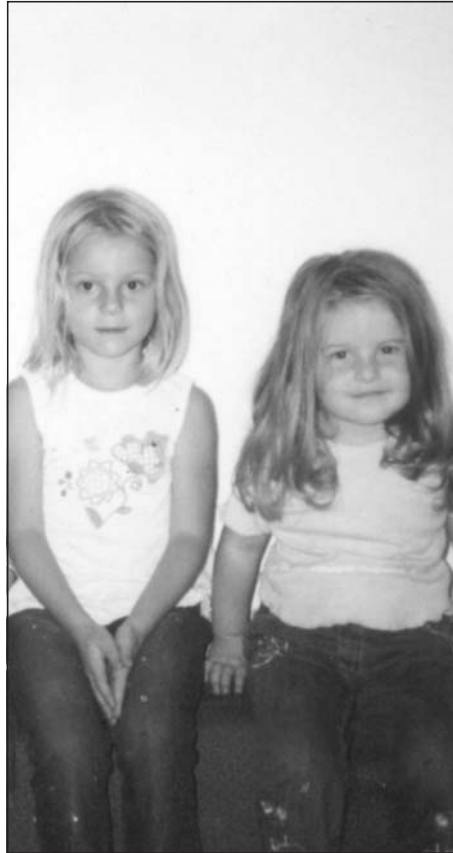
*Мала била, ѡаѡа оде,
Да донесе мир, слободе,
Да ко некад сунце руди
Срећни буду дјеца, људи.*

*Ниѡи мира, ниѡ слободе,
А ѡајо јој Небу оде,
Прислужује за ѡаѡицу,
Свјећу жуѡу воѡиѡаницу.*

*Гори свјећа воѡиѡаница,
Коју ѡраѡи молиѡвица.
Тиха молиѡва душе младе,
Низ образе суза ѡаде.*

*Поред гроба свога ѡаја,
Расѡужена сјоји Маја,
А њу сунца зраци ѡраѡе
И милују мјесѡо ѡаѡе.*

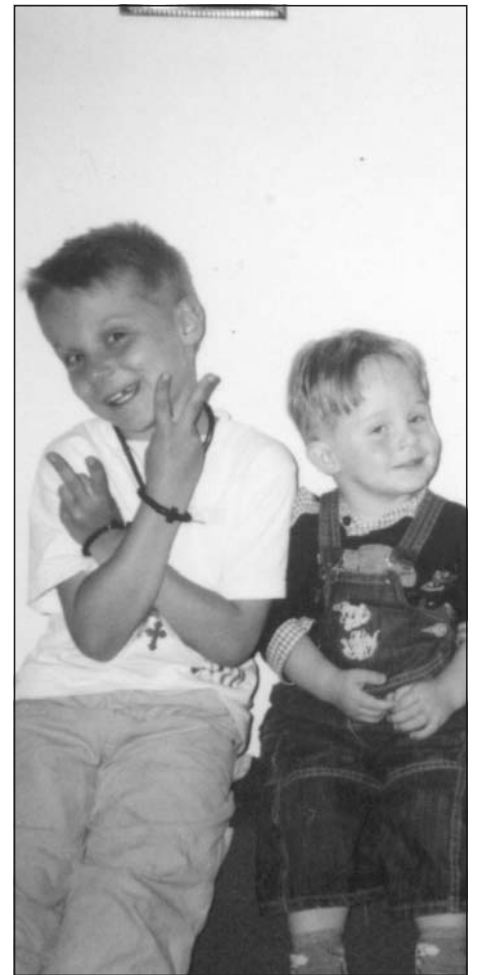
С. Ј. Г.

ПОШТУЈ РОДИТЕЉЕ

Један човек у љутини гурнуо је немилосрдно и оборио свога оца тако снажно, да овај умало што није разбио главу о дирек, при кућним вратима. Кад отац сав у крви устаде са земље, прокуне сина са речима: Сине, не-сине, да Бог да све што се од твога срца родило све ти глуво и мутаво било. И гле чуда, кад се доцније син оженио, родили су му се један за другим пет синова - сви глувонери. Кад

су одрасли, тукли су и били свога оца на невероватно свиреп начин тако да у његови познаници говорили: како ова деца оваквим поступком свете свога деду и дају своме оцу да испије исту чашу коју је испио његов покојни отац. Ипак је ово претерано. Један од ових пет синова до скоро је живео и служио као опомена народу, да се ника не сме подићи рука на родитеља свога, јер су родитељске клеве тешке.

Пустите дјецу нека долазе мени, и не браните им

Дјечија страна

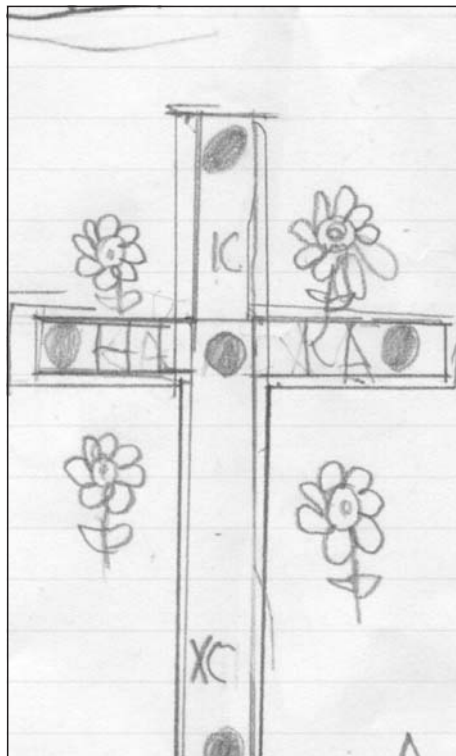

ТУРЧИН И ПРАВОСЛАВЉЕ

Јордан Војиновић парох, описује један догађај са муслиманима:

Обилазећи своју парохију ради освећења водике, дође к мени ковач по имену Дестан, иначе муслиманске вероисповести, замоли ме да и у његовој кући осветим водицу, јер и њему и његовим укућанима досађује нечастиви дух честим јављањем. Ја сам му онда казао да водоосвећење вршим само по хришћанским домовима. На то ми он изјави да ће и он прећи у Православну веру, јер не може више да подноси јављање нечастивог духа демонског.

Целу једну годину поучавао сам и њега и његове укућане, од седам чланова, вери Хришћанској. Затим сам их све покрестио и имена променио. После крштења, новокрштени изјављују, да се нечисти дух ђаволски није више никако појављивао у њиховој кући. Даље изјављују, да су сада увидели да је вера Православна, права и једина чиста вера, коју треба волети и поштовати и по њој свој живот управљати ако хоћемо да будемо срећни у оба света како на земљи, тако и на небесима. После светог крштења нашли су мир и души и телу, јер их је благодат Светога Духа испунила и осветила цело биће.

Рад мале Ане Сарић
(5 година) из Добруна

ЛАНЕ

*Стирајни ловац док не бане,
Да вам кажем ја сам лане.*

*Најлепша је моја мајка
Зашто на њу увек хајка.*

*Увек на нас чике неке,
Припремају своје чеке.*

*Животиње ми смо леће,
животиње ми смо брзе.
Кажу да нас много воле,
Биће да нас много мрзе.*

*У шуми су увек ловци
И пројив нас ситални борци
У шуми су мачке дивље
А шта може бићи сивље!*

*У шуми су и рисови
У шуми су и вукови.
Најбоље би било нама
Да живимо децо, с вама.*

јер је таквих Царство Божије.

ЦРКВА КАО ОВАПЛОЋЕЊЕ ЈЕВАНЂЕЛСКОГ УЧЕЊА У БОРБИ ПРОТИВ ЉУДСКИХ ПОРОКА

Света црква, као друштво људи, уједињених јеванђелском идејом, пре свега, мора да стоји на стражи, као непоколебљиви стуб за очување и спровођење истинне у живот коју нам је објавио Христос. Веома често нам чине приговоре који су донекле оправдани, да се црква бави само испуњавањем обреда, а веома мало се бави васпитањем својих чланова у духу Христове истине. Циљ је цркве, као што је познато, да приведе људе ка спасењу, кроз делатни рад на њиви Христовој. Због тога за цело време мора да се спроводи анализа живота проверавањем каквим путем ми идемо и у каквој мери нам је потребна подршка и руководство. Као моћно средство за оздрављење и обновљење нашег духа на првом месту служе свете тајне, на које нам је указао Христос Спаситељ у свом Јеванђељу, и које ми не треба да игноришемо као непотребно и бескорисне. Преко њих, веома често невидљиво за нас, ми се духовно обнављамо. На истој висини стоји молитва, преко које ми добивамо веру као дар Божји, о чему нам је рекао Христос преко апостола Павла: „Ви сте благодаћу спасени кроз веру, и то није од вас, дар је Божји. Не од дјела, да се нико не похвали“ (Еф. 2,8-9). По нашој молитви Бог ће нам дати способност остварења врлина зато што властитим снагама ми то нисмо у стању чинити. Борба против зла у средини која нас окружује и против стварања сабласни за свог ближњег преко свакојаквих искушења који проистичу од нас, такође се остварује молитвом, без које смо ми сасвим немоћни, јер се стално налазимо под дејством зле силе - ђавола. Али да би црква стално напредовала и привлачила симпатије људи, са њене стране неопходно је потребна широка делатност у изградњи живота како духовног тако и материјалног. За ово није довољно пружити само општа правила, већ се треба анализирати сваки конкретни случај, слично томе као што лекар проучава историју болести пре него што ће дати лек. У датом случају мораћемо да додирнемо материјалне интресе многих лица у правцу за њих непожељном, али то је, пак, допустиво због висине

идеје која се постиже, и против тога неће имати ништа и они који ће морати да чине уступке за остварење указаног циља. Изградња живота грађанског или материјалног подводи се под извесне законе или распореде који су обавезни под страхом казне у случају њиховог неиспуњавања. У духовном животу ове казне имају посве други карактер, пре свега оне проистичу од Бога који их примењује, имајући за циљ наше исправљење, али ми, пак често не схватамо то, зато што

нисмо навикли да пратимо себе у развоју духовног живота. Осим тога оцена или суд свих наших поступака и деловања биће извршена по ослобођењу од тела на дан другог славног Христовог доласка, као што нам је о томе већ јављено у Јеванђељу. Ако су неки од нас изгубили способност созерцања духовног живота, и не обраћају се Богу који једини може просветити наш ум и привести нас разумевању истине. Ето баш зашто ми морамо да ценимо свој живот да бисмо имали довољно времена за његово проучавање, и да бисмо могли доћи до потпуног сазнања и убеђења о неопходности следовања за Христом овде на земљи; а кроз то да бисмо задобили спасење и

прославили се заједно са Њим у Његовом небеском двору после смрти нашег тела. Цео јеванђелски живот своди се на сакупљање врлина, преко којих ми добијамо спасење. Ове врлине које сачињавају садржину хришћанског морала веома се често и у многоме разликују од морала друштвеног или светског, као што је већ то било раније речено. Узвишеност хришћанског морала објашњава се тиме, што је он изашао из руке самог Творца Христа Спаситеља, и зато њега никада не смемо упоређивати са моралом савременог друштва које се увек прилагођава извесним укусима и интересима. Ради примера, узмимо једну од хришћанских врлина - одсуство гордости. Овај порок или грех назива се првородним зато што је изазвао наш пад преко Адама, који је отказао послушност самом Богу због осећања гордости која се створила у њему. Међутим, у наше доба у друштву гордост се веома често подстиче, и у томе се види племенитост душе, сматра се тактиком понашања, па јој се приписује врлина а не порок. Погрешност оваквог схватања је очигледна, и на томе се не треба задржавати. Свима нама је познато каква непријатан утисак чини горд човек који се хвали достојанствима која њему не припадају. Све што поседујемо добили смо од Бога, тако да нама ништа лично и не припада. Својим радом ми само развијамо и умножавамо таленат који нам је дат, али никако не можемо бити и његов творац. Интресантно је нагласити да се научници, који се баве истраживањем духовног живота, не интресују и не предузимају никакве мере за борбу против ових порочних кретања нашег духа: гордости, таштине, самохвалисања, зависти, осуђивања, освете, лицемерства и других порока. Док подвижници Хришћанског духа цео свој труд и старање улажу у борбу против поменутих порока који су последица наше зле воље, представници науке ћутљиво обилазе ово важно животно питање, не обраћајући на њих никакву пажњу. Они се више баве мудровањем, проналазе и стварају различите теорије у области духовног живота који не подлеже никаквој закономер-

БРАК, ЊЕГОВ ЦИЉ У ЖИВОТУ И ВАСПИТАЊЕ ДЕЦЕ

ности, зато што се ми увек налазимо под деловањем злог духа - ђавола, као што је о томе већ било речено. Сванаучна истраживања нашег духа, писана језиком неприступачним за општа схватања, стварају у животу илузију и никаквог практичног значаја не могу имати. Она изазивају само способност гipкости и изоштрености нашег ума, чија је појава штетна ако се употребљава у своје личне сврхе. Под утицајем тога, човек уздиже себе на пиједестал величине и поставља захтев да му се укаже нарочито поштовање и част, заборављајући то да је он позван, овде на земљи да служи своме ближњем, а не да се предаје охолости и гордости, тражећи за себе славу и част. Свакоме од нас је познато, каква нам страдања чине горе поменути људски пороци, и какав штетан утицај они стварају, тако да смо принуђени да обелодањујемо ову болесну појаву духа и спречавамо заразу коју она са собом носи. Једино само Јеванђелско Христово учење може да лечи ове пороке, показујући средства и начине борбе против њих, док све отале мере остају бескорисне, зато што у датом случају не сме да се користи примена казне и принуде. Као један од фактора испољавања духовног живота појављује се раздражење (љутња) и злоба које у наше време узимају све више и више маха. И ако се у заједници живота такво стање назива нервозом, често се приписује ово неком психичком обољењу, али несумњиво у датом случају у целокупној својој пуноћи манифестује се делатност злог духа - ђавола. Ко није изгубио способност посматрања и распознавања извора добра и зла, за онога ово је потпуно јасно и очитгледно. Али код кога ова способност није развијена или се угасила тај никако неће моћи да прими или да себи објасни ову животну појаву. Као средство борбе са овим може да служи Јеванђеље, као весник хришћанске љубави. Каква је ова љубав и дали се разликује по својој садржини од љубави примљене у световном друштву? Хришћанска љубав основана је на послушању, како је о томе рекао Христос Спаситељ: „Ако ме љубите, држаћете моје заповести“ (Јн. 14,15). Према томе и наш живот мора бити управљен на испуњење Христове заповести или јеванђелског учења, и непознавањем њега нико се не може правдати.

Ступање у брак оздрављује човека, који није у стању да се бори са похотама свога тела, али то не треба сматрати као циљ живота, већ само као средство за већи развитак хришћанског морала. Брак, без сумње, ствара за нас много тежи и одговорнији пут у животу, и увек треба pazити да се он развија у духу испуњења Христовог завета и да не би примио изопачени карактер, и да не би нас довео до пропасти. Прва обавеза коју брак намеће родитељима то је васпитање деце и израђивање у њима склоности и стремљења да буду војници за Христа. Упоредо с тим да дају доказе својим владањем да се старају служити ближњем и да буду послушни према старијим и никаквим начином да их не доводе до ма каквог искушења. Само у том случају брак постиже свој циљ, припремајући здрав елеменат за друштво. У противном он ће помагати распадање друштва, уносећи у њега бацил свемогућих порока, са којим се тако тешко борити. Треба увек полазити од поставке да је живот подвиг, а не извор за добијање задовољства и уживања. Али без обзира на свакодневне доказе тога, људи ипак желе да узимају од живота његову илузорну сладост, иако је купују прескупом ценом. Узрок ове неморалне појаве треба тражити у одсуству правилног васпитања, игнорисању духовне стране живота и у неразумевању, у чему се испољава духовни живот. Чим више дајемо предност материјализму, тежећи ка задовољствима и раскоши живота, тим јаче ћемо осећати празнину и бесциљност свог постојања и у свом развитуку живот ће бити све тежи и тежи. У датом случају породица је она мала хелија из које израста велики и моћни организам који се зове држава. У породици се дају први основни часови живота и врши се калемљење тог живота уз очигледан пример родитељског опхођења. Деца, пре свега одлушкују и посматрају узаја-

ман однос супруга, јер отац и мајка њима су најближи и стално се старају о њима. Они посматрају односе својих родитеља према другим људима, инстинктивно схватају чиме су они испуњени, љубављу или лицемерством - ради стицања извесне добити. Као резултат тога код њих се постепено формира појам и израђује се наклоност свог личног даљег владања у животу. Циљ живота, као што је већ било речено, је служење ближњем у име испуњења Христових завета и стварања средине, далеко од сваких искушења и саблазни. Сваки од нас ово може испунити само тада, када се ослободи мисли да је живот задовољство ради кога смо једини створени, и када схвати да смо ми дужни да се задовољимо само са оним што је неопходно за наше тело, дајући предност развитуку духа у себи. Ето зашто су толико штетне за децу прекомерна нежност и задовољење свих њихових жеља, зато што деца нехотице упијају у себе ово, и она се навикавају на претерану пажњу, која ће на крају бити стимул њиховог даљег живота. Деца увек морају да имају могућност посматрања своје породице да се њихови ближњи у животу више спремају да послуже и да учине нешто корисно другима, а не себи. Навикавши себе на брижну нежност од стране оних који дете окружују, оно је увек раздражљиво и каприциозно, када њу не добија, и код њега се већ рађа мржња према онима, који му не пруже ту брижну нежност. Ту, први пут у његовој уобразиљи под утиском тога формира се појам да у животу треба ценити задовољства ма у којој форми њиховог испољавања: - ласкању, задовољавање личних жеља и свакојаких прохтева, другим речима егоизам, својствен животињи. Поставља се питање, када треба према деци примењивати брижну нежност да би она била корисна, а не штетна за њихово васпитање. Тада, када је то неопходно и за одрасле

да би се могло утешити свакога у његовој тузи, несрећи, болести, патњама итд. Брижна нежност треба да служи као импулс за успостављање духовне силе, а не као средство духовног распадања. Брижна нежност је исказивање љубави, а љубав се испољава кроз послушање и испуњење Христовог завета, незнањем којих нико не може себе оправдати нити у садашњем, нити у будућем животу. Ни у ком случају родитељи не смеју да се користе побудама показивања инстинкта према својој деци, зато што то припада и животињама које се такође брину да нахране своје младунце и да им пруже боље животне услове; али за животињу духовни живот је недостижан, док је човек створен за развитак и усавршавање свога духа. „Будите, дакле, ви савршени, као што је савршен отац ваш небески“ (Мт.5,48). Ето зашто наша прва брига мора бити усмерена на духовно васпитање деце, а не на телесно. Тело израста само по себи, као и семе бачено у земљу, а духу су неопходно потребна стална упутства и подршке. Дали ће деца бити захвална својим родитељима који су се бринули само о њиховом телесном напретку и нису их увели у круг духовног живота, тако да она чак и не знају из чега се он састоји и какво назначење човек има у животу? Свакако не, зато што су она остављена у мраку, и она сама морају да напишавају пут, и често услед потпуног незнања долазе на пут лажан и погрешан, и због тога бивају осуђени на пропаст. Из овог је јасно какву велику одговорност при ступању у брак узимају супрузи и какв велики рад им претстоји да би васпитали децу и да их поставе на правилан пут хришћанске истине. Ради овога свакако потребно је пре свега да буду образац личног владања и примера за децу, а само теоретски часови у датом случају су недовољни. Не може мајка, на пример, васпитати код своје ћерке невиност, скромност, и приврженост свом будућем мужу, ако она сама ревност користи разна козметичка средства са циљем допадања мушкарцима, да би стекла око

себе круг обожаваоца. Исто тако је тешко очекивати од деце да буду верујући у Бога и да теже остваривању и примени хришћанског живота, када њихови родитељи не посећују цркву, не врше домаћу молитву, не воде никаквих разговора о Богу, немају интереса за духовни живот, задовољавајући се у свему друштвеним моралом. Не треба деци дати само спољашњи сјај, већ се треба потрудити о сређивању њихове унутрашње садржине према начелима љубави и служења ближњем. Из свега овога може се видети, какав велики садржај има породични живот, ако је он испуњен бригама правил-

ног васпитања деце. Шта може да буде важније од изградње људских живота? И какав интрес представља он, као резултат завршеног васпитања, јер у датом случају одражава се наш рад и старање које смо ми примењивали у односу на своју децу. Брак без деце је казна послата од Бога, зато што тиме се ремети циљ и идеја брака, и супрузи без деце брзо осећају у себи празнину и бесциљност живота, зато што се он није испунио очекиваним садржајем и као последица тога изазвао је разочарење. У савременом друштву може се посматрати изопачени појам бракакога сматрају као средство за задобијање задовољства и насладе, па због тога се избегава рађање деце, или се огничава са минимумом, користећи се

при томе разним вештачким средствима да би се избегло рађање деце. Овакав однос према браку и уздржљивост од рађања деце јесу аномалије. Како ово треба ценити са хришћанске тачке гледишта? Ово привлачи гњев Божји, и супрузи који избегавају рађање деце помоћу примене различитих вештачких средстава, лишвају се у свом животу оног мира који нам је оставио Христос Спаситељ: „Мир вам остављам, Свој мир дајем вам“ (Јн. 14,27). Појава на свет новог живота треба да изазива нашу радост, зато што се пали нови светилник Богу, Који га никад неће оставити без своје милост и даће му све потребно за његов опстанак и развитак. Услед тога, сасвим је сувишан онај страх и бојазан у који падају супрузи, правдајући себе да немају довољно материјалних средстава ради васпитања деце која би се природно без икаквих препрека рађала у браку. У већини случајева, као што је познато, ка уздржљивости од рађања деце путем примене вештачких мера, прибегава интелегентна класа друштва која у датом случају злоупотребљава развитак својих умних способности, посматрајући живот као случај за добијање што могуће више пријатних утисака, користећи се при том свим могућим начинима свог спољашњег сјаја. Појама о Богу код савремене интелигенције или одсуствује, или има нарочито унакажени карактер, без обзира на то што пред њом увек стоје, као видљиви образци духовног живота, наши свети угодници и подвижници, и после овога тешко ће бити да се нађе за себе оправдање у последњем дану страшног суда Христовог. Из свега овога произилази да савремен брак у већини случајева добија греховни карактер, и сав ужас састоји се у томе да друштво није тога свесно, а кад нема о томе свести, нема ни покајања, ни поправљања. Без обзира на сав труд и напоре за стицање лаког живота пуног пријатних утисака и задовољстава, тегоба живота осећа се све више и више, зато што се ми клонимо оних завета Христових, за које смо позвани да их испунимо.

БЛУДНИЧЕЊЕ КАО ФАКТОР НЕСПОСОБНОСТИ ПРИМАЊА ДУХОВНОГ ЖИВОТА

Веома важан у нашем животу облик врлине, - то је борба са блудничењем. Блуд је тако распрострањен да је тешко се борити против њега због тога, што не постоје моралне препреке које би га спречавале. Многи, као што је већ било горе речено, сматрају ову појаву као сасвим природну и налазе да је водити борбу против исте сувишно и непотребно, зато што она настаје из побуде нашег тела. Међутим, неоспорно је да блуд, делујући на наше тело, толико разбија нашу духовну структуру да ми постајемо неспособни за развитак и примање духовног живота и постајемо слични животињи која увек тражи случај да задовољи свој природни нагон. Докази за противно су некорисни с тога што ће имати лажан и лицемеран карактер. Ако човек са спољашње стране приказује свој духовни развитак, то још не значи да је он здрав по својој унутрашњој садржини, и он ће увек испуштати из себе трулеж духовног смрада тамо, где ће зато имати могућности. Такав човек не заслужује поверење, као штетан и опасан за друштво. Појављује се питање, зашто блудничење тако јако унаказује човека духовно, да он постаје неспособан ка примању духовног живота и правилном развитуку у овом правцу. Одговор на ово питање треба тражити у оном назначењу које смо добили од Бога. Наш дух је божанског порекла и може да се развија једино уз потпору и помоћ Божју. У случају немарности и одрицања духовног развитака ми постајемо слични животињи заједно са свима захтевима које она има. Духовни живот без Бога не може да се испољава зато што ће бити лажан и фалсификован. Присуство Бога у нама, као Духа Светог,

лучи из нас духовни живот слично томе као што сунце лучи топлоту. Према томе праизвор духовног живота јесте Бог, који саопштава и нама га даје. Прави, истинити духовни живот биће тада, када излази из овог извора, а све остало се односи на област вештачког и лицемерног ис-

пољавања духовног живота. У телу, запрљаним блудничењем, Свети Дух пребивати не може, слично томе као што не можемо добити чисту воду из прљавог суда. Прво је неопходно потребно очистити суд, и онда у њему може бити чиста вода. Лишавајући себе чистоће, самим тим лишавамо себе дејства благодати Духа Светога у нама. Чување невиности није могуће за сваког, то је дар Божји, који се даје малом броју. О томе говори сам

Христос Спаситељ: „Не примају сви ове речи (невиност, безбрачност) него они, којима је дато“ (Мт. 19,11). Наравно, у датом случају, веома је важна она жеља и намера, са којом се човек одриче брачног живота. Ако преко тога ми имамо тежњу да ближе приђемо Богу да би Му служили као и нашем ближњем, онда такву тежњу треба сматрати као подвиг. У противном безбрачност неће бити сматра као заслуга, зато што из животне праксе су нам познати случајеви одрицања од брачног живота ради стицања веће слободе за блудничење. Особито се ово испољава у нашем веку, када мушкарац или жена, због своје моралне покварености не може дуго бити у телесној вези са једном истим лицем, већ стално тражи нове утиске ради задовољавања својих телесних побуда. Услед поманутог човек, ступајући у живот, треба потпуно да се упозна са овим да би постепено формирао у себи силу за борбу са својим ниским плотским похотима и да буде пример у томе за друге, зато што блудничење, као зараза, тако брзо се шири у друштву. Често овај порок у свом испољавању прима истанчани карактер и везује се са добијањем поетских уживања и задовољстава, и људи са прљавим моралом теже да својим блудним стремљенима стекну права грађанства и називају наивнима оне који се не користе њима. Такав изоштрени начин блудничења, треба сматрати као лукавство ђавола, који тако вешто нас увлачи у своју мрежу. Деловањем путем чулности тако је распострањено међу нашим женама, да се добије утисак да се оне интересују о узајамним односима са мушкарцима само са ове тачке гледишта, и цене их због постицања поменутих циљева.

ИСТИНСКА СЛУЖБА (наставка са 15. стране)

Сутра дан Ђирило се пробуди рано. Владика је примао од 8 часова. Обукавши на се црно државно одело, које му је ружно стајало, и напивши се чаја, докле су још у протиној кући сви спавали, он изиђе. Ђакон није спавао, и испрати га до врата. Он га је још хтео благословити на тај пут зато што се излазак пред владика њему чинио нешто сасвим необично, али се некако то пропусти. Тек ипак Ђакон Ђирила задржи на вратима и рекне:

- Мислим да ће тебе владика примити лепо, јер си ти човек школован и одликован. Али ипак ти показуј њему своје поштовање.... И још нешто: Ако видиш да је прилика, и да је владика добре воље, помени и о Назару брату свом, не би ли се смиловао запознати га.

Ђирило заста у владичиној чекаоници селство света, највише сеоских попова у ветим џубетима и мантијама. Једни су били красни за гледање ако она два пуначка оца, што моле да се размене местима. Други су са страхом и ужасом очекивали епитимију у манастир, за неваљало владање. Било је и жена, плачних и невољних - јамачно су попадаје које моле за издржање, или да могу боравити у какву ћумезу уз ону цркву при којој су њихови мужеви служили тридесет - четрдесет година. Магистранта духовне академије, Ђирила Обновљенскога, одмах пусте ка владичици, а гомила остане да чека и даље. Владика га прими пријатељски. Захвалност коју је добила семинарија од академије за Ђирила тицала се и њега. - Знаш, знам; све сам чуо. Отац ректор академије писао ми је. Они су се уздали у тебе, а ти ето нећеш. Због болести, хм! А каква је то у тебе болест? По твом лицу ти си са свим здрав?

Владика је био врло стар, али је био врло крепак, и миловао је повише да говори. Са свим седа његова брада непрестано се тресла. Био је омалена раста, и доста пун. Лице му је било просто и безазлено, и сам је био човек добричина, а миловао је да

се покаже веома оштар, а у својој јерпархији није се могло наћи десет свештеника кажњених. Извиче се, пропсује, па пусти кући с миром! Ђирило седне на понуђено му од владике место и рекне: „Ја сам сасвим здрав, ваше преосвештенство. А што сам за узрок мога отказа поменуо слабост, то је тек форме ради.“

- Ја то не разумем! Говори, сине, јасније!

- Одиста, ваше преосвештенство, ја сам тога ради и узнемирио вас својим доласком, да вам кажем своје намере. Молим вас да ме запознате на коју парохију на селу!

- Како? Шта је то? Ти си свршио академију; добио златну медаљу, и хоћеш у село?

Са свим је природно што се владика оволико зачудио. Овака му је молба прва у животу. Обично академици у њега траже најбоља места, свакад наваљују да буду при саборној цркви, а ако и пристану на коју другу варошку цркву, онда траже да буду настојатељи (старшине).

- Не разумем, деде објасни, објасни! додаде владика врло радознано загледавши се у Ђирила.

- Хоћу да послужим најмањем брату, човеку простом „једном од малих ових“ - замишљено одговори Ђирило.

- Врло добро, врло добро! рече владика: - само не знам како си дошао на таку мисао.

- Град мене не мами, приходи ме не вуку, продужи Ђирило: - Мене срце вуче у село, где ми је прошло детињство.

- То је врло лепо! Бог нек те благослови! радосно рече владика: - Ја ћу тебе узети другима за углед! Он се диже, приђе Ђирилу и пољуби га у чело.

- Али коју парохију да ти дам? У мене су само сиромашне нурије, све боље су попуњене. Ти заслужијеш најбољу.

- Не, не, рећи ће Ђирило: - мени то не треба. Мени дајте такву нурију где бих могао само живети с породицом.

- Бог милостиви да те благослови, говораше владика, сав потресен оваквим некористољубљем овога младића. У њега се јави жеља да му баш

сада учини какву пријатност, да га чим било одликује.

- Ти имаш брата - Ђакон Назара. Кажим му нека ми дође: хоћу да га запозим и да му дам лепо место.

Ђирило се поклони, а владика настави:

- Пођи с Богом; ожени се и спремај се за свештенички чин. Нурију ћу ја теби наћи.

Благословивши младића и пољубивши га, он додаде:

- А ипак ми је жао што нећеш бити у нашем граду. Ти би био красан проповједник!... Сећам се како си ти још у семинарији био јак у омилитици, сећам се, сећам се! Брату кажи нека ми дође...

Ђирило изађе од владике пун радости. Највише га је веселило то што му се чинило да старац њега разумева. А мило му је било и оца обрадовати и Назара и сву породицу о владичиној милости. Публика која је испуњавала владичину чекаоницу, пропусти га с поштовањем: Сви су га гледали завидљиво. Сви су знали да је магистрант, и да је добио златну медаљу. Зато су и говорили: „Благо си га њему! Одмах ће добити најбољу парохију у јепархији.“ Кад Бог да човеку срећу! А како је млад, готово дечко!...

* * *

Он је молио и оца Гаврила, и попадају, и Муру, да свадба буде проста, али га нису послушали.

- Много ти тражиш! говорила је попадаја: - Теби је учињено све по вољи, све, све! А ово, богме, не може. Ово не дам ја.

И попадаја је уздисала о оном што је учињено Ђирилу за хатар. Мура је говорила, да она јако жели, да јој свадба буде лепа, и да свадбено вече буде са сјајем од свећа, и са вревом од сватова. Она отворено призна пред Ђирилом да је о том давно и давно мислила. Отац Гаврило је рекао да то тражи његово место у граду. Таким наводима није било могућности да се човек одупре.

И ено други бој црквене куће сав се сија од свећа. У цркви је запаљен и главни полијелеј, певали су владичини певци, а апостол је читао громовни бас, који је при цркви прекобројан, и

који се спрема за протођакона. Сав цвет духовне омладине у граду, све кћери, које чекају младожење у лицу академица, са дебелим мамницама, професори семинарије, свештеници, и чак неколико семинариста из старијих разреда, све је то било у цркви, па из цркве прешло у црквену кућу и ту се веселило до зоре. Мура је била весела, живахна и мила у свом белом као снег оделу с венцем од цвећа на глави. Ђирило је био малко крут у фраку, али је то њему лично као академцу у кога се претполагало много збиље и много учености.

***

Наста пробна недеља. Ђирило је сваки дан служио у владичанској цркви. Долazeћи кући, био је обично раздражених живаца, и показивао се веома нестрпљив.

- Да ми је што пре да одем на своје место! говорио би он по неколико пута на дан: - о како се дуго протежу те припреме!

- Е то не разумем; то никако не разумем, одговарала би му на то ташта: - рашта тако хитати? Биће вам доста онамо у самоћи! О, Боже, ала ће вам се додијати!

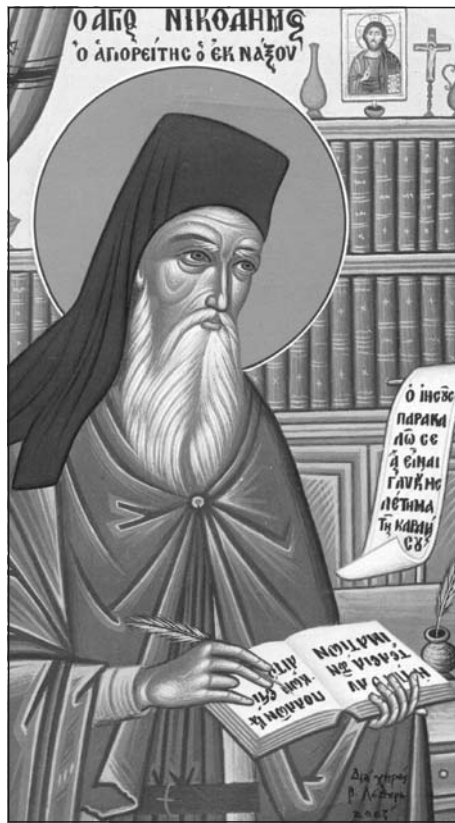
- Да ми је се само дочепати посла, да ми је да се заријем у њега и главом, и душом, и телом; да ми је сав да утнем у рад, говорио би у неком заносу Ђирило не зајући ни ком говори нити у кога гледа.

Попадија би на то избуљила очи, слегла би раменима и изашла из собе. „Аја! ми смо погрешили што смо дали Марију за њега. Ништа од њега не може бити! Говори као манит... Као да нема четврте даске у глави.“... Али Мури она није казивала тих својих мисли.

Чим се сврши пробна седмица, у недељу после службе, Ђирило навали да иде. Мура је била готова. Целу недељу он је подсећао; она је сложила свој мираз у сандуке. Дође и ђакон из Устимевке. Он узне на се да погоди кола која ће натоварити све покућство и испратити до у само Лугово; а Ђирило с Муром поћи ће на поштанским колима дан доцније, када ће онамо бити све намештено. У понедељак рано, ђакон, помоливши се свесрдно Богу, крене се на пут, а Ђи-

рило оде владици да узме опроштај и благослов.

Владика га прими у угасито зеленој мантији, с камилавком, и с дугачким бројаницама. Био се спремио да изиђе. Ђирило се малко зачуди, опазивши неку малу оштрину са владичине стране. Није се смејао, нити се шалио, него се држао у опште као старешина. Ђирило то објасни овако: Сад сам ја свештеник, у мантији, и владика ми показује да је мој старешина. И раније је он опажао да се владике обраћају простије и блаже с људима у грађанском оделу. Владика је с њим говорио стојећи, а пређе га је нудио да седне, и седео је и сам.

- Ти полазиш на дужност? упита га он, бројећи бројанице обема рукама.

- Мислим сутра да пођем, одговори Ђирило.

- Дакле ниси се предомислио, него баш хоћеш да одржиш своје?

- Нисам се предомисљао.

- Знаш, ја бих ти могао овде дати добро место при трговачкој цркви.

- Хвала вам! Ја хоћу у село!

Владика се намршти и добро му се загледа у очи.

- Ти баш хоћеш то, и ништа друго? оштро га упита. Ђирила изненади то питање, и та измена у тону.

- Да, ја то желим, ваше преосвештенство!

- Запамти међу тим, оштро и учитељски рече владика: - да твој нови чин не трпи никаква умовања. Ти мораш бити пастир својим овцама, ништа више....

- И добар пастир, ваше преосвештенство!

- Да богме, добар, прекиде га владика: - а да ти не мислиш да други пастири нису добри? Није лепо почињати службу с таким охолом мислима.

То је било веома чудно, и свака је реч владичина била за Ђирила све мање разумљива. Откуда је то? Ко му је улио у главу то неповерење?

- Слушај сине! рече владика мало одмекнувши: - ти си мени загонетка. Једно је од овога двога: или си ти добра и чиста душа, или је у тебе ушао сотона за буну?

- За буну? викну Ђирило. - Ви пре нисте тако мислили, ваше преосвештенство?

На владичину лицу могла се опазити мала забуна. Чинило се да је њега самога стид што је метнуо на муке са свим права човека. Он се осмехну, диже руку и потапша Ђирила по рамену.

- Не, ја знам да је у тебе душа чиста! меко и пријатељски рече он: - али ипак пази! Мени је познато, да си ти, док си био у академији, познавао се и са многозналцима. Ја уважавам људе од знања, али светске мисли не подударују се са свештеничким чином. Служи мањему брату, једном од ових малих, то је красна мисао, а удаљавај се од сваке претераности. А и смотрен буди, јер ће твоју добру мисао мало њих разумети, а они што не разумевају могу у сваком добру наћи зло. Смотрен буди! То ти је моја очинска препорука.

Он с живим осећањем благослови Ђирила, и чак га пољуби и, испраћајући га, додаде: уздај се!

ПАТРИЈАРХ ФОТИЈЕ И ЦАРИГРАДСКИ САБОР ИЗ 867. ГОДИНЕ

Свети Васељенски патријарх Фотије, многострани борац наше Православне цркве, борио се са много чим, јер су јереси у Византији створиле многе утицаје, а највише у доба иконоборачке јереси, које је, у ово доба, дубоко ранило али и подијелило тело наше Цркве.

Сабор из 843. године, за време патријарха Методија I (843 - 847), вратио је обожавање светих икона у нашој цркви, а прва икона је насликана и постављена у храм Свете Софије тек 867. године. У том правцу се такође борио Свети Фотије, али и његови теолози, радећи упорно у поновном избору тема за црквени живопис и хагиографију, јер за све ово време била је заборављена уметност стварања живописа и хагиографије. Дан васпостављања иконе Богородице Водитељке, која је постављена у храм Свете Софије, била је велико уметничко али и теолошко дело а тај дан је био велики дан за Православље.

Неуморни Светитељ не престаје да изналази прилике да проповеда о православлу и да наставља своју борбу против јеретика. Ми данас располажемо са два његова казивања против јеретика где их Светитељ осуђује, а народу скреће пажњу на јединство¹.

Његова борба била је борба на неколико поља. Борба, да би подигао народ и да би уништио јереси у Византији, борба са суседима и најзначајнија била је борба Великог Јерарха против Запада. До сада смо у кратко говорили о једном делу његове борбе. Властољубље папе Николе I не признаје Истину, он и даље стоји иза својих погледа и тврдњи које ће опет да подметне чим му се за то укаже прилика.

Прилику за то дао је Бугарски цар Борис I, који се крстио 864. године², и који није знао на који црквени центар да се ослони, како би његова новостворена црква добила своју аутономију. Та аутономија би њему и његовим наследницима била степен за касније добијање политичке ау-

тономије од стране Византије. Плашећи се грчког утицаја у својој земљи, Борис се није двоумио да тражи од Римске Цркве црквено унапређење и независност за своју Цркву када се нашао лицем у лице са непромењеним мишљењем патријарха Фотија у вези оснивања аутономне патријаршије. Једна таква аутономија у овом тренутку за бугарску Цркву спречила би пла-

нове Цариградске патријаршије по проширивању утицаја у бугарској, јер се она налазила у центру борбе између западне и источне цркве. осим тога, патријарх је мислио да бугари још увек нису зрели за такву врсту аутономије.

Августа 866. године Борис I шаље изасланике на запад, у Рим, тражећи од рима независност за бугарску цркву, као и један каталог са 115 питања упућен папи Николи. Прилика за папу Николу је била јединствена. Сада је могао да да патријарха Бугарској Цркви, а истовремено да је потчини својој Цркви. Никола I је одмах послао епископе Павла Популонског и Формоза Портског и са њима 106

одговора, на Борисова питања (*Responsa Nicolai papae I ad consulta Bulgarorum*), у којима истиче папско првенство и високо достојанство папског престола над цариградским, али уместо патријарха папа предлаже хиротонију архиепископа (митрополита) за Бугарску Цркву³. Исте године када су западни епископи стигли у Бугарску, до тада су Грци већ били истерани из земље, почели су да проповедају Бугарима догмате Западне Цркве као и да је неважеће све што је урађено од стране патријарха Фотија, јер он није истински нити признат као патријарх. Када је патријарх чуо за ово хуљење и за све што се дешава у Бугарској, одмах је написао посланицу Бугарском цару тражећи од њега објашњење.

Истовремено је Фотије послао општу посланицу Источним архијерејским престолима (866. године)⁴. У тој посланици Фотије осуђује противу канонска дела Рима, и његовог папе Николе I. Дакле, то што његови изасланици у Бугарској по други пут миропомажу хришћане, намећу им пост у суботу, дају разрешење у првој недељи Велике Четрдесетнице на млеко, сир и јаја, и захтевају од свештеника да буду неочењени. Освећени и Свети симбол су покушали да криво творе подметнутим мислима, дометнутим речима и крајњом дрскошћу учећи новој науци да Свети Дух не исходи само од Оца него и од Сина⁵.

У Риму су сматрали да имају право на Бугарску пошто је Бугарска Црква постала у пределима некадашње дачке цркве у Илирику (позната као Јустинијана Прима) и сада када су бугари постали хришћани сматрали су да они припадају Римској Цркви јер живе на земљишту Јустинијане Приме, која име је некада припадала и јер је тамошњи архиепископ био римски викар⁶. Са друге стране Цариградски патријарх је тражио јурисдикцију над Бугарском Црквом због тога што је Бугарску Цркву основала Цариградска Црква.

У лето следеће 867. године одмах након догађаја у Бугарској када су повређени догмати и вековна традиција Источне Цркве, али и сам патријарх, сазван је Сабор у Цариграду на молбу патријарха Фотија. На овом Сабору дошло је око хиљаду епископа, клирика и монаха, био је присутан и цар Михаило III, као и нови савладар Василије Македонац. Свети Сабор је прво размотрио јеретичко учење као и делање франачких мисионара у Бугарској, а затим јеретичко учење Западне Цркве о Духу Светом (*Filioque*). Осудио је све раније, па и ову нову латинску јерес. На крају седнице, Римског папу Николу I је Сабор осудио, расчинио и анатемисао као кривца за нереде у Цркви.

С обзиром да су предмети овог Сабора из 867. године, о којима је расправљано на овом Сабору, унеле многе несугласице између двеју цркава, које, на жалост, трају чак и данас, треба обавезно скренути пажњу на следеће: на том Сабору није била осуђена Римокатоличка Црква, него јеретичко учење у Бугарској и лична политика коју је водио папа Никола I.

На крају Сабора, свети патријарх у свечаној беседи одаде хвалу победи Православне вере над свим јересима и узвелича Утешитеља Духа Светог, чијом се благодаћу сакупљају и покрећу свети Васељенски Сабори ради истребљења ђавољег кукоља јереси из Цркве⁷.

Исте године цар Василије шаље изасланике у Рим код папе Николе, двојицу митрополита, Јована Пергијског и Петра Сардијског, као и протоспатарија Василија, како би обавестили папу о променама у Византијској Цркви и држави и да папа Никола потврди све што је урађено на Сабору од стране Фотија. Међутим, на путу митрополит Сардијски страда код Далмације, а остала двојица када су стигла у Рим били су примљени од стране папе Адријана II (867 - 872), уместо папе Николе који је у међувремену умро, 13. новембра исте године. Папа Адријан II, јуна 869. године одржи локални сабор у Риму на коме осуди патријарха Фотија и све саборе на којима је осуђиван патри-

јарх Игнатије. Такође су осуђене и анатеме изречене на рачун папе Николе, као и акта сабора из 867. године која су спаљена у Риму испред цркве Светог Петра⁸.

По завршетку овог Сабора из 867. године десили су се драматични догађаји у византијској престоници који ће мало касније променити збивања не само у Византијској држави, него и у Цркви. У ово доба, цар Михаило III узео је себи за савладара неког Василија, пореклом из Македоније (цар Василије I Македонац,

оснивач Македонске династије 867 - 886. године). Извори садрже две верзије о томе како је он дошао на место цара. Прва верзије каже да је он био царев коњушар и постепено стичући царско пријатељство би постављен за његовог савладара. По неким другим историчарима, Василије је „зарадио“ своје место савладара убивши ћесара Варду, по Михаиловом наређењу када се цар задесио на Криту водећи рат против Арапа. Василије, вођен великом жељом да и сам постане цар, искористио прилику и у ноћи 23. септембра 867. догине, док се цар налазио на вечери у палатама Светог Маме, убио га а сутрадан одмах себе је прогласио царем.

Теолошко објашњење јереси *filioque*

Закључци патријарха Фотија (810-892) против двоструког исхођења Светог Духа су изузетно доказани и поставили су темеље византијске полемике о овом питању у следећим вековима. Фотије је тврдио да ако се припише исхођење Светог Духа Сину као и Оцу да се тиме стварају два начела у Тројици, и тако се уништава јединство Светости (Божанства) и враћа многобоштво. Исто тако, Свети Дух би, према патрирху, био нижи од Сина, који произилази само из једног извора, јер би у том случају и Свети Дух произилазио од два Божанска Бића. Кад би Дух исходио од Оца и Сина, исхођење од Сина треба да буде или исто са исхођењем од Оца или другачије. Кад би било исто, онда исхођење од Сина не би имало смисла. Ако би било другачије, тада исхођење од Оца не би било савршено, и сам Отац не би био савршен. Исхођење Светог Духа је „својство и посебност“ Очеве ипостаси, зато што је Отац „узрочник што од Њега произилази Логос ипостаси Светог Духа“. Ако би Синова ипостас имала такође исту „особитост“, тада би престало разликовање између три лица, зато што би сва три лица имала исте „особитости“. Требало би тада да се прихвати догма савелијанизма (јерес III века), у којој је постојало само једно лице, *Iopator*, који је Тројство. Такође, кад би требало да се исхођење Светог Духа припише ипостаси Сина а не и ипостаси самог Свега Духа, тада би Син и Свети Дух престали да буду јединосушни и на тај начин би престала да постоји јединосушност Тројице. Постоје заједничке особине Лица Свете Тројице али и разлике међу Лицима (то су лична својства). Тако, ако се исхођење Духа не приписује само Оцу него и Сину, тада би његово исхођење било заједничка особина три лика и тако би Дух био истовремено и исхођен и исходио би и био би, дакле, узрок свог исхођења. Отац је извор Сина и Светог Духа не по природи, већ на основу свог ипостасног својства. (Фотије, „Мистагогија“, *Migne, P.G. 102, 293*). Каснији борци против *filioque*, који су следили Фотија су: Никола Метонски, Андроник Каматирос, Генације Букарски као и други.

На тај сурови начин дошао је на византијски царски престо Василије који ће бити један од најславнијих и најмоћнијих царева Византијске Империје.

FILIOQUE

(Исхођење Светог Духа и од Сина)

Поред папског првенства и непогрешивост папе (који су званично примљени на првом Ватиканском сабору 1870. године), догма *Filioque*, то јест учење о исхођењу Светог Духа и од Сина (као друго начело), „*ex Patre filioque procedit*“, представља једну озбиљну догматску разлику између Римокатоличке и Православне Цркве. Овакво учење ствара још више неприлика због тога што оно није једно једноставно теолошко питање, већ је један додаток у Никејско-Цариградски симбол вере, стварајући на тај начин додатних историјских питања, питања типика и теолошких проблема. *Filioque* је примљено и од стране Протестантизма, тачније речено Лутеризма у његовим званичним симболичним споменицима, где се у почетку признају три стара васељенска симбола (*Die Bekenntnisschriften der evangelisch-lutherischen Kirche*, издање Јеванђелистичке Цркве Западне Немачке, *Göttingen* 3 1956, стр. 21-30). Тако, целокупна западна теологија, чак и новија, не може баш тако лако да се одвоји од последица овог учења на западном простору. Други Ватикански сабор, правећи један мали окрет према православној души са *Constitutio de ecclesia*, променио је мало *filioque* иако га није званично удаљио од Никејско-Цариградског симбола. То значи да је *filioque* духовно, црквено, чак и филозофско питање, а не једноставно проблем типика.

Историјска страна *filioque* је јасна. историјско-догматско проучавање, углавном од стране православних, сматра као оснивача и уводника ове јереси Августина. Он у свом делу „*De Trinitate*“ једноставно употребљава неке слике, као иначе и православни оци, признајући да се на догму Тројства гледа као у једну дубоку тајну. Међутим он, поред тога, изричито каже

да је само Отац начело целокупног Божанства: *totius diinitatis, vel si melius dicitur, deitatis principium pater est* (Августин, *De Trinitate* 4, 20, 29 PL 42, 908).

Толедски помесни сабор из 589. године прихватио је да учење *filioque* допуњује Никејско-Цариградски симбол вере. Из Шпаније ова јерес пренела се у Француску. Тако, крајем VIII века (око 770 или 794. год.) и почетком IX века унет је додаток *filioque* у Француској држави од стране Карла Великог, вршећи притисак над па-

папа Адријаном I и Лавом III да га прихвати. Папа Лав III (795-816), иначе велики противник јереси *filioque*, после сабора у Аахену 809. године, на улазу храма Светог Петра у Риму, поставио је са обе стране улаза две сребрне табле исписане Симболом вере, на грчком у једној и на латинском у другој, без додатка *filioque* (податак долази од познате Биографије Папа, стари спис „*Liber pontificalis*“). Догма *filioque* је дефинитивно и званично примљена од Рима 1054. године, кад се десио и дефинитиван расцеп Црква за време Михаила Кируларија и Лава IX.

Патријарх Фотије је већ раније, и то пре него што је Рим признао званично догматско питање *filioque*, и када је иста покушала да придобије духовно али и политички Бугарску, поред осталих разлика (римско првенство, обичај и др.), ставио акценат на теолошко значење јереси филиољуе. У својој посланици „Источним архијерејским престолоима“ (видети: P. Vassiliadis, *Теолошки погледи*, 1-4, Београд 1992, 17-31) скреће пажњу на то да *filioque* колеба монархију Свете Тројице, поставља два узрока (начела), састављања Тројства, што значи да постоји могућност да неко претпостави да и сам Свети Дух би могао да има сличних исхођења и тако се долази до бескрајних ипостаси. Исте закључке, али са већом теолошком дубином, анализира Свети Фотије и у свом делу „Мистагогија о Светом Духу“, рекавши да овакво учење не може да се утемељи ни у једном сабору наше Цркве (П.Г. 102, 284А-285АБ).

Мр теол. Панагиојис
Василиадис
службеник Грчке
амбасаде у Сарајеву

Напомене у тексту

1. О томе видети: „Приповетка о процвату новонасталих манихеја“, P.G. 102, 16-264 и „Општу посланицу архијерејским престолоима Истока“, P.G. 102, 721-741.
2. Борис I (или Богорис) цар Бугарски (852-888). Крштење целе Бугарске је трајало од 864-869. године.
3. О томе видети зворни текст у Mansi, XV, 401-434, Migne, P.L., CXIX, 978-1016.
4. Општа посланица Источним патријарсима, Migne, P.G. 102, 721-741, Panagiotis Vassiliadis, Фотије, Патријарх Константина града, Општа посланица „Источним архијерејским престолоима“, Теолошки погледи, 1-4, Београд 1992, 17-31.
5. T. Evstratijadis, Патријарх Фотије и његово значење у историји деобе цркава, Богословски гласник VI, Сремски Карловци, 1904., стр. 327.
6. О Јустинијани Прими видети у докторској дисертацији Јакона Радомира Поповића, Хришћанство на нашем тлу до досељења Словена, Београд, 1988., стр. 304-322.
7. О. Јустин Поповић, читања светих за фебруар, Београд, 1973., стр. 106, Migne, P.G. 105, 537 и даље.
8. Радомир Поповић, Свети Фотије патријарх Цариградски и његово доба, Теолошки погледи 4, Београд, 1983., стр. 206.

СМРТ

Сећање на смрт - дар је Божји

Треба знати да је и сећање на смрт, као и свако друго добро, дар Божји човеку... Као што је хлеб потребнији од сваке друге хране, тако је и сећање на смрт потребније од сваког другог подвига... Човеку је немогуће да побожно проведе данашњи дан, ако не буде мислио да је то последњи дан његова живота... (Јован Лествичник).

Смрт долази изненада

Смрт невидљиво иде за човеком и стиже га где се он није надао и у време кад је није очекивао. Зато буди увек такав каква желиш да будеш на крају. Размишљај о томе, бди над собом, и нећеш зажелети ни части, ни славе, ни богатства, нити каква друга преимућства и насладе света. Мисли да ћеш умрети данас или сутра: тада ће сва сујета ишчезнути из твога срца. Што ће почаст, слава, богатство и преимућства човеку на крају живота? Понуди му царство, златне горе - он неће обратити никакву пажњу на те понуде. Једна мисао и једна брига њега мори: како отићи одавде с надом на спасење и блаженство. Стегни од данас и ти такво настројење: сваки дан свога живота сматрај за последњи и очекуј да те Господ твој позове. При таквом настројењу ништа у свету неће те привлачити, и ако будеш постојано био на овој стражи и бдио, твој крај биће срећан... (Тихон Задонски).

Зашто Бог унапред не објављује дан смрти

Бог је сакрио од нас час смрти ради нашег спасења. Јер нико не би журио да се крсти и покаје, или ступи у монаштво, ако би унапред много раније дознао дан смрти. Сваки би цео живот проводио у безакоњу и тек пред смрт крстио би се или кајао. За то време грех би постао друга природа и тако овладао човеком, да се не би могао поправити (Јован Лествичник).

Смрт - доказ Божјег промишљања

Телесна смрт доказ је Божјег промишљања о човеку. Она је дошла да пресеће грех, да зло не би постало бесмртно. На тај начин сама казна претвара се у човекољубље (Григорије Богослов). Смрт као највеће зло за човека, Бог је окренуо у човекову корист... (Златоуст).

Телесна смрт није страшна, страшна је смрт душе

Права је смрт кад се душа одвоји од божанске благодати и удружи са грехом. Такву смрт треба избегавати и плашити се више него мука паклених (Григорије Палама). Смрти телесне не треба се бојати, већ се бојати душевне погибије, која је незнање Бога. Ето то је ужасно за душу (Антоније Велики). Смрт је страшна за грешнике, а радост за праведнике (Јефрем Сириј). Смрт за праведнике је прелаз у бољи живот (Василије Велики). После Господњег васкрсења смрт није више страшна за оне који верују у Христа (Златоуст). Смрт за хришћанина треба да буде радост, јер из овог живота прелази у Царство небеско и вечни живот (Теодор Студит).

КАЗНА БОЖЈА ЗБОГ КРШЕЊА ПОСТА

Покојна сестра Миљојка причала ми је како је комшиница Митра кршила постове и за кратко време умрла јој три детета једно за другим. Она је дубоко жалила и оплакивала губитак своје деце и чудила се зашто ју је то снашло. Једне ноћи добије одговор на ово своје питање. Њој се у сну јави нека света жена и рекне јој да ће јој и у будуће узети сву децу, коју буде родила, ако продужи да крши заповест о посту.

Она се од те опомене у сну уплаши и почне строго да поштује и држи све црквене постове. После тога родила је још четворо деце и сви су јој живи и здрави.

Ето како Бог опомиње на поштовање Његових заповести.

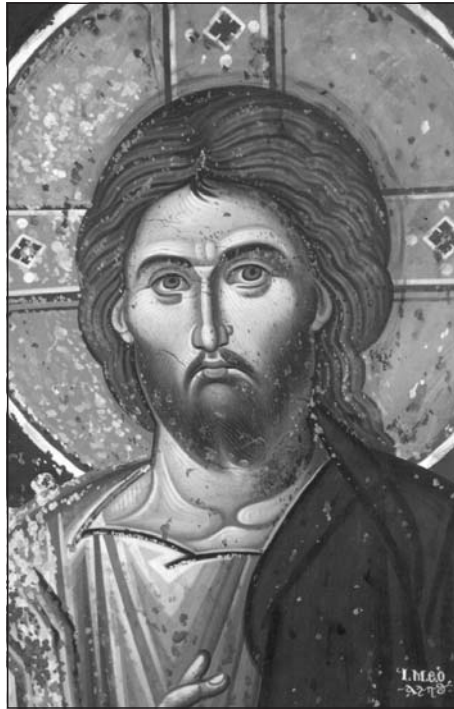

ХОЋЕ ЛИ СТВАРНО БИТИ ВАСКРСЕЊА МРТВИХ?

Господ Бог наш који је у Својој сили и премудрости неисповедив одредио нам је, како бисмо то ми браћо могли рећи, достизање бесмртности кроз смрт и, за све одредио последњи дан у који ће васкрснути сви од века умрли у нови, бесмртни живот. „Дали је то стварно тако?“ - наћи ће се вероватно, таква питања. „Хоће ли заиста бити васкрсења мртвих?“ Стварно и неизоставно ће бити. У то нас уверава и Божија Света реч и Православна Хришћанска вера коју исповедамо. Реч Божија (кроз (устима) уста) Пророка, каже: васкрснуће мртви и устаће сви из гробова, и зарадоваће се, сви на земљи (Пс. 26,19). Такође, Божија реч (кроз (устима) уста) другог Пророка, говори: и многи од оних који спавају у праху земаљском пробудиће се једни за живот вјечни, а други за срамоту и прекор вечни. (Дан. 12,2). Сам Господ, Ипостасна Реч Божија, известио је у Јеванђељу о будућем васкрсењу мртвих. Сви, рекао је Он, који су у гробовима чуће глас Сина Божијега, и изићи ће они који су чинили добро у васкрсење живота, а они који су чинили зло у васкрсење суда (Јн. 5,28-29). Какво је још сведочење потребно, после сведочења Самог Бога? је ли умесна овде икаква сумња, и тим, пре неверје?

„Хоће ли бити васкрсења мртвих?“ Несумњиво, да. Саслушајте (чујте) шта нам још приповеда (каже) Божија реч! Када се Пророк Илија налазио у Сарепти Сидонској код једне благочестиве удовице, десило се да јој је у то време умро син. Пророк је како би утешио мајку, испросио милост од Бога за њу, и молитвом јој васкрсао сина (3 Цар. 17,21). Пророк Јелисеј, васкрсао је сина жене Соманитјанке (4 Цар. 4,35). А по смрти истог Пророка на његовом гробу се десило чудесан догађај. Деси-

ло се, да приликом ношења једног умрлог ка погребењу, стицајем околности они који су га носили принели су га Јелисејевом гробу; и шта се десило? Само што су се мртви остаци дотакли праведника, моментално је оживео и устао! (4 Цар. 13,21). Апостол Петар је васкрсао Тавиту која је лежала на одру, већ умивена и припремљена за погребљење. А дванаестогодишња кћер Јаирова, кнеза Јудејског? (Лк. 8,55) А син Наинске (нове) удовице? (Лк. 7,1) А Лазар

Маријин и Мартин брат, а Христов друг? (Јн. 11,44) Прва је мртва лежала на одру; другог су већ за погреб носили, а трећи се четири дана налазио у гробу - и шта рећи? Сви они су свемогућом речју Спаситељевог подигнути и враћени у пређашњи живот. Шта се десило на сам дан распећа у самом часу смрти нашег Искупитеља, Господа Исуса? Гробови се отворише, каже Еванђелист и устадоше многа тела светих који су помр-

ли и изишавши из гробова по васкрсењу Његову, уђоше у свети град и показаше се многим (Мт. 27,52-53). Ево примера, да је чак не само један умрли, већ мноштво њих устало из гробова од један пут и вратило се у пређашњи живот. Допунимо број васкрслих на које смо указали, још и васкрслим (за које) нам сведоче Црквени списи. Да и не наводимо случајеве васкрслих, када је молитвама једног или другог Светитеља или Пустењака био враћен живот умрлима. Сетимо се једног занимљивог те врсте догађаја. Свима су позната времена када су Римски Императори прогонили још не просвећене светлошћу Хришћанског благочешћа исповеднике Христове вере. Једном се десило (то је било у граду Ефесу) да се седам Христових исповедника сакриво од гонитеља у оближњу пећину. Непријатељи Хришћана су улаз у пећину затрпали камењем, да би разуме се, исповеднике Хришћанства усмртили мученичком смрћу глади (гладовања). Шта ради Господ? На своје слуге шаље смртни столетни (стогодишњи) сан. За време владавине једног од већ Хришћанских Царева они се буде, као из сасвим обичног сна, излазе из свог гроба и појављују се у граду у ком нити њих познаје народ, нити они познају било кога. То чудо, Бог је управо показао као сведочанство будућег васкрсења из мртвих, у истинитост чега су и тада неки сумњали по својој плотској природи и мудровању. Видите дакле браћо да се васкрсење десило не само једном, а да и сада постоје сведоци васкрсења и вечног живота. Кажем и сада. Они су нам пред очима. Разуме се да су то нетрулежни остаци православних Праведника. Колико таквих почива у нашој Православној и Богом благословеној Русији! Зар нам нису скоро јавље-

ни нови Угодници, Воронежски Светитељи? Оставити земљина недра и појавити се опет међу људима - појавити се са вишом чудотворном силом, - реците, шта је то ако не знак будућег васкрсења? То васкрсење можемо назвати - првим васкрсењем (Апок. 20,5), после кога у своје време следи друго, славно васкрсење као сједињење душе и тела за вечни блажени живот.

Већ је довољно речено да бисмо се уверили у истинитост васкрсења мртвих, али није речено оно најглавније и најважније што је основа наше вере и чекања будућег васкрсења. То је васкрсење Самог Спаситеља, Богочовека Исуса Христа. Ево непоколебљивог разлога, крајеугаоног камена, на коме се потврђује васкрсење свих. Христос је васкрсао: какво још доказивање васкрсења је потребно? Васкрсење Христово је извор нашег васкрсења. Ако је Христос васкрсао то ћемо и ми васкрснути. Верујемо, каже апостол Павле, да је Исус умро и васкрсао, онда смо дужни веровати, да ће Бог и умрле (уснуле) у Исусу довести с Њим (1 Сол. 4,14). Чујмо како исти Апостол изобличава неверовање у своје време, по истом питању. „Ако се“, пише апостол Коринћанима, „Христос проповиједа да је устао из мртвих, како неки међу вама говоре да нема васкрсења мртвих? (1 Кор. 15,12). Ако нема васкрсења мртвих, то ни Христос није устао. А ако Христос није устао онда је празна проповијед наша, па и вјера ваша (1 Кор. 15,13-14). Ако мртви не устају - да једемо и пијемо, јер сутра ћемо умријети“ (1 Кор. 15,32). У самој ствари, ако Христос није васкрсао, и ако после не би ни ми васкрсли, шта би онда значила наша Хришћанска вера? За шта бисмо се ми онда молили, веровали, примали тајне? Зашто бисмо се ми онда одрицали од потреба нашег тела и страсти, подвргавали себе уздржању, трпљењу, Хришћанским подвизима? Зар нам

не би било боље и пријатније да живимо по слободи страсти, у сталним светским и чулним наладама, ако је крај нашег живота заувек овде? Отријезните се као што треба, предлаже Апостол, и не грешите (1 Кор. 15,34). Размишљати тако и говорити јесте знак крајњег помрачења ума и заблуде. Христос је заиста васкрсао и Својим васкрсењем поставио почетак нашем васкрсењу. Исти Апостол каже: „Но заиста је Христос устао из мртвих те постаде првенац оних који

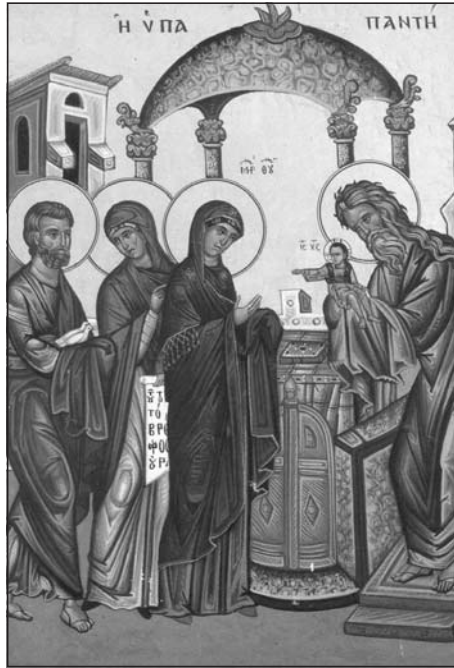
су умрли“ (1 Кор. 15,20). Јер као што у Адаму сви умиру, тако ће и у Христу сви оживети. Но сваки у своме реду: првенац Христос, потом о Његову доласку они који су Христови (1 Кор. 15,23). - Будимо браћо, као истински Хришћани - будимо верни Божијој Речи и нашој Мајци Св. Православној Цркви. Истина будућег васкрсења мртвих, света и непролазна, нека буде наш мач против страсти с којима се боримо, чувар душевне и телесне чистоте, радост у беди и несрећи, залог вечног живота и небеског блага. Боже наш, слава Теби!

ХРИШЋАНСКА ЉУБАВ КАО ИЗВОР ПРАВИЛНОГ РАЗВИТКА ЖИВОТА

Хришћанска љубав не носи еготиични карактер, и испољава се у име Христових заповести којима је испуњено наше срце. Љубав која се испољава у друштву у већини случајева везана је за неки интерес материјалног својства, који се подржава у даљем свом развоју, стога хришћанско осећање у тој љубави не постоји. Преимућства хришћанске љубави толико су очигледна да не траже никакве доказе. Ако бисмо ми у животу узели као руководство принцип послушности, указивајући је ономе, коме ово припада, онда би љубав тријумфовала и настао би хармонични развој живота. Прекинули би се сви сукоби и незадовољства људи, којих је тако много у наше време. Ово ћемо постићи наравно, тек онда, када превагне духовна хришћанска култура, а материјална заузме своје помоћно место. У чему пак мора да се испољава љубав, као послушност, у својој практичној примени? Она мора носити јерархички карактер, чије је начело уложено у наше срце самим Богом. У породици се пружа послушност родитељима који заузимају главне и руководеће положаје. Жена пружа послушност мужу, као свом путовођи кроз живот. Службени положај у друштву и држави у целини је заснован на послушању јерархичког реда. У војсци је послушност неопходна, ради заштите државе. Послушност служи као доказ љубави, и она у свом даљем развоју води до самопожртвовања: „нико нема веће љубави од ове, да ко живот свој да за пријатеље своје. Ви сте пријатељи моји ако чините што вам ја заповедам“ (Јн. 15,13-14), рекао је Христос Спаситељ у својој опроштајној беседи са ученицима. У свом почетном развоју послушност је тесно повезана са страхом кажњавања које долази за неиспуњавање тога или оног налога. „Начело премудрости је страх Божји“, вели псалмопевац Давид (Пс. 110,10). Према томе, уколико ћемо се ми удубљавати тиме, да сви начини који се предузимају према нама

воде нас ка благим последицама и да без њих ми нисмо у стању победити своје греховне наклоности, постепено у душу нашу силази поверење и љубав према онима који од нас траже испуњавања. У датом случају веома је важан моменат стварног убеђења да лице које руководи нама показује љубав и брине се о нама према својој снази и могућности. Само на тај начин може се развијати љубав како у узајамним односима, тако и у вези са испуњењем својих обавеза, и она прима искрен и прави карактер. Према томе, како видимо, у основу љубави ставља се служење ближњем, а самим тим испуњава се Христов завет. У садашње доба може се посматрати да је љубав у узајамним односима добила унакажен чулни карактер, и у томе неки чак виде достигнуће духовне културе: цени се оно што пријатно делује на наша осећања, тј. спољашња форма владања без његове садржине. Ово служи као благодатна подлога за развитак ласкања, обмана и лицемерства, и лишавља људе сваког поверења једног према другом. Ова појава се нарочито запажа у вишим и интелектуалним круговима, где је већ пустила дубоке корене, па је због тога и борба скопчана с потешкоћама, као са пороком који је прешао у навику. Ласкање и преваре као да су задобиле права грађанства, и на то се скоро и не обраћа пажња. Важно је да би они применили форму речи која пријатно ласка чулу слуху, били би пропраћени лепим гестовима и покретима. Жена оцењује са каквом грациозношћу лепоте мушкарац целива њену руку, не осећајући да се самим тим развија у њој осећање гордости и самољубља, а такође осећање своје доминације, самовоље и нескромног понашања према мушкарцу. Од виших интелектуалних слојева друштва ова трула животна појава прелази у прост народ, који у њима гледа образац живота, а често га и несвесно подражава, будући у немогућности да се снађе у смислу и значају живота, па зато прима на веру већ готов пример понашања. Веома многи су ставили лепоту и осећај пријатног као идеал свога живота. Али тај идеал је погрешан, зато што лепота и осећање пријатног стално се мењају, и под утицајем разних узрока добијају сасвим супротан вид, те нас доводе до разочарења. Телесна лепота подлеже сталној промени, а после наше смрти прелази у трулеж

распадања. Лепота видљиве природе такође је променљива и управља наше погледе ка њеном Творцу Градитељу. Све нам сведочи о томе да је највреднија и за нас неопходна не спољашња лепота, већ лепота људске душе, створена на основама јеванђелског Христовог учења, које једино може да буде предмет нашег стремљења. Шта нас друго може да одушеви у животу и шта може да послужи као подстрек његовог правилног развитака? Ко може да нам да мисао која би могла да обухвати смисао и значај живота? Материјална култура, али ми њу сами уништавамо под утицајем навала незадрживих страсти, а да би смо се избавили од тога морамо се побринути о поновној изградњи људске душе. Ово ми нисмо у стању

да учинимо, ако не осетимо да је ту потребна Божја помоћ, и да се за увек одрекнемо своје горде мисли да ми сами себи зидамо живот и да никаква помоћ није потребна. Ако до сада нисмо могли ово разумети, без обзира на очигледне примере и доказе, онда постоји нека невидљива сила која нам поставља препреке у томе, а ова сила је наш зли дух - ђаво, о коме се толико говори у Јанђељу, у противном случају ми никада не би смо могли да одгонетнемо лукавство и злобу, са којима се он обрушава на људе било непосредно или помоћу нас самих као оруђа испољавања својих зловних мисли.

ИСКУШЕЊА И САБЛАЗНИ У НАШЕМ ЖИВОТУ

Једно од главних страдања и мука за човека су искушења, која су веома различита по својој садржини и која у већини случајева произилазе од злог духа - ђавола. Наука се не бави истраживањем овог важног фактора у нашем животу, зато што је она потпуно немоћна у овом погледу, а ухватити у датом случају коју било законмерну везу и створити нарочити систем, за то нема могућности, исто тако као што је тешко схватити злобност и лукавост ђавола, под које потпада сваки од нас посебно. Међутим, сви осећају упорну неопходност изучавања и истраживања ове толико важне појаве у животу, зато што искушења изазивају за нас духовна страдања која више пута бивају јача од страдања нашег тела. Људи испуњени материјалним интересима живота немају снаге да нам пруже у датом случају било коју помоћ, зато што их највише интересује материја, а дух је за њих несхватљив, они га тесно повезују са нашим телом и сматрају да он заједно са њим завршава своје постојање, једнако као што и у свету животињског царства. Никаким доказима од стране лица која су посветила себе духовном животу они не верују, без обзира на снагу њихове убедљивости и очигледности, и према томе приковане за земљу продужују да вуку своје бедно постојање у очекивању своје смрти. Подвргавати искушење истраживању и проучавању могу људи само духовно настројени који дају преимућство духу, а не материји. Њима је ова област приступачна и они могу дати вредне директиве и помоћ за борбу против њих. Пре свега код свакога од нас појављује се питање, зашто Бог попусти искушењима која су често чак и мала, али су увек тежобна за нас. У Јеванђељу искушења подводе се под појам саблазни који у суштини имају исти садржај, једино са разликом да од саблазни ми сами можемо одвратити свој поглед, док искушења

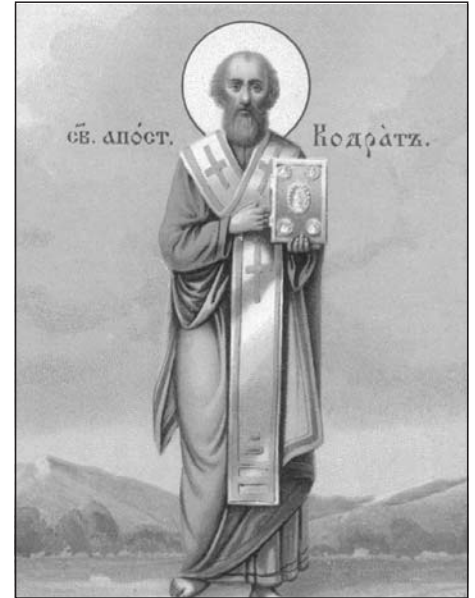
обично произилазе од људи који су допустили да буду оруђа ђавола, често несхватајући то и не дајући себи јасан појам о томе. Христос Спаситељ говори нам: „Тешко свету од саблазни, јер морају доћи саблазни, али тешко човеку кроз кога долазе саблазни“ (Мт. 18,7). Карактерна појава у нашем духовном животу јесте безбрижност и потпуно одсуство показивања труда и рада у овом правцу. Међутим, ми стално морамо да подржавамо у себи борбеност и у таквом расположењу можемо да се ослободимо искушења. Ако се одстране сва искушења, онда ми одбацујемо духовни живот и падамо у стање сна и успаваности; на тај начин сасвим се приближавамо животињи која се руководи искључиво својим инстинктом. Према томе, искушења и саблазни пробуђују нас од успаваности и развијају борбени дух, тражећи од нас да стојимо на стражи свог уну-

трашњег духовног стања које је толико важно за нас. „Али тешко човеку кроз кога долази саблазан“. Сваки, ко допушта ђаволу да га изабере као оруђе за спровођење саблазни и искушења у животу, јесте његов слуга и самим тим припрема себи место да буде заједно са њим по ослобођењу од тела. Ова искушења могу да буду са наше стране чак и незнатна, на пример зла шала, али је важно да ми испуњавамо вољу ђавола и самим

тим излазимо из покорности Богу који кроз ово лишава нас благодатних дарова као живог извора живота. У Јеванђељу дат нам је пут, на какав начин можемо да избегнемо саблазни: „Ако ли те рука твоја или нога твоја саблажњава, одсеци је и баци од себе“ (Мт.18,8). Овде Христос говори нам не о деловима тела, већ о оним људима често блиским и драгим нама који својим поступцима и делатношћу уводе нас у искушења и саблазан. Ми смо позвани да прекинемо свако дружење и општење са њима не жалећи ништа, што чини препреку за наше спасење, и ако би то било болно и тужно за нас. Овде, такође се показује и корист од тога: „Боље ти је с једним оком ући у живот него са два ока да те баце у пакао огњени“ (Мт. 18,9) то јест блиски нам човек или друг кроз саблазан упропашћује и себе и нас, и због тога је боље одбацили га од себе, а тиме ће свакако један од нас бити спасен. На тај начин ми изабљамо од пропасти себе, а њега ослобађамо од веће осуде. Овако објашњавају Спаситељеве речи свети оци: Златоуст, Атанасије, Кирило, Блажени Теофилакт и др. Уствари ако би се ове речи схватиле буквално, онда би требало истргнути језик, када он изговара хулне речи, одсецати и друге удове нашег тела. Али то неће пружити никакву корист, зато што греховне побуде и жеље не би престале да делују у нашем срцу, како то бива код слепих, немих и осталих богаља. Спаситељ позива нас да све избегавамо, што може да изазове у нашем срцу нечиста осећања и жеље: сладострасне песме, погрдне речи, нескромне игре и шале, нескромне призоре, читање књига које описују нечисту љубав. Треба се трудити да се не гледа на оно, што нас може да саблазни. Ако се тврдо одлучимо на ово, то ће служити као знак да смо ми исчупали код себе око које саблажњава, пошто је важно да не само избегавамо да грешимо телесно, већ да очистимо мисли од греха, које као бачено семе постепено расту, и изазивају у нама порочне поступке и акције. Треба да знамо да Бог никада не шаље за нас искушења већа него што ми можемо

поднети, о чему говори апостол Павле: „Бог је веран, што можете, него ће учинити са искушењем и крај да би га могли поднети“ (1 Кор. 10,13). При посматрању искушења и у борби са њима ми смо схватили своју немоћ и изнемоглост, а зато кроз ово прилазимо Богу, молећи Га за помоћ, и на тај начин сједињавамо се са Њим као што вели пророк: „Господе, у невољи поменутих Те“ (Ис. 33,2).

Ето зашто не треба да се збуњујемо код искушења која нам се често пута шаљу као проба и кале нас у борби са њима „Ти си нас окушао, Боже, претопио си нас као сребро, што се претапа“ (Пс. 65,10), вели псалмопевац Давид. Пре него што достигнемо тишину и мир, нама као борцима животног мора предложено је да га пређемо, али ћемо на путу увек сусрести буре које треба да савладамо: „Кроз многе невоље ваља ући у царство Божје“ (ДАп. 14,22). Интресантно је приметити да су који бацају у искушење друге, и на тај начин су слуге ђавола, не могу мислити ни о чему духовном, а према томе своју главу сагињу према земљи, увек мисле о земаљском и чине земаљско. О таквим духовним мртвацима Христос вели: „Остави, нека мртви упогавају своје мртваци“ (Мт. 8,22). Један од облика искушења представља наше властито тело или телесна наслада.

Веома често ми се сусрећемо са мишљењем да је она појава природна и да је против природе немогуће ићи. У датом случају подразумева се углавном полни нагон, који представља бич човечанства и преко кога су многи упропастили своју душу. Полни нагон је једино средство за размножавање, као и код животиња. Треба ли се борити против њега или дати слободан простор његовом развиту, и као нектар да се пије из ове чаше насладе, о чему нам говоре многи филозофи који су нашли смиао и радост живота у овом задовољавању побуда нашег тела. Ово мишљење се навелико раширило, и то се да посматрати из владања жена, из оних начина које оне примењују и халина које користе. „Жене које се украшавају због допадања, вели Бл.Теофилакт, греше, и ако се ником не допадне: оне су већ припремиле отров који је остао без дејства зато што га нико није испио“. О томе да смо ми дужни да се боримо са похотама нашег тела нам наша савест, зато што се ми стидимо да удовољимо природне нагоне пред очима других, већ их пажљиво кријемо као нешто срамно и компромитујуће за нас пред околиним. Међутим, у свету животиња ми видимо супротну појаву, природни полни нагон задовољава се отворено пред очима свију. Ово је доказ да основ борбе са похотом тела уложен је у нас самим Богом, Који је цени као уздржљивост и увек, ако имамо за то жељу, помаже нам у овој борби. Ако би нам свестрано у овом погледу следили природу, ми би смо се претворили у животиње, али Бог не допушта оно исто тако, као што Он не допушта демонима да у већој мери нападају на човека и не даје им потпуну вољу над њим. Такође, тешка искушења за нас представљају помисли или наше мисли које нам често не дају мира и муче нас својом упорношћу и наваљивањем. У више махова ове су мисли бескорисне и њих треба приписати празном мишљењу, са којим, такође, треба водити борбу као са грешном појавом. Монаси као опробани у духовном животу, обично се боре са празним мишљењем помоћу молитве

Исусове: „Господе Исусе Христе Сине Божји помилуј мене грешног“, и друге кратке молитве: „Боже милостив буди мени грешном“ итд. Такве кратке молитве поучавају нас да се концентрисањем мисли задржавамо од расејаности, а углавном навикавамо се на богомислије, неопходно за наше спасење, зато што празне мисли запрашују нашу душу и увлаче је у мрежу безбројне греховности од којих се ми не можемо ослободити без Божје помоћи. Код честе приме-

не Исусове молитве она се сама улива у наше срце, и делује у нама, без наше воље и прима карактер самокретања. Ово је доказ да се Христос уселио у нас и ограђује нас од грешних мисли. Стекавши на тај начин, стање унутрашњег мира ми улазимо у благодатни живот и ослобађамо се многих брига о личном животу, управљајући свој рад и способност на помоћ свом ближњем, и тиме испуњавамо завет Христов који нас позива на служење другима, а не на самонасладу и задовољства која тако брзо нестају и остављају после себе трагове нашег осећања да је живот бескорисно прошао.

РАД КАО МЕРА ИЗГРАЂИВАЊА ЖИВОТА НА ХРИШЋАНСКИМ ПРИНЦИПИМА

Непријатељи хришћанства упорно убеђују и доказују да вера у Бога, и целокупна делатност која је са њом везана, потпомаже смањењу радне способности и продуктивности људскога рада као главног животног стимуланса. Према њиховом мишљењу, човек прожет духовном истином, губи интрес за материјална блага и престаје да буде користан члан у грађењу живота. Ово је велика заблуда, која се распада при најмањој критичи. Човек после свога грехопада осуђен је на тежак рад. По изгнанству Адама из раја Бог му је рекао: „Са знојем лица свог јешћеш хлеб, докле се не вратиш у Земљу од које си узет“ (I Мојс. 3,19). Према томе овим нам је стављено у дужност да се трудимо и без труда немамо право јести хлеб. Сваки од нас ово не само што зна, већ и осећа у свом срцу. Питање је само о начину искоришћавања рада и управљања истог у страну, корисну не само за тело него и за дух, као руководеће начело у нашем животу. Савремено друштво, како ми то видимо, цео свој труд и способност искоришћава за удобност, а често и раскоши спољашњег живота којима у већини случајева се користи изван привилегисан његов део, тако да заједно са раскошју и прекомерним богатством видимо крајњу беду и нужду у најнеопходнијем у животу. Таква појава, као ненормална, сваком пада у очи, и само човек који је духовно мртав може равнодушно гледати на то. Као што је било горе речено, у животу ми се морамо задовољавати само са оним, што је неопходно и одбацивати све сувишно као штетно, које труло делује на наше тело. Код испуњења Христових завета нашем срцу мора бити блиска брига и старање о свом ближњем коме ми својим

радом морамо се потрудити да створимо услове, неопходне за његов пристојни опстанак у односу на његове телесне потребе већ и на духовне. Према томе ми треба да се бунимо када је друштвени рад усмерен у правцу стварања раскоши и свемогућих излишности, како би задовољили осећање своје горде величине и показали своје преимућство над другим народима у овој области. Како можемо да мислимо о томе, када наш мањи брат живи у оскудици, немајући могућности да задовољи своје насушне потребе и да нађе начин примене свог рада? Како после тога можемо живети раскошно, градећи за себе богата места за разоноду да би могли доћи до заборава оних беда и несрећа, од којих страда наш ближњи? Тако понашање с наше стране јесте служење ђаволу који се увек труди да унакази путеве нашег живота и да их усмери ка последицама које би проузроковале нашу пропаст. Само су људи, проникнути вером у Бога и јеванђелско Христово учење, способни да правилно изграде живот и да искористе свој рад не само за материјалне циљеве, већ и за духовне ради олакшања људских патњи, којих је тако много у наше време. Код сваке врсте стваралачког рада који ми предузимамо, увек је потребно памтити речи псалмопевца Давида: „Ако Господ неће градити дома, узалуд се муче који га граде; ако неће Господ чувати града, узалуд не спава стражар“ (Пс. 127,1). Само онда Бог нам помаже у нашем изграђивању и као да Сам узима учешће у њему, када ми претходно пред почетак рада умолимо Њега за благослов и будући свесни своје немоћи и зависности од божанске воље, одушевљавамо се да смо стварно добили неопходну снагу за остварење циљева изграђивања које смо ми себи поставили. Осим тога, веома је важно да наш рад доноси плод и да се не би догодило да сав наш труд и напор не би постали узалудни и бескорисни, зато што у овом случају ми губимо и енергију и вољу за даљу изградњу живота. Практично веома често долази до тога да посматрамо пропаст и ру-

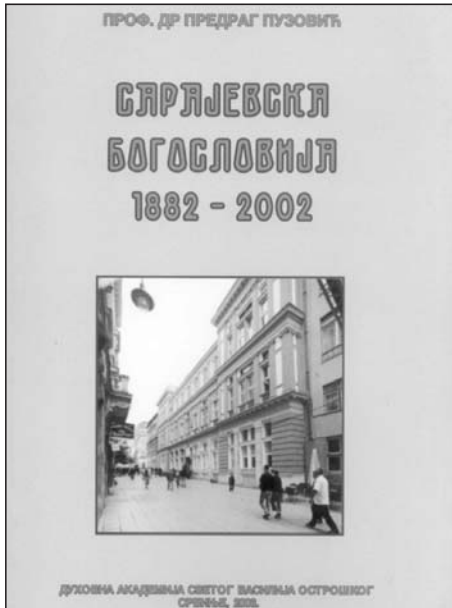
шење многовековне материјалне културе, што нас доводи до сазнања да сама материја без прогреса духа не може да служи као залог живота, зато што сам Бог то не допушта, претварајући материју у прах и пепео. Ако би ми на крају крајева, после напорног идеолошког рада помакли материју на другостепено место, и приступили ка изграђивању духовног живота, то на какав би начин требало започети ову изградњу и шта узети за његову основу. Као што је било горе речено, ми нисмо творци духовног живота, већ обични његови извршиоци, зато не треба очекивати да ма ко од нас, иако би био сматран између људи за генијалног

по својим способностима, може да унесе нешто ново и да да коју било другу идеологију потцењујући јеванђелско Христово учење. Таквог новатора треба сматрати штетним зато, што он потпомаже трулење нашег духа који је заложен у нас од самога Бога, Који једини даје нама директиве његовог развјетка и пружа нам помоћ у оном случају, ако ми примамо она упутства и будемо тежили ка њиховом испуњењу. На тај начин, приступајући ка изградњи духовног живота, као његову основу, ми морамо узети љубав, тј.

самога Бога, јер „Бог је љубав“ о чему нам вели свети Јован Богослов (Јн. 4,8). Рад је, наравно, тежак, и духовна изградња за нас је много тежа од материјалне изградње. У исто време она је, пак, и неопходна и ово ми морамо за себе чврсто да усвојимо, зато што ми морамо за себе чврсто да усвојимо, зато што ми не дајемо један другоме да живи, истребљујући сами себе као дивљи зверови на начин њима својствен. Ако звер халапљиво скаче на најбоље парче хране, трудећи се да одбије свакога који би је омео у томе, онда, како често ми личимо на такву животињу, када исто тако због најбољег парчета без милости прогањамо и истребљујемо свога брата, сматрајући га противником. Међутим Христос нам каже: „Не живи човек само о хлебу, него о свакој речи која излази из уста Божијих“ (Мт. 4,4) то значи да наш садашњи живот ми примамо од оних речи које смо чули од Самога Бога и, насићујући се њима, изграђујемо живот у пуном уверењу да је зграда наша нерушава, и да ће нам помоћи код прелазу у вечност, када се ми на крају растанемо од земље, и када нас ништа земаљско неће интересовати. Први позив Исуса Христа у Његовој беседи на гори, усмерен је на то да сваки од нас схвати у себи ону унутрашњу нечистоћу и пороке који ми скривамо унутар нас „благо духовно сиромашним, јер је њихово царство небеско“ (Мт. 5,3). Ако ми нисмо свасни свог духовног сиромаштва и беде, и не предузимамо никакве мере за чишћење свог унутрашњег суда, вукући своје бедно постојање, ми никада нећемо бити удостојени венца славе у царству небеском. Према томе код духовне изградње је важан моменат - признање своје немоћи у смислу духовне прљавштине, зато што без тога ми нећемо имати импулса за остварење рада у циљу одстањивања својих недостатака. Као што је познато, веома многи нису свесни порочности свога владања, сматрајући ово потпуно нормалним, а због тога нису у стању да изађу на правилан и спасоносан пут живота.

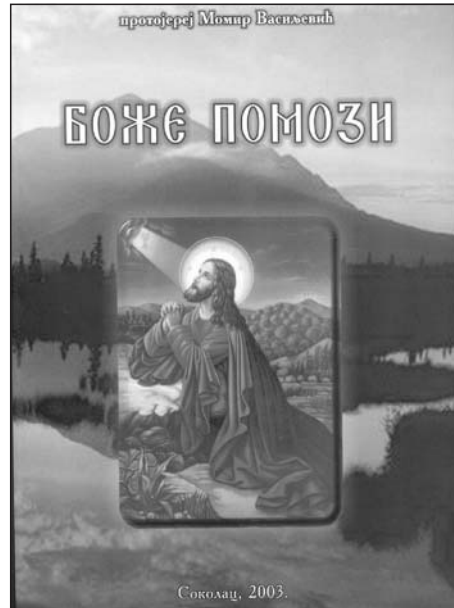
Прикази књиџа

САРАЈЕВСКА БОГОСЛОВИЈА

По свршетку Првог светског рата 1920. године васпостављена је Српска патријаршија. Уредбом Српске патријаршије из 1920. године школовање у свим богословијама па и Сарајевској трајало је пет година. Све богословије су сведене у ранг средњих школа. Петоразредну Сарајевску богословију завршило је 260 богослова. Ректор Богословије је био протопрезвитер др Томо Поповић. У школи је предавало 16 наставника. Нове промене у наставном плану извршене су 1928/29. године. Од ове године почиње постепено да ради шесторазредна Богословија. Последња генерација петоразредне Богословије је матурирала 1934/35. године. Управо ове године имамо и прве матуранте шесторазредне Богословије. Шесторазредну Богословију до 1940. године завршило је 129 богослова. Ректор шесторазредне Богословије био је протопрезвитер-ставрофор Василије Ристић са 15 професора.

Богословија је имала своју библиотеку. Први који је библиотеци поклонико 100 књиџа био је митрополит Сава Косановић. Касније се библиотека попуњавала поклонима и куповином књиџа. Године 1939/40. професорска библиотека осим ђачке имала је 6 610 књиџа, од тога 3 642 богословске садржине и 2 968 световне.

БОЖЕ ПОМОЗИ

ЋИРИЛИЦА

Зашто православне Србе треба непрестано подсејати да је ћирилица њихово писмо те да је потребно да пишу ћирилицу?

Човјек као једино разумно биће, које је Господ створио, има разум и слободну вољу. По својој слободној вољи човјек се опредјељује и бира вјеру у Бога (теизам) или невјерованје (атеизам). Слободном вољом се одлучује за избор школе - занимања, лична је воља и одлука свакога хоће ли ступати у брак или живјети безбрачно. Човјек сам бира гдје ће кућу правити и гдје ће живјети, мада и то не зависи увијек и само од његовог избора и слободне воље.

Постоји, међутим, много тога што нико од људи не може да бира, него обично, мимо своје воље наслеђује од својих предака, односно родитеља. Тако нико од нас не може изабрати којег ће бити пола, иако неки ми-

јењају и пол (хируршким путем). Нико не бира оца и мајку, али наслеђујемо и неке тјелесне, а и душевне особине својих родитеља. Рођењем наслеђујемо националност, па ма у ком дијелу свијета живимо. Ако су отац и мајка Србин и Српкиња значи да сам и ја СРБИН. Вјером својих родитеља и кумова бивамо крштени и одгојени у православној вјери, па смо тако постали православни хришћани. Заједничко име ПРАВОСЛАВНИ ХРИШЋАНИ означава и обухвата све помесне-националне цркве: руска, српска, румунска, грчка, јерусалимска,...Заједничка је дакле вјера и Црква, али различит језик којим говоримо и писмо којим пишемо. Кома је драга и мила његова вјера, култура, традиција, његова нација, језик и писмо, треба ли га подсејати којим писмом да пише.

Шта смо без ћирилице?

Још од како су света браћа Кирило (ЋИРИЛО) и Методије охристиовили и нас Србе и поставили темељ ћирилично писму (867 до 891. године), ми смо вјеру нашу православну исповједали на нашем народном језику, а књиџе писали ЋИРИЛИЦОМ и преводили са грчког и других језика. Свети Сава је написао Хиландарски типик, по којем и данас живе монаси у хиландару, као и Карејски и студенички типик и житије свога оца Светог Симеона - Стефана Немање. Добијањем самосталности српске цркве, постарао се да доведе учене и писмене монахе на новоосноване епархије и манастире. Писци монаси поучавали су србе вјери православној, али и просвјетљивали и описмењавали, преписујући књиџе ћирилицом и учећи их да пишу ћирилицу. Ако би са манастира и крстова, са споменика, књиџа и знамена избрисали прелијепа ћирилична слова и писмо, па ми и не бисмо били народ - не бисмо били СРБИ. Не би нам опростили

свети Срби који су преписивали у тисини манастира и пештера Свето Писмо и Житија украшавајући краснописом свако слово ћирилично. Не би нам опростили јунаци који су са мачем и пушком у руци од Косова до данас животима својим бранили ћирилицу. Не би нам могли опростити ревностни и врли учитељи, који су данима стрпљиво исписивали танку косу и усправну дебелу линију да би нас научили да пишемо ЋИРИЛИЦУ - најједноставније писмо на свијету. А како би се на нас наљутили књижевници, писци и пјесници и учени Срби, који су се одрицали и жртвовали, да би нам оставили своја дјела, мудрост и поуке исписане ћирилицом. У тешкоћама, петвјековном ропству, окупацијама, ратовима и страдањима, враћали смо се својој вјери, нацији писму. Благодарени мудрости и истрајности најревностнијих Срба, сачувана је Богу хвала, наша лијепа ћирилица и поред забрана, прогона, прекрштавања, потурчавања...

Чување свој језика и свој њисма је светиња дужности

Не може се, дакако ни помислити да Срби пишући ћирилицу, не требају ни учити ни познавати друга писма и језике. Напротив, Срби, а поготово млади треба да уче стране језике и познају писма других народа. Потребна савремене комуникације (електронски медији, интернет) изискује познавање језика и писма других народа: „Човјек што више зна више вриједи“. Чувати свој језик и своје писмо је света дужност свакога Србина. Наша духовна мати - Српска православна црква, као што је, на овој вјетрометини балканској чувала вјеру нашу православну, српске лијепе обичаје и традицију, чувала је језик српски и ЋИРИЛИЦУ. У Уставу СПЦ, члан 4, стоји: ***Службени језик Српске православне цркве је српски са њисмом ћириличним.***

НЕКРОЛОГ

Протојереј Обрад Тасић

Рођен је 8. марта 1936. године у селу Бијела код Добруна, Општина Вишеград, од оца Здравка, железничког службеника и мајке Милице рођ. исто Тасић, домаћице. Основну школу похађао је у селу Велетову од 1945 - 1948 год. и исту завршио са одличним успехом. Од 1948 - 1951 год. похађа нижу реалну гимназију у Вишеграду, коју завршава малом матуром са врло добрим успехом. Уписује се 1951. у богословију „Св. Саве“ у Београду коју матурира са одличним успехом 1956 год. Од 1956 - 8 марта 1958. служи армијски рок (18 мјесеци) у Нишу род - инжењерија. Год. 1958. у мају мјесецу жени се са Наталијом Радивојевић, кћерком Ратка Радивојевић и мајке Данице рођене Којадиновић бојаџија из Мокре Горе. Исте године 28. јуна рукополаже се за ђакона, а сутрадан, први дан по Видовдану, за свештеника са праксом од мјесец дана у Чајничу код тадашњег игумана Василија, а 11 августа прима и поставља се за пароха руђанског у Рудом. Рукоположење и постављање извршио је тадашњи митрополит др Нектарије Круљ.

15. маја 1965. добива премештај на Побраћку парохију, с тим да у исто време опслужује Бучевску, а руђанску парохију предаје проти Славку Поповићу. На парохији Побраћкој и бучевској очекују га још веће тешкоће: одмах генерално оправља запуштену цркву нови кров; уводи светло у цркву, гради репрезентативну звонару, јер стара звонара на четири дрвена стуба била је дотрајала. Доводи воду у порту са пет чесама. Све када је средио 3. септембра 1966. год. врши чувену прославу, а цркву свештава митрополит дабробосански др Нектарије. За све учињено на парохијама на којим је деловао бива унапређен и одликован: црвеним паросом и достојанством протонамесника од стране Епископа Георгија Милешевског а унапређен у чин протојереја од стране Епископа Милешевског Филарета. Због болести 10. децембра 2001. год. бива разрешен парохиске службе и предложен за пензију.

У освит зоре 9. фебруара 2003. у Свету недељу у 3.30 часова испустио је своју душу после тешке болести.

Обрад Тасић, протојереј, рођен је 8. 3. 1936. г. у селу Бијела, у Добруну, код Вишеграда, од побожних родитеља Милице и Здравка. Иако су били сиромашни дају га у Богословију, у манастир Раковицу код Београда. Био је одличан ђак. Након завршене школе одлази у армију, и по повратку се одмах жени.

Владика Нектарије га рукополаже 1958. године. Прва парохија му је била у Рудом где је био 6 година. После је добио премјештај у цркву Светог Архангела Михаила у Побраћу одакле одлази у пензију. У својој служби био је прихваћен и омиљен код вјерника. Сви су га вољели и цијенили. За њега кажу поједини људи да ће остати легенда, познат по памети, шали, по помагању људима које је знао. Такође је био достојанствен да поднесе увреду које су му појединци наносили, а Бог је ту да пресуди. Пред Богом ће се све знати ко му је наносио бол.

На опјелу је чинодејствовало 18 свештеника, са оцем Макаријем којег је послао господин владика Филарет. Преосвећеном владика Филарету хвала на том делу.

Од оца Обрада опростио се о. Саво Брадоњић у храму. На његовој сахрани 10. 2. 2003. присуствовало је поред свештених лица и пуно грађана, његових парохијана, многобројна родбина, као и грађани друге националности из његове парохије која је вишенационална. То ме је дубоко потресло јер је мој супруг био цијењен и код других националности.

Отац Обрад оставља иза себе два сина, супруга, пет унучица и две снахе. Своје унуче је пуно волео и остало му је на жао што нема мушког наследника да настави лозу, али шта се ту може, и то је од Бога.

Никада га нећемо заборавити, увек ће бити у нашим срцима и мислима као добар супруг, отац и деда.

Почивај у миру, нека ти је лака земља. Нека ти Бог душу прости.

*супруга, Хаџи Најалија
Тасић*

СЈЕЋАЊЕ

МИЛОШ Ј. МИКАВИЦА
(1929 - 2002 - 2003)

Покојни Милош је рођен у Будимлији, малом селу између Вишеграда и Рудог, као најстарији син од седмеро дјеце оца Јована и мајке Славке. Иако је био обичај да најстарији син остане на селу са родитељима, због упорности његове мајке, на иницијативу учитеља и попа, он напушта село после четвртог разреда основне школе. Одлази у Зеницу, са жељом да постане бравар. Жеља му се није остварила - због најбоље урађеног теста на пријемном испиту, усмјеравају га за електричара. Успјешно завршава занат у Зеници, а накнадно и електротехничку школу у Загребу. Као дјете упамтила сам га како сједи за радним столом, раширеног паус-папира и техничког прибора, пројектујући далеководе око Вишеграда. Често је знао рећи : Нема села од Вишеграда до Рудог гдје ја нисам уводио струју.

Као способан и цијењен стручњак, проводи радни вијек у Електродистрибуцији Сарајево - пословници Вишеград.

Какав је био као отац ?

Отац који је у васпитању предност давао мајци, јер је тако и његов отац радио. Отац који нам је служио за примјер, иако никад није показивао љубав и није нас мазио. Трудио се да буде и остане ауторитет за све нас и да својим потезима и дјелима васпитава своју дјецу.

Да ли је био задовољан својом дјецом?

... Можда и јесте, али памтим га како говори: „Добро је, али може то и боље!“

Какав је би као дјед.

Тих, непримјетан, брижан, тек у старости могао је да излије сву љубав на унуке коју је толико крио од нас дјеце, унуке је волио изнад свега показујући своју љубав и њежност.

Задњих година живота оболео је од алцхајмерове болести. Живио је непријетно, старајући се да што мање буде на терету своје породице. Смрт вољеног друга супруге Милене тешко је поднио што је убрзало гашење његовог живота.

Пред крај живота показивао је емоције чак и плакао иако нас је учио да мушкарци не плачу.

Шта је његова душа преживљавала само Бог зна. Вјероватно оптерећен својим животном амбицијама бије незадовољан постигнутим па је све стављао и приписивао Богу, а пред нама је то изгледало као да нас је заборавио.

Драги тата вољели смо те и увјек ћемо те вољети. Желимо ти да твоја душа нађе вјечити мир, и да ти је лака црна земља.

Будимљеница 2003-год.

Милица Милешић

СЈЕЋАЊЕ

† Гвозден Раковић
1919. - 2000. - 2003.

Заиста, заиста вам кажем: Ко моју ријеч слуша и вјерује Ономе који ме је послао, има живот вјечни, и не долази на суд, него је прешао из смрти у живот.

СЈЕЋАЊЕ

† Драгојле Раковић
1945. - 2000. - 2003.

Заиста, заиста вам кажем, да долази час, и већ је настао, када ће мртви чути глас Сина Божијега, и чувши га оживјеће.

СЈЕЋАЊЕ

† Драго (Милоша) Тотић
1957. - 2002. - 2003.

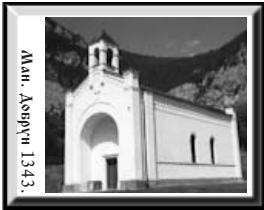
СЈЕЋАЊЕ

† Љубица Кастратовић
24.10.1947. - 09.09.1992. - 2003.

На насловној сѝрани: Храм Свете Прејодобне Пејке (Параскеве) на Бијелом Брду

На задњој сѝрани: Храм Св. Преображења Госјодњеџ у Новом Сарајеву

(фотѝ Младен Томић)

ДАБРОВ

И Н Ф О Р М А Т О Р

ПУТЕМ САВИНОГ БОГОЉУБЉА

На Савиндан ове године, у част нашег великог Светитеља, Просветитеља и духовног родитеља - Светог Саве, у свим храмовима епархије Дабробосанске служена је света Литургија, резани славски колачи и извођени рецитати посвећени Светом Сави.

Тог дана, у згради митрополије у Сарајеву, Његово Високопреосвештенство Митрополит Дабробосански Николај организовао је пријем за званичнике БиХ, чланове дипломатског кора и друге госте.

Пријему су, поред осталих званица, присуствовали: потпрједсједник РС Иван Томљеновић, кардинал Пуљић, предсједник јеврејске заједнице у БиХ Јакоб Финци, амбасадори: Југославије, Словеније, Русије, Грчке, САД - а, Велике Британије, Аустрије, Египта и друге званице.

Поздрављајући присутне митрополит Николај је између осталог рекао:

„Пре 834 године рођен је највећи син српског рода Свети Сава, први српски просветитељ и учитељ. Срби су мали народ бројем, али су велики искуством. Полагали смо испите пре Светог Саве и после њега. Свети Сава је проповједао богољубље, братољубље и човјекољубље. Испуњавале су га три љубави, које су и њега учиниле земним анђелом и човјеком неба. Све што је постигао, а постигао је много, чинио је не мачем већ богољубљем, братољубљем и човјекољубљем. Све оно што је добро код њега, полагано је расло и врло високо узрасло. Уносио је мир међу све балканске народе и радио на добро свију, због чега је био поштован и вољен од свију житеља Балкана. Он је стварао и створио, поставши први међу светитељима, први међу генијима, први међу херојима у нашој историји. Ми њиме имамо јак те-

мељ Цркве и националне свјести, која се увјек јача док пишемо нашу историју црквеноу и народну заједно.

Свети Сава је провео више од двадесет година у једној многонационалној средини, или јасније да кажем: интерправославној. То је светогорска средина, монашка република, састављена од Грка, Руса, Румуна, Бугара, Ђурђијанаца, Арапа и других. У тако разноврсној средини, Сава се научио волети људе разних народности и био је неизмјерно вољен од свију. Па иако је Сава живио у таквој средини, није постао интернационалист, него јеванђелски националист.

И касније, када је био у старијим годинама, он није дозвољавао себи да се до његовог срца дотакне шовинизам или искључивост према другим народима, него је пружао своју помоћ свакоме народу Божијем на земљи куд год је пролазио. Тај велики и еискључиви дух поште и љубави према свим народима, наследио је од Светога Саве и других српских светитеља српски народ, и одржао га на висини кроз све светосавске вјекове.

У томе је Свети Сава потпуно савремен и још више, он је човек будућности. И у томе је он остао Европејац до овога дана, и то јединствен међу Европејцима, отуда је по ријечима о. Јустина: „Вјечити примјер и руководилац за сва времена за све Србе, свакако Св. Сава. Славећи Св. Саву ми у ствари слаavimo све оно што је највеће и најсвјетлије у нашој историји и нашем народу“.

Уочи Св. Саве, 26. јануара 2003. године, у Клубу ВРС у Србињу, као у осталом и у многим другим срединама на српским просторима, одржана је свечана духовна академија, посвећена Светитељу Сави.

Скуп је отворио и поздравио начелник општине Србиње Недељко Павловић, док је бесједу о личности и величанственом дјелу Св. Саве одржао протојереј Ранко Билинац.

У културно - уметничком дјелу програма учествовали су: хор Богословије Светог Петра Дабробосанског из Србиња, полазници Основне музичке школе и рецитаторска група средњошколског центра. У наставку академије, својим наступом и добро осмишљеним програмом, чланови пјевачке дружине Свети Никола из Ниша, изворна група „Драгачевке“ из Гуче, гитариста Жељко Димитријевић, фрлуаш Драган Срдановић и гуслари Ђорђе Поповић и Витомир Пејовић из Србиња су присутнима приредили прави музички и духовни доживљај.

*протојереј
Ранко М. Билинац*

ДЕСЕТ ГОДИНА УМЈЕТНИЧКОГ БРАТСТВА МОНАСТИРА ДОБРУНА

У организацији Градске галерије Вишеград, Српског културног друштва „Зора“, Книн-Београд и Удружења Срба из Хрватске у Београду, у Београду је у Уметничком павиљону „Цвијета Зузорић“ одржано Међународно ликовно саборовање поводом десет година постојања Уметничког братства Манастира Добрун - Вишеград

Када је деценију после смрти највећег сина наших народа и народности почела да се у темељу љуља његова авнојска творевина, односно када су мрачне силе пуштене из Пандорине кутије, а флоскула о братству и јединству да се у зблиги манифестује у својој злоћудној супротности, један број уметника је одлучио да се окупља. Радиле су то наивно, уверени да онај ко пева, слика, ваја,

укратко ко ствара, не може да мисли и чини зло. Тако су се под окриљем Српског културног друштва Зора у Книну, ради чувања српског језика, писма, традиције и културе, још у лето 1989. године окупили у древној манастиру Крки, у срцу камените Буковице, на средокраћу између Книна и Бенковца, многи песници, ликовни уметници и други културни посленици из многих градова и крајева ондашње Југославије. Тада су уз благослов преосвећеног владике Далматинског, а сада високопреосвећеног митрополита Добро - босанског г. Николаја Мрђе договорили да се убудуће, сваког лета, окупљају и делују као Уметничко братство манастира Крке. И доиста, тај договор је уродио плодом. Уметничко братство је потом плодно и запажено деловало од 1990, када се на окупу у манастиру нашло двадесетак ликовних уметника. Од дела што су их они за собом остављали као сведочанство свога

рада и боравка у гостољубивом манастиру, током наредних година, све до тужног и ружног краја Републике Српске Крајине, остала је сачувала се и живи у избеглиштву, пажње вредна збирка слика, скулптура, акварела, цртежа и графика.

Међутим, без обзира на то колико је и како сада значајна збирка која сведочи о постојању, минулом раду и стваралачким донетима Уметничког братства манастира Крке, много је значајнија чињеница да се захваљујући овом Братству, његовом деловању и њему као добром примеру, зачала једна корисна идеја која, осим што је дала извесне плодове, може да послужи као смисаоно смероказ за битисање и рад будућих сличних окупљања уметника. Померањем већине уметника из овог братства до Мартин Брода, подно манастира Рмња, на живописном месту где се Унац улива у лепотицу Уну, почело је под бригом преосвећеног владике Хризостома, који је столовао у Кључу, да делује Братство манастира Рмња. Тако се готово спонтано рађала и родила идеја о васпостављању једног ланца уметничких братстава која би повезала ратом угрожена подручја српског народа, као што су она на Озрену, затим у Семберији и Подрињу, манастиру Тавни и манастиру Добруну, па све до манастира Тврдоша, јужно од Дучићевог Требиња, на ободу Поповог Поља. Та идеја се уобличавала и постајала актуелнија како је бивало све очигледније да ће изолованом, сатанизованом и разједињеном српском народу, поред свих блокада још и са оном на Дрини, даљу судбину кројити границе, одређивати и правила понашања прописивати, уједињена Немачка, уједињена Европа и уједињени народи што их мамузају Сједињене Америчке Државе. Дакле, учврстило се уверење да разједињени Срби наспрам уједињеног света могу рачунати само на себе и своју свест. Тачније, да део света што их одбацује и

кажњава, што им суди без суђења, могу бити само у оној мери у којој се сачувају као Срби. Да им, стога, не преостаје друго него да се свом очитом геополитичком распарчавању чији се крај није могао сагледати, нити се још увек сагледава, супротставе духовним јединством; да се ухвате у једно што шире, чвршће и што боље организовано просветно и културно коло које ће им помоћи да очувају своје национално биће и свој национални идентитет до неких, по њих, бољих времена и прилика. Мада су неприлике у којим се нашао и у којима се налази српски народ толико велике да је веома тешко, готово немогуће, спроводити у дело оно што није по вољи моћним, а уједињеним велесилама које дробе све што је српско, ипак има примера који храбре и пружају на-

ду. Један од таквих је оно што се догодило и што се догађа у Вишеграду. Тамо је из споја скромних вредности остварених кроз краткотрајно деловање Уметничког братства манастира Добруна, утемељеног 10. Октобра 1993. године, на иницијативу високопресећеног митрополита Николаја, а поводом 650-те годишњице манастира, затим из плодова вишегодишњег деловања Ликовне колоније Вишеград и из једне невелике поклон збирке ликовних дела која је дарована Вишеграду с љубављу, октобра ратне 1994, уз разумевање општинских челника и несвакидашњи ентузијазам организатора, какав је сликар и домаћин Бранко Никитовић, рођена једна хвале вредна Градска галерија модерне уметности. Та Галерија, чији се фондови брзо умножавају и већ садрже више од две стотине више или мање вредних и пробраних дела, упркос скученом, у рату

стеченом и скројеном простору, сада представља једну од водећих, а сигурно највитаљнијих и најагилнијих установа те врсте у Републици Српској. Осим што обезбеђује континуитет вишеградско-добрунског ликовног саборовања, а под тим називом организатори ближе духу српског бића и језика подразумевају рад ликовне колоније која већ низ година има међународни карактер, Градска галерија Вишеград је својом живом програмском делатношћу, пре свега изложбама што их приређује на просторима са обе стране Дрине, али и чињеницом да делима што их поседује оплемењује многе репрезентативне радне просторе у Вишеграду и Републици Српској, израсла у важан ликовни и културни центар. У ствари, она једина на узоран начин у пракси реализује оне племените идеје због којих су оснивана, али злом судбом и неприликама пребрзо гашена, многа уметничка братства и многе ликовне колоније. Управо неспорна вредност уметника чијим се делима сада, поводом Спасовдана, први пут у Београду представља Градска галерија Вишеград, на упечатљив начин сведочи о томе како може, оскудном и нејуначком времену упркос, да се опстане и успешно испуњава основни задатак очувања стваралачког духа и неговања културе у једној невеликој, а многим тешким неовљама притиснутој средини. Да је тако јасно показује стотинак за ово излагање одабраних радова што су их Вишеграду, током минуле деценије, даровали уметници попут Лепосаве Ст. Павловић, доживотног председника најстаријег српског уметничког удружења Лада, или попут сликара и ликовних педагога какви јесу Александар Луковић - Лукијан, Миодраг Рогић, Бранислав Суботић - Субе, Милорад Ђоровић, Анђелка Бојовић, Зоран Јовановић - Добротин, затим попут оних који чине витално језгро српског савременог ликовног стваралаштва, а такви су Тодор Стевановић, Душан Ђокић, Здравко Мандић, Раша Трукуља, Божидар Ковачевић, Вељко Михајловић, Милутин Копања, Зоран Стошић - Врањски, Томислав Сухеџки, Александар Блатник, Зоран Пурић, Грујица Лазаревић, Милан Маринковић - Циле, Дивна Јеленковић, Биљана Вуковић, Марија Стошић, Божидар Плазинић, Лепосава Милошевић Сибиновић, Милош Шобајић и тако редом. Све бива

још убедљивије када се овој листи угледних уметника, чија дела творе из године у годину све значајнију збирку Градске галерије Вишеград, придруже имена најбољих Ужичана: Владана Терзића, Обрада Јовановића, Душана Старчевића, Милутина Кораћа, Радомира Верговића, Драгана Димића, Миљане Драшковић, Вјекослава Ђетковића и њиховог пријатеља из Ариља Љубивоја Јовановића. Односно, када се уз њих именом и делима нађу: Михаило Ракита, Биљана Гаврановић, Бијељинци Божидар Милијашевић и Милијанко Михољчић, Паљанин Бранислав Ковачевић, Панчевци Чедомир Кесић, Драган Ђорђевић и Милован Панић, Крушевљанин Милорад Ђокић - Млађи, Новосађани Бранислав Марковић, Радивој Драгин и Марко Миловић, Земунци Новак Демонић - Озренски, Павле Никитовић - Ник и Александра Прибићевић или, пак, Ђорђе Петровић из Карловца, Здраве Мирчета из Кривина, а сада изгубљена, Драган Бартула из Лознице, Мирко Ковачевић из Чачка, Ивана

Станковић из Ниша, Миливоје - Мића Богосављевић из В. Градишта, Ненад Војичић из Београда и још многи једнако вредни као и увек добро дошли гости и пријатељи из Грчке, Бугарске, Украјине и Мађарске.

Само захваљујући резултатима рада којим се одликује и плодовима уметничких саборовања каквим се умножава Градска галерија Вишеград, уз наду да ће њој сличних установа културе и стваралаштва код Срба бити све више, може се са нешто више оптимизма гледати на сутрашњицу. Јер, у Вишеграду тачно знају шта то збори млади кнежевић Душан Карађорђевић, унук кнеза Павла, када поручује да ћемо Европљани бити „тачно онолико колико останемо Срби“.

Никола КУСОБАЦ

Даме и господо,
Драги пријатељи,

Овдје у павиљону Цвијета Зузорић, у престолу граду Београду с љубављу и чежњом, ми прекодрински Срби, доживљавамо свако интересовање наше браће по постанку, желећи да нас видите другачије од других. Ово је прилика да упознате визију многих који су од 1993. године походили Вишеград и ликовно саборовање у манастиру Добруну и граду Вишеграду. Њихова визија дијелом је данас овдје, захваљујући мом драгом пријатељу, али прије свега пријатељу умјетности и Игуману Вишеградског манастира умјетности, господину Бранку Никитовићу. Галерије су мјесто гдје се доживљава истина, а овдје у овом павиљону виђена је истина о многим и о много чему. Овдје ћете ових дана боље прочитати ко смо, сигурно много боље него у новинским чланцима који се пишу у колору а читају црно - бјело.

Записи стваралаца Вишеградског ликовног саборовања се гледају и гледајући читају, јер су настали у историјском времену које за прекодринске Србе вијековима није престало. И данас траје, и о њему ће неко свједочити, као што је свједочио Бањалучки трговац и Босански Србин Нико Пиштељић у мемоару од 13 јануара 1893. године упућеном државницима тадашње краљевине Србије:

Када се узме у обзир да је Краљевина Србија данас један фактор у збору сила у Европи, угледан колико ради свог слободног и самосталног државног бивствовања, толико и као дијела оне цјелине што се зове Српски народ, те да се о Краљевини Србији води рачуна и ради Срба који не живе у тој земљи, онда је у чисто србијанском интересу да се не ослабљава српски елемент ма гдје то било. Но пошто судбина Босне и Херцеговине још није коначно ријешена ни у односу према Аустроугарској монархији, разумљива је бол свих оних који српски осјећају, јер би код оваквог рада Босни и Херцеговини то босанско питање могло једном заувјек изгубити карактер као српско питање, а тиме би свакако увелико били тангирани интереси Краљевине Србије као што би и важност њеног рада ван њених граница пала.

Ово благо овдје изложено, вашим очима и срцима, свједочење је о исто-

ријском времену у којем је настала Република Српска и у којем се бори да опстане. Зато су руком и срцем, сликајући Дрину, Добрун, Вишеград, Бикавац, Ћуприју, Вилину Влас, човјека, вјеру, истину, љубав, трагедију, чежњу или жељу, крст, Богомајку, или Христа свједочили Републици Српској многи сликари.

Сви они понесосе себе на пут за Републику Српску и Вишеград из Београда, Новог Сада, Ужица, Ниша, Крушевца, Крагујевца, Бањалуке, Ариља, Бијелгине, Карловца, Книна, Лознице, Чачка, Великог Градишта, Крушевца, Панчева, Пала, и ко зна све од нас откуд, али и одсвакуд из Грчке, Бугарске, Украјине и Мађарске.

Писао је Нико Пиштељић уочи Српске нове године седамнаест година прије истека деветнаестог вијека у истом меморандуму истој власти Краљевине Србије:

Исто би тако требало да Краљевина Србија обраћа пажњу и раду оних људи, који научним путем и пером могу да раде, да питање босанско херцеговачко добије и већи значај, и прилике и неприлике у земљи се откривају, те симпатије у вањском свијету пред Европом за добију за српску ствар. Јер кад би све злоупотребе, које се у Босни и Херцеговини догађају, биле Европи познате - неможе бити сумње да би изазвале њену радозналост већ из обзира чистог хуманизма; а тиме би босанско херцеговачко питање добило много, кад би чисто политичком ријешењу претходило хумано питање.

Сликајући и походећи Вишеградску ликовну колонију написали су сликари и вајари Србији и свијету своју поруку као и Нико Пиштељић својевремено. Обратите данас пажњу и у овим дјелима између осталог прочитајте и нашу историју, нас прекодринских Срба и наше Републике Српске. Сви овдје изложени су јој свједочили и руком и срцем. И написали дијелићи историје с краја двадесетог и почетка двадесет и првог вијека.

HISTORIA AEST MAGISTRA VITAE рекао би Латин на крају да је на мом мјесту. Али ја нисам Латин нити је ово крај.

Драган Чавић

СВЕТОСАВСКИ МОСТОВИ КУЛТУРЕ: КРУШЕВАЦ - СОКОЛАЦ

Срби са обе стране Дрине

Сарадња Срба са обе стране Дрине настављена је почетком марта када је делегација свештеника из Републике Српске посетила Крушевац

Са благословом Његовог преосвештенства епископа нишког господина Иринеја, архијерејски намесник крушевачки, протојереј Адам Стевановић, са свештенством Лазаревог града, разговарао је са архијерејским намесником сарајевским, протојерејем Момиром Васиљевићем, и свештеницима из Републике Српске о наставку и обнови свих видова сарадње.

- Епископат дабробосанске епархије од 1992. године налази се у Сокоцу, бавимо се ангажованим издаваштвом, веронаука се изучава дест година, у сарадњи са монашћом манастира Добрун излази часопис „Дабар“, а на телевизији РТРС имамо једночасовну емисију о Православљу коју уређујемо са новинарком Жаном Вукосављевић - каже прота Момир Васиљевић.

НОВО СЕЛО - ИЗВОР СЈЕЋАЊА

Са благословом надлежног мирополита Николаја, о животу у Старој српској цркви у Сарајеву говори протонамесник Зоран Перковић, и позива крушевачко свештенство и богословце да у Сарајеву одрже низ трибина о сектама и другим, младима интересантним темама.

Добитник Ордена Републике Српске Крст Милосрђа за спасавање муслиманског становништва за време рата 90-тих је протојереј-ставрофор Милорад Љубинац, старешина цркве Светог Илије која се од 1993. године зове Романијска Лазарица. Ова црква од белог камена подсећа на приморске светиње, саграђена је у 19. веку, налази се на прелепој Романији, а слави прву недељу по Видовдану, када ће бити уприличен нови сусрет Крушевља на са Србима са оне стране Дрине.

- Граде се и обнављају и људи и светиње, говоре гости и домаћини светосавских сусретања. Они се ових дана настављају гостовањем хора Свети Кнез Лазар који ће за Благовести певати крај Чудотворне Чајничке Богородице и у Дучићевом Требињу.

Љиљана Ђак

На западу купрешке висоравни смјештено је Ново Село. Био сам у њему просвјетни радник. Сјећања и успомене на Ново Село не блиједе у мени нити мијењају боју. Вртлог сјећања се узбуркао од тренутка када сам сазнао да у некадашњој осмо-разредној школи сада има само седам ученика (срећан број) и да је у близини школе срушена црква Свете Тројице. У набујалом цвијећу сјећања ређају се слике на Ново Село. Видим како се земља пресвлади у годишњим добима, отреса иње, отвара латице разнобојног цвијећа и дочекује вјетрове, сњегове и кише.

Чујем, у сјећањима, дозивање људи залуталих у магли и вијавици и видим пламен упалењеног сијена, позив и путоказ залуталом да изађе из невоље и дође у загрљај породици и пријатељима. У Новом Селу човек никада не може бити сам, остављен и напуштен, јер у свима гори исти пламен људске тоpline и искренности.

Црква је била уз школско двориште. Свештеника тада није било, али вјера се није гасила. Старица Мара је сваке недеље и празника отварала цркву и ми смо се окупљали око часног крста, гдје се треперење пламена свијећа мијешао са трептајем лишћа и цвијећа са Стражбенице, Виторого и Хрбина и поздрављало нас свјетлошћу пређе-ног пута патњи нашег народа и учвршћивало нас у вијенац надања за љепша свитања.

Сјећам се приче мајке моје некадашње ученице Јелице рођене у фебруару, у оном рату, у шуми Виторого. Прихватила је име гордости и свој часни крст понијела у живот. Истина, она је знала и заплакати, када се о том причало јер су под том истом јелом, последије њеног ро-

ђења од студени умрле њене двије старије сестре. Чини се чудно, али није тако, јер су људи из Новог Села присни и блиски да очима примичу предјеле љепоте, савладају опакост вјетрова и вијавица, рад им на длановима оставља најљепши декор побједе тешкоћа, жуљеве.

Они су, само на изглед, сиромашни али су одјевени свјетлошћу искренности и у разговору им се види дно срца испуњено топлином разумјевања.

Тужан сам што ми је ријека сјећања замућена годинама и што не могу све да оживим. Ипак сваким даном се сусрећем у мислима са мени драгим ликовима људи из Новог Села. Сјећам се сусједа и његовог плача. Замјенио је земљани под даском. Ја му честитам, а он неутјешно плаче. Схватио сам га јер је настало огњиште и више се неће моћи равно у очи гледати са члановима породице. Не само он, него и сви људи из Новог Села, чинили су све да се латице цвијета њихове породице не расипају и да сазри љепота њихове дјеце, да им она буду основац свјетлости, наде и сигурности у старости која свима долази у посјету и тако трају у нераскидивости загрљаја.

Нека ћуте. Мудрост пређених патњи јача је од њиховог ћутања, што потврђује пјесма чобанице којом се изражава вјечна одисејска жеља да се некуда оде:

„Дођи драги, дођи грађанине, одведи ме из ове планине...”

То је чежња да се види и друга обала, не залута у самоћу, изгуби нада. Коријење ових људи без обзира на све суровости вјетрова живота, везано је за свјетлост ватре огњишта и ту свјетлост ватре огњишта и њихових очију носимо са собом и тако преко пређених патњи

корачамо заједно к звијездама гдје чујем одјек пјесме:

„Ах, што смо се завадили јање, Седам звијезда на небу је мање...”

Ријеч „јање” је порука вољеном да се неће угасити у заборавау, иако се од бола пореметила васиона.

Ново Село је, у мојем сјећању, острво прошлости и будућности. Свако сјећање на Ново Село срце ми пара и чини ми се да се у њему стакло ломи, али тада осјетим неко топло миловање и чујем смијех мени драгих људи, ту најљепшу музику природе, живота и вјере...

Распљакан сам од радости јер сам са њима, иако смо далеко. Из распараних листова књиге сјећања израњају и васкрсавају неизмјењени ликови мојих некадашњих ученика и њихових родитеља. Постају ми блискији, љепши, трајнији. Видим их окупљене око звијезде ватре огњишта, јединог истинског коријена предака. То је истина са којом живим и која испуњава просторе моје старошћу стијешњене душе. Тада ме заплускује долазак јутра.

Има ли љепше слике и чуда од тренутка када јутарњи зраци сунца растјерују маглу природе и душе и када се зора прелива у сунчан дан са чисто плавим небом. Почине нови живот дана, зенице се шире, срце убрзаније куца, раздрагани гласови лебде просторима и душа постаје срећнија. Дим са огњишта одлази у просторе изнад свијетлих капљица росе, тог поздрава чистоте и љепоте душе Новосељана.

У таквим тренутцима нико никада није сам. Заједно се радује и плаче и тако се побјеђују суровости на сртаја живота. Сјећањем на драге ликове некадашњих ученика и њихових родитеља, из Новог Села, желим да их окупи звук звона када црква буде обновљена и да буду окупани свјетлошћу искренности.

Нећу бити присутан том срећном тренутку, али ћу бити, у мислима, са

свима онима који буду играли у порти цркве у колу потомака Старог Вујадина. Тој њиховој радости, вјери и нади посвећујем стихове:

Црква Свете Тројице (Ново Село)

*Цвијети срушен у нама ниси увенуо и
Расцвјетаваш на нашим лицима новим сусретима
Као што мудрост народа одолијева насиљу и
Враћа оно што су ти хијели узети - сјај прошлости
Ако звијезде твојих икона угасе у нама.*

*Свјетлост кандила и свијећа у крви нашој су
Еванђеље времена што нам исцунува душу док
Тешке пашће одлазе у незане обале а
Ејоха Свјетосавља и Видовдана васкрсава.*

*То наша клонулост из крви наде цвјеташ
Распура маглу долази нам прољеће осмијеха а ти
Остјаш свијетло сузних очију божури и
Јутарња свијећа - јушоказ нових крила усјона
Између свих пјадова израња нада сванућа гдје
Цвијет јушрења ошвара лашце тојлине часног крста и
Ехо неугасле пашће Ситарог Вујадина постоје нам завјет...*

Марко Мићовић

СЈЕЋАЊЕ

Душко (Дуле) Авлијаш (1992 - 2003)

Као и сваке године од 1992., до ове 2003., на Петровдан, његови најмилији и многи комшије и пријатељи посјете и прислуже свијеће, и положи цвијеће, на гроб Душка (Дула) Авлијаша, прослављеног српског брца Друге сарајевско-војковићке бригаде, који је положио свој млади живот на падинама Игмана (Страишту) 12. јула 1992. год. извлачећи из окружења са својим друговима, који са њим пострадаше: браћу Славишу и Пера Васића, Небојшу Млађена, Мирослава Кенића, Радована Братића и тешко рањеног комшију Саву Шешлију.

Вихор рата учинио је своје. Тог Петровдана није празновао већ је ратовао Извукао је погинуле и рањене али је он остао на земљи у планини, смртно погођен. Тек након више од четрдесет дана бола и муке испоручила га је она друга страна, да га отац Жарко и мајка Дана уз присуство многобројних пријатеља и комшија сахране на православни начин, достојан његовом имену и његовој души.

Погинуо је на Петровдан, на дан великог апостола и вјерног преносника Христових мисли и порука Јеванђеља: да нема веће жртве и љубави од оне ко положи свој живот за своје ближње. Могао је и Дуле да се брзо обрете у Београду, и да настави рад у београдском „Генексу”, гдје је радио прије избијања рата у БиХ. Он је кренуо заједно са својим српским народом који се налазио у великој опасности.

Ријечи пјесника су га даноноћно напајале: „Слобода је мирно умирање срца, из борбе за слободу слобода ниче, као што се из гнијезда излеже птиче”. Ко силно љуби, силан страх га мори, а страх кад расте, јаче љубав гори - писао је Шекспир. Знао је Дуле да његов живот личи на живот његовог народа, коме је правда била у историјском

ФОТО ПРИЧА

Српски соколски клуб „Добрун“ прославио своју Крсну славу Светог Василија Острошког. Домаћин је био Љупко Тасић из Јагодине, а за идућу годину јавио се Неђељко Ђуровић из Добруна.

1. Освећење воде на Богојављење

2. Резање славског колача за Савиндан са домаћинима Славишом и Снежаном Тасић

3. Свеноћно бденије на Велику Суботу

4. Црква Манастира Добруна у освит зоре

5. Васкршње јутрење са литијом

6. Иконостас манастира Добруна - отворене Царске двери

7. Рукоположење монаха Данила, сабрата манастира, у чин јерођакона

8. Саборни дан - Томина недеља, умјетнички ансамбл „Соко“ изводи једну од својих кореографија

9. Митрополит Николај дијели јаја вјерницима на Мали Васкрс - Томину недељу

10. Слава соколског клуба „Добрун“ и умјетничког ансамбла „Соко“

ПОВРАТАК

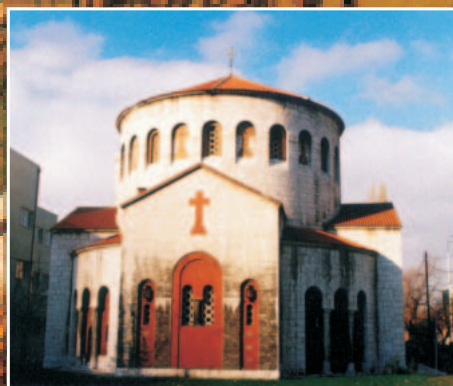
После дужег времена стигао сам брату у посјету у Сарајево. Након дужег разговора поћосмо на спавање. Био сам узбуђен како због сусрета са братом тако и због свих разговора које водисмо ово вече. Отиснух се у размишљање. У том размишљању и заспах. Пробудио сам се раније него обично. Брат је још спавао. Након што се опремих поћох до продавнице да купим нешто за доручак. Недеља је диван дан, тада осјећам у свом ропству слободу, то је Божји и мој дан, дан слободе, дан одмора, дан кад све стане земаљско у мом животу, и све мисли ме воде ка мом Оцу Небеском, када покушам да му се приближим и кроз службу осјетим онај тихи и умилни глас свештеника: МИР СВИМА. Овдје у Сарајеву сад су друге прилике... Одлучих да се Богу помолим у стану мог брата чим се вратим. Сарајево је мирисало истим оним мирисом као некад у моје вријеме. Осјетих љубав према том граду, заиста га волим.

Изаћох из продавнице и кренух ка трамвајској станици, ал ме као из сна пробуди звоно, да звоно са Преображењске цркве Сарајевске. Сав се најежих. Моја највећа љубав у младости бјеше баш она, Црква Преображењска. Кроз главу ми проћоше ликови оца Воје - Жуће и оца Лаза, који ми после брата у овом граду бјеху најдраже особе. Сав уздрхтах кад прићох храму. Ућох унутра. Нисам могао да вјерујем. Исти гласови, исто појање, ко у доба оца Брана и његовог хора.

У грудима ме стисло, покушав да се борим са осјећајима али очи нису издржале. Грунуше сузе. Бјеше ме стид али, ајде сад то реци срцу, реци души... Мало се заклоних да ме не виде вјерници који су испунили цркву. Отац Јадран дивно служи, рече неко поред мене. Ја у себи прошапутах: није битно ко служи, да ли о. Војо, о. Ла-

зо или о. Јадран, битно је да служба и молитва Богу иде а сви су они Божји људи.

Након службе позваше ме на скромно послужење. Гледах их свету, ја сам странац у свом граду. За мене су они били велики а ја мали. Растах се са тугом али и са поносом. Све је као некад. Поново свратих у цркву и прислужих пет свијећа: двије за по кој душа о. Вељка и о. Брана, а три за здравље наших духовника о. Воја, о. Лаза и о. Јадрана.

Кад доћох кући брат се бјеше забринуо гдје сам. - Да ниси био у цркви. - Јесам, и могу ти рећи, да сам поново ту у Сарајеву.

- То знам, него, како ти се чини. Све је као некад. Ти се шалиш. Не него има још једна ствар. Ја се враћам! Како то мислиш. Па fino. Ја осам година тражим оно што данас наћох овдје. Ја се враћам! Добро, онда то значи и ја остајем. Тако је мој брате. Бог је ондје гдје смо ми. Загрлисмо се. Неко позвони. Брат отвори врата. На вратима стајаше о. Јадран. Упита: Јел светите ви водицу? Брат одговори, како да не, као и сваке године оче. Упитасмо се. О. Јадран упита: А ко је овај господин? Брат одговори: То је мој брат, повратник, који је од данас Ваш парохијанин. - Па добро дошо брате, рече отац Јадран.

*По ирчању Б. Г. ирбиљежио
синћел Јован (Гардовић)*

ДАБАР

Билтен излази тромесечно

**С БЛАГОСЛОВОМ МИТРОПОЛИТА
ДАВРОБОСАНСКОГ НИКОЛАЈА**

Главни и одговорни уредник:
синћел Калистирај (Бобушић)

Технички уредник:
синћел Јован (Гардовић)

Секретар:
иришојереј Момир Васиљевић

Редакција:
*иришојереј Боћдан Сјанишић,
иришојереј Рајко Цвјејковић,
иришојереј Милосав Видковић,
иришојереј Ранко М. Билинац,
јеромонах Михаило (Боровић),
Злајко Боћдановић*

Фотографије:
Саша Савовић, Младен Томић

Сарадници:
*Теодора Пајић, Рајко Боловић,
Ненад Свјетих, Марица Бузачић,
Мирко Кошлјаја, Радоје Тасић,
Милош М. Мочевих*

Уредништво
и администрација:
**МАНАСТИР УСПЕЊА
ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ
Добрун, Република Српска**

Адреса редакције:
*Манастир Добрун, 73247 Добрун, РС;
Манастир Добрун, 31243 Мокра Гора, ЈУ*

Телефони:
(+ 387) (0)58 612-603, 612-747

Рукописи и фотографије се не враћају

Тираж:
2000 иримерака

Штампа:
ишамјарија „Рогајница“, Рогајница

Припрема штампе:
Издавачка кућа „ДАБАР“

Решењем Министарства информација Републике Српске, број 01-280/96 од 12.7.1996. године, Билтен Манастира Успења Пресвете Богородице у Добруну под називом „Дабар“ је уписан у Регистар јавних гласила под редним бројем 152.